

ትምህርት 14

1ኛ ቀን የ2ኛ ሳሙኤል መግቢያ፡ 2ኛ ሳሙ. 1-5:5

እስካሁን ድረስ የዳዊትን ሕይወት እያጠናን ነበር፤ ዳዊትም በእስራኤል ነገሥታት ታሪክ ውስጥ እጅግ የከበረ ከብሉይ ኪዳን ታላላቅ ሰዎች አንዱ ነው። በብሉይ ኪዳን ከሚገኙ ሰዎች ሁሉ በላቀ ሁኔታ (ከሙሴ፣ ከኢያሱ፣ ከአብርሃምም ሳይቀር) ስለ ዳዊት ሕይወት ብዙ ነገር እናውቃለን። 1ኛ ሳሙኤል በአብዛኛው ዳዊት የእስራኤል የመጀመሪያ ንጉሥ ከነበረው ከሳኦል ጋር ስለ ነበረው ግንኙነት ይናገራል። የዳዊት ታሪክ በ2ኛ ሳሙኤልም ይቀጥላል። በ1ኛ ዜናም ተደግጧል።

1ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ሳሙ. 13:14 አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ዳዊትን እንደ ልቤ የሚሆንልኝ ሲለው ምን ማለቱ ነበር? ለ) አንድ ሰው እንደ እግዚአብሔር ልብ ሊሆን የሚችለው እንዴት ነው?

እግዚአብሔር ዳዊትን «እንደ ልቤ የሆነ» ብሎ ጠራው (1ኛ ሳሙ. 13:14)። ደግሞም «ባሪያዬ» ብሎ ጠርቶታል (2ኛ ሳሙ. 3:18፤ 1ኛ ነገሥ. 11:32)። እግዚአብሔር ዳዊትን በጣም የወደደው ለምንድን ነው? ከእኛ የተሻለ ስለ ነበረ ነውን? ወይስ ዳዊት ለእግዚአብሔር ጥልቅ ፍቅርና ልዩ የሆነ የጠበቀ ግንኙነት ስለ ነበረው ነው?

ዳዊት ከማናችንም የተለየ ሰው አልነበረም። ታላቅነቱ በአስቸጋሪ ሁኔታዎች ውስጥ እንኳ እግዚአብሔርን ለመውደድና ለእርሱም ለመታዘዝ ስለ ወሰነ ነው። ለእግዚአብሔር የነበረው ፍቅር ታላቅ ነበር። በመዝሙረ ዳዊት ውስጥ በተደጋጋሚ የዳዊት ልብ እግዚአብሔርን ለማወቅ ሲጓጓ እናያለን (መዝ. 27)። መንፈሱ ለእግዚአብሔር ሥራና በሕይወቱ ለሚፈጸም ኃጢአት ንቁ ነበር (መዝ. (51))።

ዳዊት ልዩ የሆነ መሪም ነበር። ታላቅና ብርቱ ተዋጊ ነበር። በጦርነት ሚዳ በነበረው ችሎታ ፍልስጥኤማውያንና ሌሎች በርካታ ሕዝቦችን አሸንፏል። ታላላቅ ተዋጊ የሆኑ ብርቱ ሰዎችን በዙሪያው ለማሰለፍም የሚችል ሰው ነበር። የሙዚቃ መሣሪያ በመጫወትና

መዝሙሮችን በመጻፍ እጅግ የታወቀ ሰውም ነበር። ዳዊት ከጻፋቸው መዝሙራት አብዛኛዎቹ በመዝሙረ ዳዊት የተመዘገቡና ዛሬም ቢሆን ለክርስቲያኖች እጅግ ተወዳጅ የሆኑ የቅዱሳት መጻሕፍት ክፍል ሆነዋል። ጻድቅ፣ ይቅር ባይ፣ ለጓደኞቹ ታማኝና በነገሮች ሁሉ በእግዚአብሔር ላይ የሚታመን መሪ ስለ ነበር፣ ብርቅና ፍጹም መሪ ነበር። ከዳዊት በኋላ የነገሡ ነገሥታት በሙሉ ከእርሱ ጋር በንጽጽር ቀርበዋል (ለምሳሌ፡- 2ኛ ነገሥት 18፡3)። በተጨማሪም ዳዊት ሰዎችን ሁሉ የሚገዛው መሢሕ፣ የታላቁ ንጉሥ የጌታ ኢየሱስ አባት ነበር። ዳዊት በጦርነት እያሸነፈ ብዙ ምድርን ያዘ። ነገሥታትን ለራሱ አስገዛ፤ የእስራኤልን ድንበር ከግብፅ ጀምሮ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ አሰፋ። ለቤተ መቅደሱ ሥራ የሚያስፈልጉ ነገሮችን ሁሉ አዘጋጀ። መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ዳዊት ረዘም ላለ ጊዜ የሚነግረን አለምክንያት አይደለም።

ዳዊት እግዚአብሔርን እንዳስከበረ እኛም እርሱን የምናስከብር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለመሆን ብንፈልግ፣ የእግዚአብሔር ወዳጆችና የእግዚአብሔር ሕዝብ ታላላቅ መሪዎች ለመሆን እንዴት እንደምንችል ለማወቅ የዳዊትን ሕይወት ማጥናት አለብን። ለሕይወታችን ዳዊት የሄደበትን አቅጣጫ ልናስይዘው ይገባናል።

ይህ ማለት ግን ዳዊት ፍጹም ነበረ ማለት አይደለም። ዳዊት ለእግዚአብሔር ከፍተኛ ፍቅር የነበረው ብቻ ሳይሆን ትልቅ ኃጢአትም ሠርቶአል። አመንዝራ፣ ነፍስ ገዳይ፣ በሠራዊቱ ብዛት የሚመካ፣ ኩሩና ቤተሰቡን መቆጣጠር ያልቻለ ሰው ነበር።

የእግዚአብሔር ወዳጆችና እንደ ልቡ የምንሆን መሆን፣ ወይም በእግዚአብሔር የተወደድን ሰዎችና እርሱ የሚጠቀምብን መሆን ማለት፣ አንዳችም ኃጢአት የማናደርግ ፍጹማን ወይም ትልቅ ኃጢአት የማንፈጽም ሰዎች ነን ማለት አይደለም። እግዚአብሔር ይጠቀምብን ዘንድ ግን መንፈሳዊ ንቃትን በሕይወታችን ልናሳድግ፣ ለእግዚአብሔር ጥልቅ የሆነ ፍቅር ሊኖረን፣ ከእርሱ ጋር ኅብረት የማድረግ ፍላጎት ልናዳብር፣ ኃጢአትን ልንጠላና የንስሐን አስፈላጊነት ልንገነዘብ ወዘተ. ያስፈልጋል። ዳዊት የከፋ ኃጢአት ቢሠራም እንኳ ልቡ ለመንፈሳዊው ነገርና ለእግዚአብሔር ንቁ ስለነበረ

እንዲሁም ንስሐ ስለሚገባ እግዚአብሔር በከፍተኛ ደረጃ ተጠቀመበት።

2ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመንፈሳዊ ነገር ንቁ የሆነ ልብ የሚያስፈልጋቸው ለምንድን ነው? ለ) መንፈሳዊ ንቃት ያለውን ልብ ልናገኝ የምንችለው እንዴት ነው? ሐ) ልብህን ለመንፈሳዊ ነገርና ለራሱ ንቁ ለማድረግ እግዚአብሔር በሕይወትህ እየሠራ ያለው እንዴት ነው? መ) አንተ ራስህ ለእግዚአብሔር «እንደ ልቤ» የሚባል ሰው እንድትሆን ከሕይወትህ ልታስወግዳቸው የሚገቡ ነገሮች ምንድን ናቸው? አሁኑኑ ትናዘዝና ትተዋቸው ዘንድ ከቁርጥ ውሳኔ ድረስ።

3ኛ ጥያቄ፡ «ዳዊት» የሚለውን ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ተመልከትና ስለ ሕይወቱ አስፈላጊ የሆኑ ጥቂት ነገሮችን ዘርዝር።

4ኛ ጥያቄ፡ ባለፈው ሳምንት በ1ኛ ቀን ጥናታችን የ1ኛ ሳሙኤል ጸሐፊ ማን እንደሆነና መቼ እንደተጻፈ ለማወቅ ያደረግነውን ጥናት እንደገና ተመልከተው።

1ኛና 2ኛ ሳሙኤል በመጀመሪያ አንድ መጽሐፍ ስለነበረ፤ አብዛኛው የ1ኛ ሳሙኤል ታሪካዊ መሠረት ለ2ኛ ሳሙኤልም የሚሆን ነው። ስለ 2ኛ ሳሙኤል በጣም አስፈላጊ የሆኑ የሚከተሉትን ነገሮች አስታውስ።

1. 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል በመጀመሪያ አንድ መጽሐፍ ነበሩ። ጸሐፊያቸውም አንድ ሰው ነው። መጽሐፉ የተሰየመው በእስራኤል የነገሥታትን ዘመን በጀመረውና የእስራኤላውያንን የመጀመሪያ ሁለት ነገሥታት በቀባው በሳሙኤል ነው።
2. የመጽሐፈ ሳሙኤል ጸሐፊ ማን እንደሆነ አይታወቅም። የተጻፈው ግን ከሰሎሞን ሞት በኋላ ሳይሆን አይቀርም።
3. የእነዚህ ሁለት መጽሐፍት ማዕከላዊ ገጽ-ባሕርይ ከእስራኤል ነገሥታት ሁሉ ታላቅ የነበረው ዳዊት ነው።

የ2ኛ ሳሙኤል አስተዋጽኦ

1. ዳዊት በይሁዳ ላይ ነገሠ (1-4)

2. ዳዊት በእስራኤል ሁሉ ላይ ነገሠ (5: 1-5)

3. የንጉሥ ዳዊት ተግባራት ስኬታማነት (5: 6-9: 12)

ሀ. ዳዊት ኢየሩሳሌምንና ፍልስጥኤማውያንን አሸነፈ (5: 6-25)

ለ. ዳዊት ታቦቱን ወደ ኢየሩሳሌም አስመጣ (6)

ሐ. እግዚአብሔር ለዳዊት የዘለዓለም መንግሥት ተስፋ ሰጠው (7)

መ. የዳዊት መንግሥት ስፋት (8)

ሠ. ዳዊት ለዮናታን የገባውን ቃል ኪዳን ጠበቀ (9)

ረ. ዳዊት አዋራውያንን አሸነፈ (10)

4. የንጉሥ ዳዊት ውድቀት (11-20)

ሀ. የዳዊት ምንዝርና ነፍሰ ገዳይነት (11-12)

ለ. የዳዊት ልጆች ዓመፅና ሞት (13-20)

5. ስለ ዳዊት አገዛዝ የመጨረሻ ትምህርቶች (21-24)

የ2ኛ ሳሙኤልና የ1ኛ ዜና መዋዕል ንጽጽር

ብሉይ ኪዳን ታላቁ ንጉሥ የነበረውን የዳዊትን ታሪክ በሁለት የተለያዩ ነገር ግን ተደጋጋፊ በሆኑ መጻሕፍት አስፍሮአል፤ እነርሱም 1ኛና 2ኛ ሳሙኤልና 1ኛ ዜና መዋዕል ናቸው። 1ኛ ዜናን ቆይተን እናጠናለን። 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል የሚናገሩት፡ ዳዊት እንዴት ንጉሥ እንደሆነ ሲሆን የ1ኛ ዜና ትኩረት ግን ዳዊት በሕይወት ዘመኑ ለእስራኤል ስላበረከተው ፖለቲካዊ በተለይ ደግሞ ሃይማኖታዊ ተግባር ነው። ለምሳሌ የ1ኛ ዜና 8 ምዕራፎች አብዛኛው ክፍል የሚናገረው ዳዊት ለቤተ መቅደስ ሥራው የሚሆኑ ነገሮችን እንዴት እንዳደራጀ

ነው። የሚከተለው ሠንጠረዥ ሁለቱ መጻሕፍት ስለ ዳዊት የሚናገሩትን አንዳንድ ነገሮች ያወዳድራል።

ታሪካዊ ድርጊት - 2ኛ ሳሙኤል - 1ኛ ዜኛ

የዳዊት የዘር ሐረግ - 1ኛ ዜና 1-9

የሳላል ሞት - 2ኛ ሳሙ. 1: 1-27 - 1ኛ ዜና 10: 1-14

የሳላል መንግሥት ፍጻሜ - 2ኛ ሳሙ. 1: 4-12

የኢየሩሳሌም ድል መሆን - 2ኛ ሳሙ. 5: 1-9 - 1ኛ ዜና 11: 1-9

የዳዊት የጦር ብርታት - 2ኛ ሳሙ. 23: - 1ኛ ዜና 11: 10-
8-39 12: 40

የታቦቱ ወደ ኢየሩሳሌም - 2ኛ ሳሙኤል 6 - 1ኛ ዜና 13: 1-14፤
መወሰድ 14: 1-16: 43

የዳዊት ቃል ኪዳን - 2ኛ ሳሙ. 7 - 1ኛ ዜና 17

ድል የሆኑ ነገሥታት - 2ኛ ሳሙ. 8: 1-13 - 1ኛ ዜና 18: 1-13

ዝርዝር

በምድሪቱ የመጣ ድርቅ - 2ኛ ሳሙ. 21: 1-14

(ራብ)

የዳዊት ኃጢአት - 2ኛ ሳሙ. 11: 1-
12: 31

የአምኖን ኃጢአት - 2ኛ ሳሙ. 13: 1-36

የአቤሌሉም ዓመፅ - 2ኛ ሳሙ. 13: 37-
18: 33

ዳዊት ያደረገው የሕዝብ - 2ኛ ሳሙ. 24: - 1ኛ ዜና 21: 1-27
ቆጠራ 1-25

የመጨረሻዎቹ የዳዊት - 2ኛ ሳሙ. 23: 1-7

ቃላት

የዳዊት ሞት - 1ኛ ዜና 29: 22-30

የ2ኛ ሳሙኤል ዓላማዎች

1. ከዳዊት በኋላ ለሚነሡ ነገሥታትና ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሁሉ እግዚአብሔርን በሚያስከብር መንገድ የእርሱን ሕዝብ እንዴት መምራት እንደሚቻል ምሳሌ ለመስጠት ነው። ዳዊት ከእርሱ በኋላ የሚነሡ መሪዎች፣ ልጆቹም ጭምር ሕዝቡን እንዴት መምራት እንዳለባቸው ሊከተሉት የሚገባ ምሳሌ ነበር። በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ የተሾመ ምድራዊ መሪ፣ ከሰማያዊው ንጉሥ ሥልጣን በታች እግዚአብሔር በሚፈልገው መንገድ እንዴት እንደሚመራ የሚያሳይ ሕያው ምሳሌ ነው። የሚያሳዝነው ግን ከዳዊት ቀጥሎ ከነገሡት ዝርያዎቹ ጥቂቶቹ ብቻ የዳዊትን መንገድ ስለተከተሉት ሕዝቡ ፈጥነው በኃጢአት ወደቁና በእግዚአብሔር ተፈረደባቸው።

5ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በቤተ ክርስቲያንህ እንዴት ግገልገል እንዳለብህ መልካም ምሳሌዎች የሆኑህ የቤተ ክርስቲያን ወይም የሌሎች አብያተ ክርስቲያናት መሪዎችን ዘርዝር። ለ) እነዚህን ሰዎች በሕይወታቸውና በሥራቸው መልካም መሪዎች ያደረጋቸው ምንድን ነው?

2. ዳዊት በእስራኤል ሕዝብ ላይ ሕጋዊ የሆነ መሪ እንደ ነበር ለማሳየት ነው። 1ኛ ሳሙኤል እና 2ኛ ሳሙኤል ዳዊት በእግዚአብሔርም ሆነ በሕዝቡ የተመረጠ ትክክለኛ መሪ እንደነበረ የሚያሳዩ በርካታ ሥዕላዊ መግለጫዎችን ለአይሁድ ይሰጣሉ። ንጉሥነቱን ያገኘው በማታለል፣ በሻጥር ወይም በኃይል አልነበረም። የመንግሥቱን ሥልጣን ለማግኘት የሳኦልን ቤተሰብ አላጠፋም።
3. እግዚአብሔር ከዳዊት ቤተሰብ ጋር ልዩ የሆነ ቃል ኪዳን በማድረግ፣ በእስራኤል ላይ ንጉሥ ይሆኑ ዘንድ ግልጥ የሆነ መብት እንደሰጣቸው ለማሳየት ነው።

6ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ሳሙ. 7:8-16 አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ለዳዊት የሰጠውን ልዩ ልዩ ቃል ኪዳኖች ዘርዝር።

ለ) ዘፍ. 12:1-3 አንብብ። እነዚህ ሁለት ቃል ኪዳኖች የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? የሚለያዩትስ?

እስካሁን ድረስ ባለው የብሉይ ኪዳን ጥናታችን፤ እግዚአብሔር ከተለያዩ ሰዎች ጋር ስላደረጋቸው አራት ዋና ዋና ቃል ኪዳኖች ተመልክተናል፡- 1) ከኖኅና ከሰው ልጆች ሁሉ ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን (ዘፍ. 9:8-17)፤ 2) ከአብርሃም ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን (ዘፍ. 15:9-21)፤ 3) ከእስራኤላውያን ጋር በሲና ተራራ የተደረገ ቃል ኪዳን (ዘጸ. 19-24) እና 4) ከሊቀ ካህኑ ከፊንሐስ ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን (ዘጥ. 25:10-13) ናቸው።

በዚህ ሳምንት በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ ዐቢይ ስለሆነ አምስተኛ ቃል ኪዳን እንነጋገራለን፤ ይህም ከዳዊት ጋር የተደረገ ቃል ኪዳን ነው። ይህ ቃል ኪዳን በእስራኤል ሕዝብ ላይ ንጉሥ ወይም መሪ የመሆንን መብት የሚመለከት ቃል ኪዳን ነው። ለዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ፤ እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር ያደረገው ቃል ኪዳን የ2ኛ ሳሙኤል ዋና ትምህርት እንዲሁም 1ኛና 2ኛ ነገሥትን ለመረዳት የሚያስችል መሠረት ነው። በ2ኛ ሳሙ. 7:5-16 እግዚአብሔር ለዳዊት የሰጣቸውን የሚከተሉትን የተስፋ ቃላት አስተውል፡-

1. «ታላቅ ስም አደርግልሃለሁ» (ቁ. 9)። ይህም እግዚአብሔር በዘፍ. 12:2 ለአብርሃም ከሰጠው ቃል ኪዳን ጋር በጣም የሚመሳሰል ነው። ዳዊት በዚሁ መሠረት በዘመናት ሁሉ በእስራኤል ላይ ከነገሡ መሪዎች ጨርሶ ተወዳዳሪ የሌለው በመሆኑ እንደ አብርሃምና ሙሴ ስመ ገናና ሆነ። እንዲያውም የመጨረሻውና ዘላለማዊ የሆነው የእግዚአብሔር ሕዝቦች መሪ ኢየሱስ ክርስቶስ «የዳዊት ልጅ» ተብሎ ተጠራ (ማቴ. 1:11 ማር. 10:48)።
2. «ለሕዝቤም ለእስራኤል ስፍራ አደርግለታለሁ፤ እተከለውማለሁ» (ቁ. 10)። እግዚአብሔር በዳዊት የአመራር ሥርዓት ውስጥ የእስራኤል ሕዝብ አዲስ ዘመን እንደሚመጣለት ተስፋ ሰጠ። ይህም ዘመን የተስፋ ምድር ከሆነችው ከአገራቸው ከነፃን

ተገፍተን እንወጣለን ከሚል ፍርሃት ነፃ ሆነው የሚኖሩበት ጊዜ ይሆናል።

3. «ከጠላቶችህም አሳርፍሃለሁ» (ቁ. 11)። እግዚአብሔር በዳዊት የአመራር ዘመን፣ ከጠላቶቻቸው ዕረፍትንና ደገንነትን፣ ሰላምንም እንደሚሰጣቸው ለእስራኤላውያን ቃል ኪዳን ገባ። እግዚአብሔር ይህንን ቃል ኪዳን ፈጸመ። እግዚአብሔር፣ በከነዓን ምድር የሚኖሩትን ጠላቶችን ሁሉ እንዲያሸንፍ ዳዊትን ረዳው። የከነዓን ምድር ድንበርም ከግብፅ ጀምሮ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ተስፋፋ። ከዳዊት በፊትም ሆነ በኋላ በእስራኤል ምድር ውስጥ እንዲህ ዓይነት ሰላምና ብልጽግና ታይቶ አይታወቅም።

** ከላይ የተመለከትናቸው የእነዚህ ሦስት ቃል ኪዳኖች ዓላማ፡- እግዚአብሔር ከዳዊት ጋር ያደረገው ቃል ኪዳን፣ ከአብርሃም ጋር በገባው በታላቁ ቃል ኪዳን ሥር አለመሆኑን ለማሳየት ነው። የዳዊት ቃል ኪዳን የአብርሃም ቃል ኪዳን አፈጻጸም ሁኔታ ተጨማሪ መግለጫ ነው። እነዚህ ሦስት ቃል ኪዳኖች መሠረታቸው የአብርሃም ቃል ኪዳን ነው፤ ነገር ግን በ2ኛ ሳሙ. 7:12-16 የሚገኙ የተስፋ ቃሎች፣ በተለይ ለዳዊትና ለቤተሰቡ የተሰጡ አዲስ የተስፋ ቃሎች ናቸው።

4. «እግዚአብሔርም ደግሞ፡- ቤት እሠራልሃለሁ ብሎ ይነግርሃል» (ቁ. 11)። ዳዊት ለእግዚአብሔር የሚሆን ቤት ወይም ቤተ መቅደስ ማሠራት ፈልጎ ነበር። ይህንን እንዲያደርግ እግዚአብሔር አልፈቀደለትም። ይልቁንም እግዚአብሔር ለዳዊት ቤት ሊሠራለት ቃል ገባለት። ይህም ቤት የንጉሣዊ ስርወ-መንግሥት በእስራኤል ላይ ሁልጊዜ የመንገሥ መብት ነው (ቁ. 16 ተመልከት)።

5. «ከወገብህ የሚወጣውን ዘርህን ከአንተ በኋላ አስነሣለሁ» (ቁ. 12)። የንጉሥነት ሥልጣኑ ለልጆቹ እንዳልተላለፈው እንደ ሳኦል ሳይሆን፣ እግዚአብሔር የዳዊት ልጆች ከእርሱ በኋላ በንጉሥነት እንደሚቀጥሉ ቃል ገባ። ከዳዊት በኋላ ሰሎሞን መንገሡ የዚህ ቃል ኪዳን ፍጻሜ ነበር። በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር

ለመጀመሪያ ጊዜ ለፖለቲካ አመራር ተከታታይ የሆነ የሥልጣን ውርስ ያደረገው በዚህ ስፍራ ነው።

6. «እርሱ ለሰሜ ቤት ይሠራል» (ቁ. 13)። እግዚአብሔር ለዳዊት ቤተ መቅደስን ይሠራ ዘንድ አልፈቀደለትም፤ ነገር ግን ልጁ ቤተ መቅደሱን እንደሚሠራ ቃል ኪዳን ገባለት። በዚያም ክብሩን ያደርግ ዘንድ ተስፋ ሰጠ። ሰሎሞን ይህን በመፈጸም በጥንት ጊዜ እጅግ ታላላቅ ከሚባሉት ቤተ መቅደሶች አንዱ የነበረውን ቤተ መቅደስ ሠራ። የክርስ ምድር ተመራማሪዎች በጥንት ዘመን ከነበሩ ሰባት አስደናቂ ነገሮች አንዱ ይህ ነው ይላሉ።

7. «እኔም አባት እሆነዋለሁ፤ እርሱም ልጅ ይሆነኛል» (ቁ. 14-15)። እግዚአብሔር ከዳዊት ልጅ ጋር ልዩ የሆነ ግንኙነት እንደሚኖረው ተስፋ ሰጠ። ይህ ግንኙነት በአባትና በልጅ መካከል እንዳለ ግንኙነት የቅርብና በፍቅር ላይ የተመሠረተ ነበር። ይህ ግንኙነት ጥፋት በሚፈጸምበት ጊዜ ቅጣትን የሚያስከትል ነበር፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ፍቅሩን እንደማይወስድ ቃል ገብቶ ነበር። ይህ ቃል ኪዳን በከፊል በሰሎሞን የተፈጸመ ሲሆን፤ ፍጹም በተሟላ መንገድ የተፈጸመው በኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ማር. 1፡11፤ ዕብ. 1፡5 ተመልከት)።

8. «ቤትህና መንግሥትህም በፊቴ ለዘላለም ይጠነክራል፤ ዙፋንህም ለዘላለም ይጸናል» (16)። እጅግ በጣም የሚያስደንቀውና እግዚአብሔር ለዳዊት የሰጠው ይህ የመጨረሻ ቃል ኪዳን ነው፤ ነገር ግን በሊቃውንት መካከል ከፍተኛ ውይይት ያስነሣ ነው።

እግዚአብሔር ለዳዊት የገባለት ቃል ኪዳን ትክክለኛ መግለጫው ምንድን ነው? እግዚአብሔር ለዳዊት የገባለት ቃል ኪዳን ከዘሩ ሁልጊዜ በእስራኤል ላይ የሚነግሥ ሰው እንደሚኖር ነውን? ይህ ከሆነ ቃል ኪዳኑ አልተፈጸመም ማለት ነው፤ ምክንያቱም በ586 ዓ.ዓ. የደቡብ እስራኤል መንግሥት የሆነው የይሁዳ መንግሥት ከተደመሰሰ ወዲህ፤ እስራኤልን የሚገዛ ከዳዊት ወገን የተነሣ ምንም ዓይነት ንጉሥ አልነበረም። ታዲያ ይህንን ቃል ኪዳን የምንረዳው እንዴት ነው?

1. «ለዘላለም» የሚለው ቃል በዕብራይስጥ የተለያየ ትርጉም ሊኖረው ይችላል። ይህ ቃል ፍጻሜ የሌለው ማለትም ልክ እንደ እግዚአብሔር መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ማለት ሊሆን ይችላል፤ ነገር ግን ያልተወሰነ ወይም ያልተለየና ያልታወቀ ጊዜ ማለትም ሊሆን ይችላል፤ (ለምሳሌ፡- 1ኛ ሳሙ. 1:22፤ 2:30-31፤ ኤር. 17:4 ተመልከት)። የብሉይ ኪዳን ተጨማሪ ጥናት የሚያሳየን፤ እግዚአብሔር ለዳዊት የገባለት ቃል ኪዳን የእርሱ ዘር በእስራኤል ላይ ንጉሥ የመሆንና የመቀጠል ጊዜው ያልተወሰነ ዕድል እንደ ነበረው ነው። ይህ የመገዛት ሥልጣን ግን የተመሠረተው የዳዊት ዝርያዎች የመለኮታዊውን ንጉሥ ትእዛዛት ለመፈጸም በሚያሳዩት ፈቃደኝነት ላይ ነበር። ዳዊት በ2ኛ ሳሙ. 7:29 ከጸለየው ጸሎት ግልጽ ሆኖ እንደምናየው የዳዊት ዝርያዎች ሁልጊዜ ለእግዚአብሔር በቅንነት ባይታዘዙ መግዛታቸውን እንደሚቀጥሉ ይህ ቃል ኪዳን አይናገርም፤ ስለዚህ ዳዊት የእርሱ ዘር በኃላፊነት እንዲቀጥል ያለማቋረጥ በረከቱን እንዲሰጠው እግዚአብሔርን ይጠይቃል።

2. ይህ ቃል ኪዳን በቅድመ ሁኔታ ላይ የተመሠረተ ነበር ወይስ አልነበረም? ይህ ቃል ኪዳን በቅድመ - ሁኔታ ላይ የተመሠረተም ያልተመሠረተም ነው ለማለት እንችላለን። ለዳዊት ቃል ኪዳን በምንም ቅድመ - ሁኔታ ላይ ያልተመሠረተ ነበር። እግዚአብሔር ይህንን ቃል ኪዳን ለዳዊት ለመፈጸም ከዳዊት የጠየቀው ቅድመ - ሁኔታ አልነበረም፤ ነገር ግን የዘላለም ገዢነቱን የሚናገረውን የቃል ኪዳን ከፍል ለመፈጸም የተሰጡ ቅድመ - ሁኔታዎች ነበሩ። በ1ኛ ነገሥት 2:2-4 ዳዊት ይህንን ቃል ኪዳን ለሰሎሞን ሲያስተላልፍ ግልጽ እንዳደረገው «የምታደርገውንና የምትሄድበትን ሁሉ ታከናውን ዘንድ፤ በሙሴ ሕግ እንደ ተጻፈ ሥርዓቱንና ትእዛዛቱን ፍርዱንና ምስክሩንም ትጠብቅ ዘንድ፤ በመንገዱም ትሄድ ዘንድ፤ የአምላክህን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ጠብቅ። ይኸውም ደግሞ እግዚአብሔር ስለ እኔ፡- ልጆችህ መንገዳቸውን ቢጠብቁ፤ በፊቴም በፍጹም ልባቸውና በፍጹም ነፍሳቸው በእውነት ቢሄዱ ከእስራኤል ዙፋን ሰው አይቆረጥብህም ብሎ የተናገረውን ቃል ያጸና ዘንድ ነው» (በተጨማሪ 1ኛ ነገሥት

61 121 9:4-7 ተመልከት)። እግዚአብሔር ለዳዊት በእስራኤል ዙፋን ላይ እንደሚቀመጥና ሊያሸንፈው ወይም ከዙፋን ሊያወርደው የሚችል ግንም እንደሌለ ቃል ኪዳን ንብተለት ነበር፤ ከዚህ ባሻገር ልጁ በሥልጣን ላይ የመቆየቱ ነገር በልጁ ወይም በዝርያዎቹ ሁሉ መታዘዝ ላይ የተመሠረተ ነበር።

ነገር ግን ይህ ነገር ዘላለማዊና በምንም ቅድመ ሁኔታ ላይ ያልተመሠረተ መሆኑን የምናይበት ሌላ መንገድም አለ። አለመታዘዝ ለጊዜው የዳዊትን ዝርያዎች የመንገሥ መብት ቢያሰናክልም፣ የዳዊት ዋና ልጅ የሆነው መሢሔ ይህንን ቃል ኪዳን ይፈጽማል። ነቢያት አንድ ቀን ታላቁ «የዳዊት ልጅ» እንደሚመጣ ከእግዚአብሔር ዘንድ ተረድተው ነበር (ኢሳ. 9:6-7፤ 11)፤ (ኤር. 23:5-6፤ ሕዝ. 34:23-24 ተመልከት)። እግዚአብሔር ሕዝቦችና ዓለምን ሁሉ ከዳዊት እጅግ በላቀ አኳኋን ይገዛል። የዳዊት ልጅ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ፣ በእግዚአብሔርና በዳዊት መካከል የተገባውን ቃል ኪዳን ይፈጽማል፤ ምክንያቱም እርሱ በሕዝቡ ላይ የሚገዛ የዘላለም ንጉሥ ነው (ለምሳሌ፡- በራእይ 21:1-6፤ ሉቃስ 1:32-33 ይህ ቃል ኪዳን በኢየሱስ ክርስቶስ እንደተፈጸመ ተመልከተው)። ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምሳያ የሌለው ንጉሥ ነው። እርሱ በጽድቅና በቅንነት ከእግዚአብሔር የንጉሥነት ዙፋን ሥር ሆኖ የሚያስተዳድር ነው። ዳዊት የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወት ምሳሌ ነው፤ ምክንያቱም ኢየሱስ ክርስቶስ በዳዊት ሕይወት ውስጥ በከፊል የታየውና እግዚአብሔር ከአንድ ንጉሥ የሚፈልገውን ነገር ስለሚፈጽም ነው።

7ኛ ጥያቄ፡ ከዳዊት ጋር ከተደረገው ቃል ኪዳን፣ ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ፣ ስለ እግዚአብሔር ተስፋ ቃልና ስለ መታዘዝ አስፈላጊነት የምንግረው ምንድን ነው?

2ኛ ሳሙኤል 1-5:5

8ኛ ጥያቄ፡- 2ኛ ሳሙኤል 1-5:5 አንብብ። ሀ) በየናታንና በሳኦል ሞት ምክንያት ዳዊት ስሜቱን የገለጸው እንዴት ነበር? ለ) ዳዊት በመጀመሪያ የነገሠው በየትኛው የእስራኤል ነገድ ላይ ነው? ሐ) በዳዊትና በሳኦል ቤት መካከል የተፈጸመው ነገር ምን ነበር?

መ) የሳኦል ቤት የተሸነፈው እንዴት ነበር? ሠ) ዳዊት በእስራኤል ሁሉ ላይ የነገሠው እንዴት ነበር?

ከሳኦል ሞት በኋላ፥ ዳዊት የእስራኤል ንጉሥ የሆነው ወዲያውኑ አልነበረም። ዳዊት በእስራኤል ሁሉ ላይ ለመንገሥ ከሳኦል ሞት በኋላ ሰባት ዓመት ፈጅቶበታል። ለእነዚህ ሰባት ዓመታት ዳዊት በይሁዳ ላይ ነግሦ ነበር። በእነዚህ ዓመታት ውስጥ ዳዊትን ለማንገሥ በሚፈልጉና የሳኦል ቤተሰብ በዙፋኑ ላይ መቆየት አለበት በማለት ከሳኦል ልጆች አንዱን ለማንገሥ በሚፈልጉ መካከል የእርስ በርስ ጦርነት ተካሂዷል።

የዚህ የ2ኛ ሳሙኤል ክፍል ዋና ዓላማ በሳኦል ቤተሰብ ላይ አንዳችም የበቀለ ስሜት እንዳልነበረውና እንዳልተበቀለ እንዲሁም ለረጅም ጊዜ ሊገድለው ይፈልግ የነበረው ሳኦል በመሞቱ እንኳ እንዳልተደሰተ ለማሳየት ነው።

ሳኦል ከሞተ በኋላ፥ ከሳኦል ጋር ይዋጉ ከነበሩ ወታደሮች አንዱ የሳኦልና የዮናታንን ሞት ለማርዳት እየሮጠ ወደ ዳዊት መጣ። ይህ አማሌቃዊ ወታደር ይገሮ ስላመጣሁት ወሬ ብቻ ሳይሆን፥ ስለ ሳኦልና ስለ ዮናታን ሞት ጭምር ዳዊት ይሸልመኛል ብሎ በማሰብ፥ በእግዚአብሔር የተቀባውን መሪ ሳኦልን እንደገደለ ተናገረ። ሳኦልን ገደልኩ ስላለ ዳዊት አስገደለው። ውሸቱ ሕይወቱን እንዲያጣ አደረገው። ዳዊት በሳኦል ሞት ምክንያት አልተደሰተም፤ ነገር ግን ሳኦልና ዮናታን በመሞታቸው አዘነ፤ ከምግብ ተለይቶ በመጾም አለቀሰ። ስለ ሳኦልና ስለ ልጁ ስለ ዮናታን ሞት የጋዘን ቅኔ ተቀኘ።

ከሳኦል ሞት በኋላ በእስራኤል ምድር ብዙ መደናገር ተነሥቶ ነበር። እስራኤላውያን ከፍልስጥኤማውያን ጋር ባደረጉት ጦርነት በመሸነፋቸውና ሳኦል በመሞቱም ፍልስጥኤማውያን አብዛኛውን ማዕከላዊ የእስራኤል ግዛት ሳይቆጣጠሩ አልቀሩም። ይሁንና የይሁዳ ነገድ ወደ ዳዊት በመምጣት ዳዊትን ለንጉሥነት ቀባው። የቀሩት የእስራኤል ነገዶችና የእስራኤል ጦር አምስት ዓመታት በፍልስጥኤማውያን ተጽዕኖ ሥር ከወደቁ በኋላ፥ ኢያቡስቲ የተባለውን የሳኦልን ልጅ የእስራኤል ንጉሥ ይሆን ዘንድ ቀቡት፤

በዚህም ምክንያት ዳዊትን በተከተሉት በይሁዳ ነገድና ኢያቡስቴን በተከተሉት በቀሩት የእስራኤል ነገዶች መካከል ለሁለት ዓመታት የግያቋርጥ ጦርነት ተካሄደ። ከኢያቡስቴ ጎን የነበረው ዋና ኃይል የእስራኤል ጦር አዛዥ አበኔር ነበር። ቀስ በቀስ ዳዊትና ከጎኑ ያለው ጦር ከኢያቡስቴና ከጎኑ ካለው ጦር ይልቅ እየበረታ መጣ። ቀጥሎም የጦር አዛዥ የነበረው አበኔር ከዳዊት ጎን ለመቆም ተስማማ። ይህም የእርስ በርስ ጦርነቱን ወደ ፍጻሜ እንዲመጣ አደረገው። የዳዊት ጦር አዛዥ የነበረው ኢዮአብ ግን የወንድሙን የአጣሄልን ደም ለመበቀል አበኔርን ገደለው። በዚህ ድርጊቱ ዳዊት ኢዮአብን ለመቅጣት ቢፈልግም እንኳ በቂ ኃይል ስላልነበረው አልቻለም። ስሎምን በዙፋኑ ላይ እስከተቀመጠ ድረስ ኢዮአብ በድርጊቱ ሳይቀጣ ቆየ (1ኛ ነገሥት 2:5-6፥ 29-35)።

ኢያቡስቴም የራሱ ወገን በሆኑ ሁለት ሰዎች ተገደለ። ገዳዮቹ ዳዊት ይሸልሙናል ብለው ወረውን ይዘው መጡ። ዳዊት ግን ስለዚህ ድርጊታቸው በሞት ቀጣቸው። ከዚያም የእስራኤልም መሪዎች ተሰብስበው ዳዊትን አነገሡት። በዚህ ዓይነት አገሪቱ በአንድ መሪ የምትመራ አንድ አገር ስለሆነች የእርስ በርስ ጦርነት ያበቃል።

9ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዳዊት ለሳኦል ቤተሰብ ከነበረው ዝንባሌ በቀልን ስላለመፈጸምና ወደ ሕይወታችን መራርነት እንዳይገባ ስለ መከላከል ምን እንግራለን? ለ) እግዚአብሔር በመሪዎች ላይ ስላለው ቁጥጥርና በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ምን ያህል ጊዜ መምራት እንዳለባቸው ምን እንግራለን?

2ኛ ቀን፡ - 2ኛ ሳሙኤል 5:6-12:31

አንድ ጊዜ አንድ ታላቅ ሚሲዮናዊ እንዲህ ብሎ ተናገረ፡ - «ዓለም ራሱን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር በሰጠ ሰው ሕይወት ውስጥ እግዚአብሔር ምን እንደሚሠራ ገና ታያለች»። ራሱን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር የሰጠ ሰው ሙሉ የእግዚአብሔር ኃይል አለው። ራሱን የሰጠ መሪ የእግዚአብሔር ኃይል በሙሉ በእርሱ ዘንድ አለና እግዚአብሔር ታላላቅ ነገሮችን በእርሱ ውስጥ ማድረግ ይችላል። የእግዚአብሔር ኃይል በውስጣችን እንዳይሠራ የምንከላከለው፤

ሕይወታችንን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር ካልሰጠንና ኃጢአትና ራሱ ወዳድነት ወደ ሕይወታችን እንዲገባ ከፈቀድን ነው።

ዳዊት ራሱን ለእግዚአብሔር የሰጠ ሰው ነው፤ ስለዚህ እግዚአብሔር እጅግ አስደናቂ በሆነ መንገድ በሕይወቱ የሚጠቀምበት ሰው ሊሆን ችሏል። ዳዊት ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ስለኖረ፣ እግዚአብሔር በንጉሥነቱ ባረከው። የእግዚአብሔርን ጠላቶች ሁሉ ድል በማድረግ ለእግዚአብሔር ሕዝብ ሰላምን አስገኘ።

10ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ለእግዚአብሔር ራሳቸውን አሳልፈው በመስጠታቸው እግዚአብሔር በከፍተኛ ሁኔታ ስለተጠቀመባቸው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሥዕላዊ መግለጫ ስጥ። ለ) ለእግዚአብሔር ያላስረከብካቸው የሕይወትህ ክፍሎች የትኞቹ ናቸው? ሐ) ራስህን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር በመስጠት ለራሱ ክብር በከፍተኛ ሁኔታ ሊጠቀምብህ እንዲችል ለመጸለይ ጊዜ ይኑርህ።

11ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ሳሙኤል 5:6-12:31 አንብብ። ሀ) በእነዚህ ቁጥሮች የተጠቀሱትን ዳዊት ያከናወናቸውን ልዩ ልዩ ነገሮች ዘርዝር። ለ) ዳዊት የቃል ኪዳንን ታቦት ወደ ኢየሩሳሌም በመውሰዱ ከዳዊት ባሕርይ የምንማረው ነገር ምንድን ነው? ሐ) እግዚአብሔር ለዳዊት የገባለትን የተስፋ ቃሎች ዘርዝር። መ) ዳዊት ለየናታን የገባውን ቃል ኪዳን የጠበቀው እንዴት ነበር? ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ብንሆንም እንኳ በትልቅ ኃጢአት ልንወድቅ እንደምንችል፣ ዳዊት ከሠራው ኃጢአት ምን እንማራለን?

በትምህርት 13 ከተመለከትነው ሠንጠረዥ እንደምታስታውሰው፣ የ1ኛና የ2ኛ ሳሙኤል እንዲሁም የ1ኛ ነገሥት ጸሐፊዎች የሳኦልን፣ የዳዊትንና የሰሎሞንን ታሪክ ለማቅረብ የተከተሉት መንገድ ተመሳሳይ ነው። በመጀመሪያ ጸሐፊዎቹና፣ እነዚህ መሪዎች ንጉሥ እንዲሆኑ እንዴት እንደተቀቡ ይናገራሉ። ቀጥሎ እነዚህ መሪዎች የፈጸሙአቸውን ተግባራት ይተነትናሉ። በመጨረሻ በእነዚህ ጸሐፊዎችና መሪዎች ሕይወት ውስጥ በኃጢአት ምክንያት ስለሆኑ ክፉ ነገሮች ይዘግባሉ። ዳዊት ንጉሥ ይሆን ዘንድ የተቀባው ከብዙ ዓመታት

በፊት ቢሆንም እንኳ በመጨረሻ በይሁዳና በእስራኤል ላይ እንዴት ንጉሥ ለመሆን እንደበቃ ትናንትና ተመልከተናል። ዛሬ ደግሞ ዳዊት ስለ ፈጸማቸው የተለያዩ ነገሮችና ታላቅ ስላደረጉት ተግባሮቹ እንመለከታለን።

1. ዳዊት በጠላቶቹ ሁሉ ላይ ድልን ተቀዳጀ። እርሱ ድል ያደረጋቸውን የሚከተሉትን ሕዝቦች ተመልከት፡-

ሀ. ኢያቡሳውያን፡- በመካከለኛው እስራኤል ጠንካራ ከተማ በነበረችው በኢየሩሳሌም ይኖሩ የነበሩ ሕዝቦች ናቸው። ለብዙ መቶ ዓመታት አይሁዳውያን የኢየሩሳሌምን ከተማ ለመያዝ አልቻሉም ነበር። ዳዊት ግን ከተማይቱን አሸነፈና የእስራኤል መንግሥት አዲሲቱ ዋና ከተማ አደረጋት። ኢየሩሳሌም «የዳዊት ከተማ»፥ «ጽዮን» በመባልም ትታወቃለች (2ኛ ሳሙ. 5:7)።

ለ. ፍልስጥኤማውያን (2ኛ ሳሙ. 5:17-25፤ 8:1)። ዳዊት እንደገና ኢያቡቸግሩት በማይችሉበት መንገድ ፍልስጥኤማውያንንም አሸነፋቸው።

ሐ. ሞአባውያን (2ኛ ሳሙ. 8:2)።

መ. በሶርያ ውስጥ የሚገኘው የሱባ ንጉሥ (2ኛ ሳሙ. 8:3-10)፡- ዳዊት በእስራኤል በስተሰሜን የሚገኙትን ነገሥታት በሙሉ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ አሸንፎአቸዋል።

ሠ. ኤዶማውያንና አሞናውያን (2ኛ ሳሙ. 8:11-14፤ ምዕራፍ 10)።

12ኛ ጥያቄ፡ በመጽሐፉ በስተጀርባ የሚገኘውን ካርታ በመመልከት እነዚህ አገሮች ያሉት የት እንደሆነ አመልከት።

ሳኦል በምርኮ ያገኘውን ነገር ለራሱ የወሰደ ሲሆን፤ ዳዊት ግን በምርኮ የበዘበዘውን ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ያመጣ ነበር፤ ዳዊት ድል የሰጠው እግዚአብሔር እንደሆነ የተገነዘበ ሰው ነበር፤ ስለዚህ ምርኮውን

ሁሉ ለእግዚአብሔር ሰጠ (2ኛ ሳሙ. 8:7-12)። ይህን ከምርኮ የተገኘ ነገር በኋላ ለቤተ መቅደሱ ግንባታ አውሎአል።

13ኛ ጥያቄ፡ ከዚህ ነገር ስለ ዳዊት ባሕርይ የምንግረው ምንድን ነው?

2. ዳዊት የቃል ኪዳኑን ታቦት ወደ ኢየሩሳሌም አስመጣ (2ኛ ሳሙኤል 6)። ዳዊት መንግሥቱን ካጸናና ዋና ከተማውን ከመሠረተ በኋላ፡ የነገሥታት ንጉሥ የሆነው እግዚአብሔር በኢየሩሳሌም እንዲገዛ ፈለገ። የቃል ኪዳኑ ታቦት የእግዚአብሔር ዙፋን እንደሆነ ይታሰብ ነበር፤ ስለዚህ ዳዊት የእግዚአብሔር ዙፋን በኢየሩሳሌም እንዲሆንና በእስራኤል መንግሥት ላይ እንዲገዛ ይፈልግ ነበር። ይህ ግለት ሰብአዊ የሆነው ንጉሥና መለኮታዊ የሆነው ንጉሥ በአንድነት በኢየሩሳሌም ሊገዙ ነበር።

ዳዊት የቃል ኪዳኑን ታቦት ከአሚናዳብ ቤት በታላቅ በዓል ወደ ኢየሩሳሌም አስመጣው። እግዚአብሔርን በዚህ መንገድ ያከበረው ቢሆንም፡ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በጥንቃቄ መከተልን ግን ዘነጋ። እግዚአብሔር የቃል ኪዳኑን ታቦት ካህናት ረዘም ባሉ መሉጊያዎች ግንም ሊነካው በማይችል ሁኔታ እንዲሸከሙ አዝዞ ነበር (ዘጸ. 25:12-15፤ ዘኁ. 4:15)። ካህናቱ ግን ታቦቱን በሠረገላ ጭነው፤ ወደ ኢየሩሳሌም መጡ። ሠረገላው በሚንቀሳቀስበት ጊዜ መንገዱ አመቺ ባለመሆኑ እንዳይወድቅ ያዛ የእግዚአብሔርን ታቦት ያዘ፤ እግዚአብሔርም ወዲያውኑ በሞት ቀሠፈው።

14ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር በየዓላይ በብርቱ የተቆጣው ለምን ይመስልሃል? ለ) ይህ ታሪክ ስለ እግዚአብሔር የሚያስተምረን ነገር ምንድን ነው?

ይህንን ታሪክ በምናነብበት ጊዜ፡ በእግዚአብሔር ሥራ እንደነቅ ይሆናል። ዳዊት ሳይቀር ተደንቆና አዝና ነበር። ታቦቱ እንዳይወድቅ ለማድረግ መሞከሩ መልካም ሆኖ ሳለ፡ እግዚአብሔር ያዛን የገደለው ለምንድን ነው? እግዚአብሔር ይህንን ያደረገበት ሁለት ምክንያቶች አሉ፡-

1. ሦዛ አሳቡ መልካም ቢሆንም፡ ተግባሩ ግን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በቀጥታ የሚጻረር ነበር። እግዚአብሔር ታቦቱን ማንም ሰው እንዳይነካ አስጠንቅቋል። እግዚአብሔር ራሱን ለመጠበቅ ስለሚችል፡ ሦዛ ታቦቱን ለማዳን ያደረገው ሙከራ የተሳሳተ አሳብ ነበር። እግዚአብሔር ራሱን መጠበቅ ስለሚችል የማንንም እንክብካቤ አይፈልግም።

2. እስራኤላውያን እግዚአብሔርን ማገልገል ያለባቸው በፍጹም ቅድስና መሆኑን ለማሳየት ነበር። ይህ ለእስራኤላውያን አዲስ ዘመን ነበር። አሁን ለእነርሱ ጻድቅ ንጉሥ አላቸው። ሕዝቡ እግዚአብሔርን መውደድና ማገልገል ጀምረዋል። ሰማያዊ ንጉሣቸውንም በኢየሩሳሌም እንዲኖር እያመጡት ነበር፤ ነገር ግን ንጉሣቸው እንዲመጣና በመካከላቸው ተገኝቶ እንዲባርካቸው አጥብቀው ከፈለጉ፡ ራሳቸውን ሙሉ ለሙሉ ለእግዚአብሔር ሊሰጡና በፍጹምነት ለእርሱ ሊታዘዙ ይገባ ነበር።

15ኛ ጥያቄ፡ ይህ ትምህርት ዛሬም ለእኛ የሚያስፈልገን ለምንድን ነው?

ዳዊት ከስሕተቱ ተማረ። ከሦስት ወራት በኋላ ካህናቱ ልክ እግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት የእግዚአብሔርን ታቦት ተሸክመው ወደ ኢየሩሳሌም አመጡት (ዘጸ. 25፡15፤ ዘጥ. 1፡50-53)።

ታቦቱ ወደ ኢየሩሳሌም በገባ ቀን ዳዊት ያደረገውን ነገር መመልከት በጣም የሚያስደስት ነው። ቀኑ የታላቅ በዓል ቀን ሆነ። የነገሥታት ንጉሥ ወደ ኢየሩሳሌም የመጣበት ቀን ነበር፤ ስለዚህ ዳዊት በሙሉ ኃይሉ ይጨፍር ነበር። የሳኦል ልጅ የሆነችው ሚስቱ ሜልኮል፡ ያሳየው የነበረው ሁኔታ ልክ እንዳልነበር ብትነግረውም እንኳ ዳዊት ልቡ በእግዚአብሔር ፊት ትክክል እንደ ነበር ያውቅ ነበር። ሌሎች ከሚያስቡት ነገር ይልቅ እግዚአብሔርን በማክበር ደስታውን በሙሉ ኃይሉ በመግለጥ ላይ ትኩረት አድርጎ ነበር። ሜልኮል ለእግዚአብሔር ከሚቀርብ አምልኮ ይልቅ ለባሏ ክብር ከፍተኛ ስፍራ በመስጠቷ እግዚአብሔር መሃን በማድረግ ቀጣት።

እንዳንድ ሰዎች ይህንን ጥቅስ በመጠቀም ለእግዚአብሔር በምንሰጠው አምልኮ ዛሬም ቢሆን ልንጨፍር፣ ልንዘምርና እልል ልንል ይገባል ይላሉ። በአንድ በኩል ትክክል ናቸው። እግዚአብሔር በመካከላችን ባልተለመደ መንገድ በሚሠራበት ጊዜ፣ ፍቅራችንና ደስታችንን እጅግ ግልጥ በሆነ በሚታይ መንገድ መግለጥ አለብን። ይህ ግለት ግን ዳዊት በእግዚአብሔር ፊት በየቀኑ ወይም በአምልኮ ጊዜ ይጨፍር ነበር ማለት አይደለም። ከታሪኩ እንደምንመለከተው ይህ ያልተለመደ ተግባር ነበር። ደስ የምንሰኝበት፣ የምናጨበጭበበትና የምንዘምርበት ወዘተ. ጊዜ አለን። እነዚህ ግን ልዩ ለሆኑ የአምልኮ በዓላት ሊጠበቁ ይገባል። ሁልጊዜ ወይም በየሰብሰባው ሁሉ መደረግ ያለበት ነገር አይደለም። አለበለዚያ እግዚአብሔር በታላቅ ሁኔታ በሚባርከን ጊዜ ደስታችን ከመጠን ያለፈ መሆኑን በግልጥ ለማሳየት እንዴት እንችላለን? በጭብጨባና በእልልታ በጣም ተይዘን፣ የልባችንን ደስታ ሊገልጥ በማይችል አኳኝን ሃይማኖታዊ ሥርዓት ብቻ ሆኖ እንዳይቀር መጠንቀቅ አለብን። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ጸጥታ፣ ጥምናና የጌታን ነገር የማሰላስያ ጊዜ የበለጠ የሚፈለግባቸው ሁኔታዎች አሉ። እግዚአብሔር ኤልያስን በዝምታ ድምፅ (በሹክሹክታ) ተናገረው (1ኛ ነገሥት 19: 11-14)። በእግዚአብሔር ፊት «ዝም» እንድንልም ታዝዘናል (ዕንባ. 2: 20)። እነዚህን ነገሮች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሚዛናዊ ለማድረግ መጣር አለብን።

ዳዊት ሌሎች እንዲጨፍሩ አላደረገም። ሌሎች ስላልጨፈሩም አልወቀሳቸውም። የእርሱ ጭፈራ በልቡ ይፈሰስ የነበረው የታላቅ ደስታ መግለጫ ነበር። ሌሎች በአምልኮአቸው እንደማይጨፍሩና እንደማያጨበጡ ተመልክተን በምንተችበት ጊዜ፣ እኛም የምንጨፍረውና የምናጨበጭበው ለተሳሳተ ዓላማ እንደሆነና መንፈሳዊ ትዕቢት በሕይወታችን ውስጥ እንዳለ ምልክት ነው። እያንዳንዱ ሰው በሚፈልገው መንገድ እግዚአብሔርን የማምለክ ነፃነት አለው። አንዱ በሌላው ላይ ሊፈርድ አይገባም። አምልኮ የግል ጉዳይ ነው። በልቤ ያለውን የአምልኮ መንፈስ ትክክል መሆኑንና አለመሆኑን የሚያውቅ እግዚአብሔር ብቻ ነው። በሌላው ሰው አገልጋይ ላይ እንዴት እንደምንፈርድ እንጠነቀቅ (ሮሜ 14: 4 ያዕ. 4: 12)።

16ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስለ አምልኮ ያለን ሚዛናዊ አመለካከት፤ አምልኮአችን ተገቢ እንዲሆንና መከፋፈል (ልዩነት) ከቤተ ክርስቲያናችን እንዲጠፋ እንዴት ይረዳናል? ለ) ሰዎች በሚያጨበጡበት፤ በሚጨፍሩበትና እልል በሚሉበት ጊዜ ዓላማቸው ምንድን ነው? ሐ) እነዚህ ነገሮች በመልካም ዓላማ የሚፈጸሙት መቼ ነው? መ) እነዚህ ነገሮች በመጥፎ ዓላማ የሚፈጸሙትስ መቼ ነው?

3. እግዚአብሔር የዳዊትን ፍላጎት እንደሚያከብር ከእርሱ ጋር የዘላለም ቃል ኪዳን በማድረግ ገለጠ (2ኛ ሳሙኤል 7)።

የቃል ኪዳኑ ታቦት ወደ ኢየሩሳሌም ከተወሰደ በኋላ ዳዊት ታቦቱ ይኖርበት ዘንድ ለእግዚአብሔር ቤተ መቅደስን ለመሥራት ፈለገ። እግዚአብሔር ግን ዳዊት ይህንን እንዲያደርግ አልፈቀደም። ዳዊት ቤተ መቅደሱን እንዳይሠራ የተከለከለበት ዋና ምክንያት እርሱ የጦር እንጂ የሰላም ሰው ስላልነበረ ነው (1ኛ ዜና 28፡3፤ 22፡8)። እግዚአብሔር ቤቱን እንዲሠራለት የፈለገው የሰላም ሰው ነበር። ሆኖም እግዚአብሔር በዳዊት ጥያቄና መሻት ደስ ተሰኝቷል፤ ስለዚህ ቤተ መቅደሱን የሚሠራው የእርሱ ልጅ እንደሚሆን እግዚአብሔር ነገረው። ቤተ መቅደሱን የሠራው የዳዊት ልጅ ሰሎሞን ቢሆንም እንኳ፤ ለቤተ መቅደሱ ሥራ የሚያስፈልገውን ነገር ሁሉ እንዲዘጋጅ ያደረገው ዳዊት ነበር (1ኛ ዜና 22)።

እግዚአብሔር ዳዊት ቤተ መቅደሱን እንዲሠራ ከመፍቀድ ይልቅ፤ ለእርሱ ቤቱን እንደሚሠራለት፤ ዘላለማዊ መንግሥትን፤ ዘላለማዊ ዙፋንና ዘላለማዊ ቤትን እንደሚሰጠው ቃል ገባለት (2ኛ ሳሙ. 7፡16)። [በ1ኛው ቀን ትምህርታችን ከዳዊት ጋር እግዚአብሔር ስለገባው ቃል ኪዳን የተመለከተውን ነገር እንደገና ተመልከት።]

4. ዳዊት ከዮናታን ልጅ ጋር የነበረው ግንኙነት (2ኛ ሳሙ. 9)

ከብዙ ዓመታት በፊት፤ ዳዊት ለእርሱና ለቤተሰቡ በጎ በማድረግ ለዮናታን ቃል ኪዳን ገብቶለት ነበር። ዳዊት ኢየሩሳሌምን ከያዘና ጠላቶቹን ካሸነፈ በኋላ የገባውን ቃል ኪዳን አስታወሰ፤ ስለዚህ ከሳኦል

ዘር የቀረ ሰው እንዳለ ማፈላለግ ጀመረ። የሳኦል ቤተሰብ በተደመሰሰ ጊዜ ሚምፌቦስቴ የሚባል ሽባ የሆነ የዮናታን ልጅ ተገኘ። ዳዊትም ሚምፌቦስቴን ወደ ኢየሩሳሌም ካስመጣ በኋላ የሳኦልን ቤትና ንብረት ሁሉ መለሰለት። በቤተ መንግሥትም ሁልጊዜ ከዳዊት ጋር በገበታ እንዲቀርብና እንዲበላ አደረገ፤ እንደተከበረ እንግዳውም ቆጠረው።

5. ዳዊት ከቤርሳቤህ ጋር የፈጸመው ኃጢአት (2ኛ ሳሙ. 11-12)

2ኛ ሳሙኤል 11 በመጽሐፉ ውስጥ ያለ የሽግግር ምዕራፍ ነው። ዳዊት ያደረጋቸውን ታላላቅ ነገሮች ከሚገልጠው ክፍል በመንግሥቱ ውስጥ ወደ አጋጠመው ችግር የሚያሸጋግር ምዕራፍ ነው። የዚህ ችግር ዋና ምክንያት ዳዊት የፈጸመው ኃጢአት ነበር። ዛሬ የዳዊትና የቤርሳቤህን ኃጢአት እንመለከታለን። ነገ ደግሞ ይህ ኃጢአት በመንግሥቱ ላይ ስላስከተለው ችግር እናያለን።

ዳዊት ኢየሩሳሌምን በጦርነት አሸንፎ ከያዘ አሥር ወይም ከዚያ በላይ ዓመታት ተቆጥረዋል። ዳዊት የአገሪቱ ንጉሥ እንደመሆኑ የአገሪቱ የጦር አዛዥም ነበር፤ ስለዚህ ጠላቶቹን ለመዋጋት ከሠራዊቱ ጋር አብሮ ይሄድ ነበር። በጥንት ዘመን እስራኤላውያን ጦርነቱን የሚያካሄዱት፣ የዝናብ ወቅት ካለፈና ሰብል ከተሰበሰበ በኋላ በሚያዝያ ወር ነበር፤ ነገር ግን ዳዊት በዚህ ዓመት እንደ ልማዱ ወደ ጦርነት አልሄደም ነበር።

አንድ ምሽት (ተሰላችቶ መሆን አለበት) ዳዊት ወደ ቤቱ ሰገነት ላይ ወጣ። በመካከለኛው ምሥራቅ ብዙ ቤቶች የሚሠሩት ባለሰገነት እየተደረጉ ነበር። በጣም ሞቃት በሚሆንበት ጊዜ ሰገነት የሚተኙበት አለበለዚያም የሚዝናኑበት ስፍራ ነበር። በሰገነቱ ላይ በነበረ ጊዜ ዳዊት በሳረቤቱ ቤት በመታጠቢያ ቤቷ ሆና ሰውነቷን ስትታጠብ ቤርሳቤህን ተመለከታት። ዳዊትም የንጉሥነት ሥልጣኑን ያለ አግባብ በመጠቀም እንድትመጣና ከእርሱ ጋር እንድትተኛ አደረገ። የእግዚአብሔር ሰውና የእስራኤል ንጉሥ የነበረው ዳዊት አመነዘረ። ቤርሳቤህም አረገዝች፤ ስለዚህም ከዚህ አካፋሪ ነገር ለማምለጥ ዳዊት የሚችለውን ሁሉ አደረገ። ሁለት ነገሮችን ምክረ፡-

1. በበዓል ቀን የቤርሳቤህን ባል አርዮን ከጦርነት ስፍራ ወደ ቤቱ እንዲመጣ አደረገ። ይህንን በማድረግ አርዮ ወደ ቤቱ እንደሚገባና ከሚሰቱ ጋር እንደሚተኛ ተስፋ አድርጎ ነበር። አርዮ ግን ስለ እስራኤል ጦር ገዶት፣ ይህንን ግብዣ እምቢ ብሎ ወደ ቤቱ ሳይገባና ሚስቱን ሳይጎበኝ ወደ ጦር ሜዳ ተመለሰ።
2. ዳዊት ለጦሩ መሪ ለኢዮአብ አርዮንን ከጦሩ ፊት ለፊት እንዲያስልፈውና ተመትቶም እንዲሞት ጥለውት እንዲሸሹ እንዲያደርግ አዘዘው፤ ስለዚህ ዳዊት አርዮንን ለመግደል ጦርነቱን ተጠቀመበት። ዳዊት አመንዝራ ብቻ ሳይሆን ነፍሰ ገዳይም ሆነ።

17ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ጊዜ አንድ ኃጢአት ሠርተን እርሱን ለመሸፈን ስንሞክር፣ ወደ ሌላ ኃጢአት የሚመራን እንዴት ነው? ለ) ይህ ነገር እንዴት እንደሚሆን፣ ከራስህ ሕይወት ሥዕላዊ መግለጫዎችን ስጥ። ይህን የምናደርገው ለምንድን ነው?

ስለዚህ ጉዳይ በጣም የሚያሳዝነው ነገር አርዮ ከዳዊት ምርጥ ወታደሮች አንዱ የነበረ መሆኑ ነው። አርዮ ምርጥ ተብለው ከሚጠቀሱት ከ30 የዳዊት ወታደሮች አንዱ ነበር (2ኛ ሳሙኤል 23፡39 ተመልከት)።

እግዚአብሔር የዳዊትን ኃጢአት ሳይቀጣ አልተወውም። ምናልባት ዳዊት ወደ አመንዝራነትና ነፍሰ ገዳይነት እንደተመለሰ ማንም ሰው አያውቅም ይሆናል። ዳዊት ግን ያውቅ ነበር። ከመዝሙራቱ በአንዱ ኃጢአቱን ለእግዚአብሔር ባለመናዘዙ ምክንያት፣ የተሰማውን የውስጥ መቃተትና ሥጋዊ ሕመም ይናገራል [መዝ. (51)]። እግዚአብሔር ደግሞ ይህን ያውቅ ነበር፤ ስለዚህ የፈጸመውን ተግባር ክፉነት አስረግጦ ሊነግረው ነቢዩ ናታንን ላከበት። የዳዊትን ኃጢአት ታላቅነት በሚገልጥ መንገድ አንድ ምሳሌ ነግሮት ስለ ኃጢአቱ ወቀሰው። ዳዊት በፍርድ መሞት እንኳ እንደሚገባው ያውቅ ነበር። ዳዊት ከኃጢአቱ ንስሐ ቢገባም እንኳ በቀረው የሕይወት ዘመኑ በቤቱ መከፋፈልና ችግር እንደማይጠፋ እግዚአብሔር ነገረው። የቀረው የ2ኛ ሳሙኤል ታሪክ የሚናገረው ይህ ፍርድ በዳዊት ላይ እንዴት እንደተፈጸመ ነው።

የእግዚአብሔር ፍርድ የዳዊትና የቤርሳቤህን የመጀመሪያን ልጅ ሞት የሚያካትት ነበር።

18ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የጎለመሱ ክርስቲያኖች እንኳ በኃጢአት ሊወድቁ እንደሚችሉ ይህ ታሪክ ምን ያስተምረናል? ለ) የዚህ ዓይነት ኃጢአት እንዳንሠራ ራሳችንን እንዴት መጠበቅ እንችላለን? ሐ) ስለ እግዚአብሔር ይቅር ባይነት ከዚህ ታሪክ የምንማረው ነገር ምንድን ነው? መ) ኃጢአት ይቅር ከተባለ በኋላ እንኳ ስለሚያስከትላቸው ነገሮች ከዚህ ምን እንማራለን?

3ኛ ቀን 2ኛ ሳሙኤል 13-19

19ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከአንድ ተራ የቤተ ክርስቲያን አባል ኃጢአት ይልቅ፡ የአንድ መሪ ኃጢአት ከፍተኛ ችግር የሚያመጣው ለምንድን ነው? ለ) ይህ ከተራ ክርስቲያን ይልቅ በመሪ ላይ ኃጢአቱን የሚያከብደው ለምንድን ነው?

ታላላቅ የእግዚአብሔር ሰዎች አንዳንድ ጊዜ በከባድ ኃጢአት ይወድቃሉ። ይህም ሲሆን በንስሐ ከተመለሱ እግዚአብሔር ይቅር ይላቸዋል። ብዙ ጊዜ ግን የኃጢአታቸው ውጤት ወይም የሚያስከትለው ክፉ ነገር አይቀርም። እግዚአብሔር ለዳዊት በኃጢአቱ ምክንያት «ለዘላለም ከቤትህ ሰይፍ አይርቅም» አለው (2ኛ ሳሙ. 12፡10)።

አንድ መሪ በኃጢአት በሚወድቅበት ጊዜ በተለይም እንደ ዳዊት ዓይነት ከባድ ኃጢአት ከሆነ፡ ብዙውን ጊዜ ውጤቱ ከተራ የቤተ ክርስቲያን አባል ኃጢአት የከፋ ነው። መሪውን የሚመለከተው በርካታ ሰው ስላለ፡ ኃጢአቱ የሚያመጣው ችግር ከሌሎች ሁሉ የላቀ ነው። በሚሰርቅበት ጊዜ ሰዎች ሁሉ በቤተ ክርስቲያን አመራር ላይ የነበራቸውን እምነት ያጠፋል። ወዲያውኑ ሰዎች አሥራታቸውን መስጠት ያቆማሉ። መሪ ቢያመነዝር የእግዚአብሔርን ስም ያስነቅፋል። በተጨማሪም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ካመነዘሩ እኔም ባመነዝር ምንም አይደለም የሚል አስተሳሰብ በሰዎች ዘንድ እንዲፈጠር ያደርጋል። ሰዎች መሪዎቻቸውን ኃጢአትን ሲያደርጉ ካዩ፡ እነርሱም ኃጢአት ያደርጋሉ።

እግዚአብሔር በዳዊት ላይ ያመጣው ቅጣት ቤተሰቡንም የሚጨምር ነበር። ዳዊት በቤርሳቤህ ላይ የሠራውን ኃጢአት የዳዊት ልጅ መድገሙን ግዮት የሚገርም ነው። አምኖን የተባለው ልጁ በከፊል እገቱ የሆነችውን ልጃገረድ አስገድዶ ደፈራት። እንዲሁም ዳዊት እርዮን እንደገደለ አቤሌሎም የተባለው ሌላው ልጁም፤ ነፍስ አጠፋ።

የመሪ ኃጢአት የሚያስከትላቸውን ነገሮች ግንም ሰው ሊወስን አይችልም። ኃጢአት ለመሪ እጅግ አስከፊ ወይም ታላቅ መስሎ ላይታየው ይችላል። መሪው፤ የሠራውን ኃጢአት የመጨረሻ ውጤት ለማወቅና ለመቆጣጠር አይችልም። ኃጢአት ልጆችን እርስ በርስ በማናከስና በእግዚአብሔር ላይ እንዲያምፁ በማድረግ ቤተሰብን ያፈርሳል። ኃጢአት መከፋፈልን እንዲነሣ በማድረግም ቤተ ክርስቲያንን ሊያጠፋ ይችላል። በአጠቃላይ የአንድ አካባቢ አብያተ ክርስቲያናትን በሙሉ ሳይቀር ሊነካ ይችላል።

20ኛ ጥያቄ፡ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በእግዚአብሔር ፊት ንጹሕ ሕይወት መኖር እንዳለባቸው ይህ ነገር ምን ያስተምረናል?

21ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ሳሙኤል 13-19 አንብብ። ሀ) አምኖን የፈጸመው ኃጢአት ምንድን ነው? ለ) አቤሌሎም የፈጸመው የመጀመሪያው ኃጢአትስ ምን ነበር? ሐ) አቤሌሎም እግዚአብሔር አስቀድሞ የተናገረውን ትንቢት ከፍጻሜ የሚያደርስ ሌላ ምን አደረገ? (2ኛ ሳሙ. 12:10)።

ዳዊት ኃጢአት ከሠራ ጥቂት ጊዜ በኋላ፤ በኃጢአቱ ምክንያት በእርሱና በቤተሰቡ ላይ የተሰጠው ፍርድ ተግባራዊ ይሆን ጀመር። የሚከተሉት ችግሮች እግዚአብሔር በ2ኛ ሳሙ. 12:10 የተናገረውን ትንቢት እንዴት እንደፈጸመ ተመልከት፡-

1. የዳዊት ታላቅ ልጅ፤ አምኖን፤ የዳዊት ልጅ የሆነችው ከፊል እገቱን ትዕማርን አስገድዶ ደፈራት (2ኛ ሳሙ. 13:1-22)። ትዕማር በጣም ቆንጆ ሴት ስለነበረች፤ ያመመው በማስመስል ተኝቶ እንድታስታምመው በማድረግ አምኖንን አታለላት። በመጨረሻም አስገድዶ ደፈራት። ከደፈራት በኋላ ግን ሊያገባት

ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ። ትዕማር ድንግልናዋን ወንድሟ ስለወሰደ፤
ከእንግዲህ ሊያገባት የሚችል አንዳችም ሰው አልነበረም፤ ስለዚህ
ሕይወቷ ተበላሽ። ወደ ወንድሟ ወደ አቤሌሎም ቤትም ሄደች።
አቤሌሎም ይህንን ነገር ለመበቀል ሢራ ማውጠንጠን ጀመረ።

2. አቤሌሎም የእጉቱን ነውር ለመበቀል አምኖንን ገደለ (2ኛ ሳሙ.
13:23-39)። አቤሌሎም አምኖንን ከቤተ መንግሥቱ ራቅ ብሎ
በሚገኝ ስፍራ ሊገናኘው ዐቀደ። በዕቅዱም መሠረት አምኖንን
ገደለና ወደ አያቱ ቤት ወደ ጌሹር ሸሸ። አምኖንን በመግደሉ
በሕይወት ከነበሩት የዳዊት ልጆች መካከል ከአምኖን ቀጥሎ ያለ
እርሱ ስለነበር፤ ዙፋን የመውረስ መብቱንም አመቻች።

ነቢዩ ናታን በዳዊት ላይ የተናገረው መልእክት መፈጸም ጀመረ።
ትልቁ የዳዊት ልጅ አምኖን በሰይፍ ተገደለ። ይህ ክፉ ነገር
የተፈጸመውና የዳዊትን ቤት ለማጥፋት ሲቀጥል የምናየው ለምንድን
ነው? እግዚአብሔር አስቀድሞ ስለ ተናገረ ነው? ወይስ የዳዊትም
ስሕተት አለበት?

የቤተሰቡ ችግር መነሻ ማለትም ችግሩ የጀመረውና እንዲቀጥልም
የሆነው፤ ዳዊት ቤተሰቡን ስላልተቆጣጠረና ልጆቹንም ባጠፋ ጊዜ
ስላልቀጣቸው ይመስላል። ዳዊት አምኖን ያደረገውን ነገር ከተረዳ
በኋላ ከመቅጣት ታቅቧል (2ኛ ሳሙ. 13:21)። ደግሞም አቤሌሎም
አምኖንን ከገደለ በኋላ ዳዊት አቤሌሎምን አልቀጣውም።

በቤተሰብ ውስጥ ሥነ - ሥርዓት ከሌለ፤ ልጆች ብዙ ጊዜ
እግዚአብሔርን በመተው ወደ ሥርዓተ - አልበኝነት ያዘነብላሉ።
አብዛኛዎቹ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሆኑ ሰዎች ልጆች ጌታን
የማይከተሉበትና ሰነፎች፤ ትዕቢተኞችና ኃጢአተኞች በመሆን
ምስክርነታቸውን የሚያበላሹበት አንዱ ምክንያት ይህ ሊሆን ይችላል።
ብዙ የመሪዎች ልጆች የሚወድቁባቸው ሁለት ምክንያቶች አሉ፡-
የመጀመሪያው፤ ወላጆቻቸው የጌታን ሥራ በመሥራት በጣም
የተወጠሩ በመሆናቸው ተገቢ ትኩረትና ፍቅር ከወላጆቻቸው ሊያገኙ
ባለመታደላቸው ነው። እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ ወላጅ ልጆቹን
በሚገባ እንዲይዝና በጌታ መንገድ እንዲመራቸው ኃላፊነት

ሰጥቶታል። ልጆቻቸውን በእግዚአብሔር ፍርሃትና በፍቅር ሊያሳድጓቸው ካልቻሉ በአገልግሎት ላይ መቆየት እንኳ የለባቸውም (1ኛ ጢዋ. 3:4-5 ተመልከት)። ሁለተኛው፡ ለልጆቻቸው በጣም የሚሳሉ ይሆኑና ያበላጁቸዋል። ልጆቻችንን በጌታ መንገድ ማሳደግ ፍቅርና የሥነ -ሥርዓት እርምጃ የሚጠይቅ ነው። ከፋና በጎውን መለየት ከጀመሩበት ከዝቅተኛ ዕድሜያቸው አንሥቶ ትክክል የሆነውንና ያልሆነውን ነገር ለማሳየት ሥነ -ሥርዓትን ማስለመድ አለብን።

22ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ልጆች ብዙ ጊዜ ደካማ ባሕርይ የሚያሳዩት እንዴት ነው? ለ) ይህ የሚሆነው ለምን ይመስልሃል? ሐ) እግዚአብሔርን በሚያስከብርና ጌታን እንዲከተሉ በሚያበረታታ መንገድ ልጆችን ለማሳደግ አንተና ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እርስ በርስ ለመረዳዳት ምን ማድረግ ትችላላችሁ?

3. አቤሌሎም በዳዊት ላይ ዓመፀና ዙፋኑን ለመንጠቅ ሞከረ (2ኛ ሳሙ. 14-19)። ከቤትህ አይጠፋም የተባለለት ሰይፍ፡ የዳዊትን የራሱን ሕይወት እንኳ ለማጥፋት ተፈታተነው። ይህ ነገር በእስራኤል የእርስ በርስ ጦርነት ከማስነሳቱ ሌላም ዳዊት ሕይወቱን ለማዳን ሸሽቶ እንዲደበቅና ለጊዜውም ቢሆን ዙፋኑን ለአቤሌሎም እንዲለቅ አደረገ።

ዳዊት ልጁ አቤሌሎም በቤተ መንግሥት ከእርሱ ጋር ባለመሆኑ አዝናና አልቅሶ ነበር! ነገር ግን አቤሌሎምን ወደቤት ሊያስመጣውና እንደ ቀድሞ ሊያየው ፈቃደኛ አልነበረም። ከኢዮአብ ልመናና ጥረት በኋላ ይህ ነገር ተፈጸመ። አቤሌሎም ወደ ቤት ከመጣም ወዲህ ዳዊት ይቅር ሊለውና ሊያየው ፈቃደኛ ሳይሆን ቀረ። ዳዊት ሊያየው ሊያነጋግረው ፈቃደኛ ስላልሆነ አቤሌሎምም በንጉሡ ላይ አማረረ። ቀስ በቀስም የሕዝቡን ልብ ወደ ራሱ በመስረቅ፡ ዙፋኑን ላይ ለመውጣት ይጥር ጀመር። ይህን ለማድረግ ተሳካለትና አንድ ቀን ዳዊትን ገድሎ ዙፋኑን ላይ ለመውጣት ተዘጋጅቶ መጣ። ዳዊት ከመዋጋት ይልቅ፡ ከብዙ ዓመታት በፊት ከሳላል እንደ ሸሸ፡

ከአቤሌሎም ሸሽቶ ወደ ምድረ በዳ ሄደ። ይህም ነገር የዳዊት ጠላቶች የነበሩ እንደ ሳሚ ያሉ ሰዎች ሁሉ በግልጽ እንዲነሡ አደረጋቸው። እንደ ሲባ ያሉ የዮናታን ልጅ ባሪያ የነበሩ ሰዎችም ሚምፈቦስቴን በሐሰት ወንጀለው የሳኦልን ምድር ተቆጣጠሩ። ዳዊት እንዳይያዝና እንዳይገደል ያደረገው፣ የቅርብ ወዳጁና አማካሪው የነበረው አርካዊው ኩሲ ለአቤሌሎም የሰጠው የተሳሳተ ምክር ብቻ ነበር።

በእስራኤልም ውስጥ ታላቅ የእርስ በርስ ጦርነት ተጀመረ። በመጨረሻም የዳዊት ጦር የአቤሌሎምን ጦር አሸነፈ። ረጅም ጠጉር የነበረው አቤሌሎምም በዛፍ መሐል ተንጠልጥሎ ሞተ። የንጉሡን ትእዛዝ በመጣስ ኢዮአብ አቤሌሎምን ገደለው። ዳዊት በልጁ በአቤሌሎም ሞት ምክንያት የመረረ ኃዘን አዘነ። በኢዮአብ ምክር ግን ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ ዙፋን ላይ ዳግመኛ ተቀመጠ። ዳዊት በዚህ አጋጣሚ ጠላቶቹን ለመበቀል አልፈለገም፤ በኋላ ግን እንዲበቀልለት ልጁን ሰሎሞንን አዝዞት ነበር (1ኛ ነገሥት 2፡8-9፣ 36-46)።

ይህ የእርስ በርስ ጦርነት በመጨረሻ በይሁዳና በቀሪው የእስራኤል ክፍል መካከል የተፈጠረውን መከፋፈል መነሻ ጠቁሟል። አሥሩ ነገዶች ዳዊትን በእስራኤል ላይ እንደ ነገሠ ንጉሥ ሳይሆን፣ እንደ ግል ንብረታችሁ ነው የምትጠብቁት ብለው የይሁዳን ነገድ ወቀሱ። የይሁዳ ሰዎች ከእስራኤል መሪዎች ጋር በዚህ በመከራከራቸው በእስራኤል መካከል መለያየትን አመጣ። ሰሎሞን ከነገሠ በኋላ ይህ ክፍፍል እውን ሆነና አሥሩ ነገዶች የራሳቸውን ንጉሥ ሲሾሙ፣ የይሁዳ ነገድም የራሱን ንጉሥ ሾመ።

23ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ከእነዚህ ታሪኮች ውስጥ በዳዊት ሕይወት ከተፈጸሙት ችግሮችና ኃዘን የምንማራቸውን አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) የምንማራቸው አንዳንድ መልካም ነገሮችስ የትኞቹ ናቸው? ሐ) ልንጠነቀቅባቸው የሚገቡ ነገሮችስ የትኞቹ ናቸው? መ) ሌሎች የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ለማስተማርና ለማስጠንቀቅ እነዚህን ምዕራፎች እንዴት መጠቀም ይቻላል?

4ኛ ቀን፡ - 2ኛ ሳሙኤል 20-24

ክርስቲያን መሪዎችን ለመጣል ሰይጣን ብዙ ጊዜ የሚጠቀምባቸው ሦስት ዋና ዋና ነገሮች አሉ። የመጀመሪያው፡ ፍትወተ ሥጋ ነው። ዳዊት ከቤርሳቤህ ጋር ባመነዘረ ጊዜ በዚህ ኃጢአት እንዴት እንደወደቀ ተመልክተናል። የመሪን ልብ ከእግዚአብሔር ለማሸሽ ሰይጣን የሚጠቀምበት ሁለተኛው ነገር፡ ሀብት ነው። ሦስተኛው ደግሞ፡ ትዕቢት ነው። ሰይጣን የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በሥልጣናቸው፣ በኃይላቸው፣ በትምህርታቸው፣ ወዘተ. እንዲታበዩ ይፈታተናቸዋል። እግዚአብሔር ትዕቢተኛውን ሰው እንደሚያዋርድ ስለሚያውቅ፣ ሰይጣን አንድን መሪ ትዕቢት ሲጀምረው ሊያጠፋው እንደሚችል ያውቃል።

24ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ ሦስት ኃጢአቶች የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ሲያስቸግሩ ያየኸው እንዴት ነው? ለ) ሰይጣን መሪዎችን በእነዚህ ሦስት ነገሮች እንዲወድቁ የሚያደርገው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ሕይወትህን መርምር። ሰይጣን በዚህ መንገድ በኃጢአት እንድትወድቅ አድርጎሃልን? ከሆነ ኃጢአትህን ተናዘዝና የተቀደሰ ሕይወት ኑር።

በዳዊትና በጠላቶቹ መካከል ሰላም በወረደና መንግሥቱ እያደገ በሄደ ጊዜ ስለ ኃያል መንግሥቱ ታበዩ። ምን ያህል ታላቅ ሠራዊት እንዳለው በማወቅ ይመካና ይኮራ ዘንድ፣ በእስራኤል ውስጥ ያሉ ተዋጊ ሰዎች ሁሉ እንዲቆጠሩ በማድረግ የትዕቢተኝነት ምልክትን አሳዩ። ነፍሰ ገዳይ የሆነው ኢዮአብ እንኳ ይህ ነገር ስሕተት መሆኑን አውቆ ነበር። ዳዊት ግን የግድ ቆጠራው እንዲካሄድ ስላለ በሕዝቡ ላይ ፍርድን አስከተለ (2ኛ ሳሙ. 24)።

በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት በማድረግ አመንዝራነትን ከፈጸመበት ጊዜ አንሥቶ፣ የዳዊት መንግሥት ችግሮች ይፈጠሩበት ጀመር። ዛሬ በሥልጣን ዘመኑ መጨረሻ አካባቢ ዳዊትን ስለገጠሙት የተለያዩ ችግሮች እንመለከታለን።

25ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ሳሙ. 20-24 አንብብ። ሀ) የዳዊት መንግሥት መፈራረስ የጀመረው እንዴት ነው? ለ) እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ የላከው ፍርድ ምን ነበር? ለምን? ሐ) የዳዊት ኃያላን የጦር ሰዎች ካደረጓቸው ታላላቅ ነገሮች አንዳንዶቹን ጥቀስ። መ) እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ፍርድን እንዲያመጣ ያደረገው ዳዊት የሠራው ኃጢአት ምንድን ነው? ሠ) ዳዊት መሠዊያን የሠራው የት ነው? ለምን?

1. ከሳቤዔ ጋር የተደረገ የእርስ በርስ ጦርነት (2ኛ ሳሙ. 20)፡-

ከአቤሌሎም ሞት በኋላ የዳዊት ችግሮች ቀጠሉ። በመጀመሪያ በዳዊት ልጅ በአቤሌሎም የተቀሰቀሰ ሕዝባዊ ጦርነት ነበር። ይህ ጦርነት እንዳበቃ የቢክሪ ልጅ ከሆነው ከሳቤዔ ጋር ሌላ ጦርነት ተጀመረ። ይህ ጦርነት በይሁዳና በቀረው የእስራኤል ነገድ መካከል የተካሄደ ነበር። ዳዊት ኢዮአብ ልጁን አቤሌሎምን መግደሉ አስቆጥቶት እንደነበር የምናየው የጦር አዛዥነቱን ከእርሱ ወስዶ ለአሜሳይ በመስጠት ሳቤዔን እንዲወጉ ለአሜሳይና ለአቢሳ ትእዛዝ ሲሰጣቸው ነው፤ ነገር ግን ኢዮአብ በወታደሮቹ ዘንድ እንደ ጦር አዛዥ የሚታይ ስለ ነበር ይህን በሰማ ጊዜ አሜሳይን ገደለው። በአቤል ቤትመዓካ በተባለች ከተማ ያለች አንዲት ሴት፤ ኢዮአብና ጦሩ ከተማይቱን እንዳያጠፉ ሳቤዔን መግደል እንዳለባቸው ሕዝቡን አሳመነች።

2. በእስራኤል ምድር ላይ የመጣ ራብ (2ኛ ሳሙ. 21) በ2ኛ ሳሙኤል የመጨረሻ ክፍሎች ያሉት ታሪኮች ምናልባት በጊዜ ቅደም ተከተል የቀረቡ ሳይሆኑ ይችላሉ፤ ነገር ግን ዳዊትን ስለገጠሙት ችግሮች የሚናገሩት ክፍሎች በሙሉ በአንድነት በመጽሐፉ መጨረሻ ሳይሰፍሩ አልቀሩም።

በዳዊት ዘመነ መንግሥት፤ በአንድ በተወሰነ ጊዜ ታላቅ ራብ ለሦስት ዓመታት ሆነ። የዚህ ራብ ምክንያት ምን እንደሆነ ዳዊት እግዚአብሔርን በሚጠይቅበት ጊዜ፤ ሳኦል የገባዎትን ሰዎች በመግደሉ ምክንያት ነው አለው።

26ኛ ጥያቄ፡ ኢያሱ 9፡15፤ 18-26 አንብብ። ሀ) የገባዎን ሰዎች እነማን ናቸው? ለ) ከእስራኤል ጋር የገቡት ቃል ኪዳን ምን ነበር?

የገባዎን ሰዎች የከነዓናውያን አንድ ነገድ ሆነው፤ በእስራኤል መካከለኛ ክፍል የሚኖሩ ነበሩ። ከ400 ዓመታት በፊት እስራኤላውያንን በማታለል አይሁድ እንዳይገደባቸው ቃል አስገብተዋቸው ነበር። ሳኦል የገባዎንን ሰዎች የወጋው መቼ እንደሆነ አይታወቅም። ምናልባት በሳኦል በመጀመሪያዎቹ የንግሥና ዘመን ሳይሆን አይቀርም። በገባዎን ሰዎችና በእስራኤል መካከል የተደረገውን ስምምነት በመጣስ፤ ከብሔራዊ ቅንዓት ተነሥቶ የገባዎንን ሰዎች ለማጥፋት የሞከረ ይመስላል። ብዙ ዓመታት ካለፉ በኋላ ይህንን ስምምነት በማፍረሳቸው እግዚአብሔር በምድሪቱ ላይ ራሱ በማምጣት በሕዝቡ ላይ ፈረደ።

ዳዊትም ይህን ነገር ለመበቀል ምን እንደሚፈልጉ የገባዎንን ሰዎች በጠየቃቸው ጊዜ፤ የሳኦልን ሰባት ወንዶች ልጆች እንዲሰጣቸውና እንዲገድሉአቸው ጠየቁ። 7 ቁጥር የፍጹምነት ቁጥር ነው። የተገደሉት የገባዎን ሰዎች በርካታ ቢሆኑም የ7ቱ የሳኦል ወንድ ልጆች መገደል በሳኦል ቤት ላይ ሊደርስ የሚገባውን ፍርድ ያሟላል ማለት ነበር። እንደተባለውም 7ቱ የሳኦል ዝርያዎች ተገደሉ።

ይህ እጅግ አሳዛኝ የሆነ ታሪክ አንድ ዋና ዓላማ አለው። እግዚአብሔር ልጆቹ የገቡትን ቃል ኪዳን ይጠብቁ ዘንድ ምን ያህል እንደሚፈልግ ያሳየናል። ከ400 ዓመታት በፊት እስራኤላውያን የገባዎንን ሰዎች ላለመግደል ቃል ገብተዋል፤ ስለዚህም እግዚአብሔር ቃላቸውን ይጠብቃሉ ብሎ ተስፋ አደረገ። ሰዎች ለእግዚአብሔር ቃል ሲገቡ ለመፈጸም ምንም ያህል አስቸጋሪ ቢሆን፤ የገቡትን ቃል መጠበቅ አለባቸው። ቃላቸውን በማይጠብቁበት በማንኛውም ጊዜ ከእግዚአብሔር ፍርድ ሥር ይወድቃሉ።

27ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር የምንገባውን ቃል መጠበቃችንን በከፍተኛ ሁኔታ እንደሚከታተል ይህ ምን ያስተምረናል?

ለ) ለእግዚአብሔርም ሆነ ለሌሎች የገባነውን ቃል ኪዳን መጠበቅ ምን ያህል ከእኛ እንደሚፈለግ፤ ከዚህ ምን እንግራለን? ሐ) ሰዎች ዛሬ ደጋግመው የሚገቧቸውን ቃል ኪዳኖች በምሳሌነት ጥቀስ። መ) ለእግዚአብሔር የገባሃቸውን አንዳንድ ቃል ኪዳኖች ጥቀስ። ሠ) እነዚህን ቃል ኪዳኖች ጠብቀሃል ወይስ አልጠበቅክም? ለእግዚአብሔር የገባሃቸው አንዳንድ ቃሎች ካሉ የእግዚአብሔር በረከት ወደ ሕይወትህ እንዲመጣ በዚህ ሳምንት ፈጽማቸው።

3. የዳዊት ትዕቢትና የሠራው መሠዊያ (2ኛ ሳሙ. 24)፡-

በ2ኛ ሳሙኤል የሚገኘው የመጨረሻ ምዕራፍ ዳዊት የፈጸመውን አንድ ተጨማሪ ኃጢአት ይነግረናል። ይህ ኃጢአት በእስራኤል ላይ ከፍተኛ ጥፋትን አስከትሏል። እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ የተቆጣው ለምን እንደሆነ አናውቅም (2ኛ ሳሙ. 24፡1 ተመልከት)። አንዳንድ ምሁራን እስራኤላውያን በዓመፃቸው ዳዊትን ትተው ከአቤሌሉም ጋር በመተባበራቸው ነው ይላሉ። 1ኛ ዜና 21፡1-17 ስንመለከት፡- ቆጠራው እንዲካሄድ ዳዊትን የፈተነው ሰይጣን እንጂ እግዚአብሔር አይደለም ይላል። እነዚህን ሁለት ታሪኮች ስናነፃፅራቸው፤ እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ በአንድ ባልታወቀ ኃጢአት ላይ ለመፍረድ ወኪላቸው የሆነውን ዳዊትን እንዲያጠቃ ለሰይጣን የፈቀደለት ይመስላል። ሰይጣንም ዳዊትን ፈተነና በትዕቢት እንዲወድቅ አደረገው። የእስራኤልን ሕዝብ በሙሉ የሚወክል ስለነበር፤ እግዚአብሔር ፍርድን በዳዊት ላይ ብቻ ሳይሆን በእስራኤል ሁሉ ላይ አመጣ።

የሠራዊቱ ቆጠራ ዓላማ ዳዊት ምን ያህል ተዋጊ ሰዎች እንዳሉት ለማወቅ ይረዳው ዘንድ ነበር። የተዋጊውን ብዛት ማወቅ የፈለገው ከመታበይ ነበር። ዳዊት በሕይወቱ ዘመን በሙሉ ሲከተለው የነበረውን ዋና ትምህርት ዘነጋ። ድልን የሚሰጥ እግዚአብሔር እንጂ ሰው እንዳልሆነ አስረግጦ ያውቅ ነበር። ሠራዊቱን በማስቆጠር ግን እስከዛሬ ድረስ ላገኘው ድል ምክንያቱ የነበረው ታላቅ ጦር እንጂ የእግዚአብሔር እርዳታ እንዳልሆነ ገለጠ። ይህ በእግዚአብሔር ላይ አለመታመንን የሚያሳይ ትልቅ ምልክት ነበር።

28ኛ ጥያቄ፡ ዛሬም ቢሆን እግዚአብሔር በእኛ ውስጥ በከፍተኛ ሁኔታ ሲሠራ እንዲህ ዓይነት ተመሳሳይ ነገር ልናደርግና በእግዚአብሔር ዘንድ ያለንን ታማኝነት ልናጎድል የምንችለው እንዴት ነው?

ስኬታማነት (ለምሳሌ፡- በትምህርታችን፣ በንብረታችን፣ በቤተ ክርስቲያናችን ታላቅነትና ለጌታ በማረከናቸው ነፍሳት ቁጥር ወዘተ. ስንመክ) በራሳችን እንደተገኘ አድርገን ስንቆጥር ዳዊት በወደቀበት ኃጢአት ወደቅን ማለት ነው። መከናወንን የሚሰጥ እግዚአብሔር ነው። ያለ እርሱ አንዳችም መልካም ነገር ማድረግ አንችልም።

ለዚህ ኃጢአት ቅጣት ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር ለዳዊት ከሦስት ነገሮች አንዱን ምረጥ አለው። ዳዊትም የሦስት ቀን ቸነፈርን መረጠ። በቸነፈሩም ምክንያት 70000 ሰዎች ሞቱ።

ዳዊትም ፍርዱን የፈጸመው መልአክ ሰዎችን መግደል ወደ አቆመበት ስፍራ ሄደ። ይህ ስፍራ የኢየሱሳዊው የኦርና አውድማ ነበር። ዳዊትም ይህንን አውድማ ገዛና በዚያ ስፍራ መሠዊያን ሠራ። ይህ ታሪክ በጣም አስፈላጊ የሆነው፣ ዳዊት መሠዊያን የሠራበት ይህ ስፍራ በኋላ የሰሎሞን ቤተ መቅደስ የተሠራበት ስፍራ ስለሆነ ነው። ይህ ማለት ቤተ መቅደሱ የተሠራው የዳዊት ቤት የንጉሣዊ ቤተሰብ ንብረት በሆነ ስፍራ ላይ ነው ማለት ነው።

የ2ኛ ሳሙኤል ዋና ዋና ትምህርቶች

ከ2ኛ ሳሙኤል የምንመለከታቸው ሦስት ዋና ዋና ትምህርቶች አሉ።

1. ንጉሡ ዳዊት የእስራኤል የመጨረሻ ንጉሥ የሆነው የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ ነበር። ዳዊት በንጉሣዊ አስተዳደር የመጀመሪያው የእስራኤል ንጉሥ እንደሆነ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ መሢሔ የዳዊት ልጅም በእስራኤል ቤት ሁሉና በዓለምም ላይ የመጨረሻው ንጉሥ ነው።

2. እግዚአብሔር ሰዎች ሁሉ ወዳጆቹ እንዲሆኑ ይፈልጋል። አብርሃም የእግዚአብሔር ወዳጅ ነበር። ሙሴም እንደዚሁ ዳዊትም ደግሞ እንዲሁ ነበር። የእግዚአብሔር ወዳጅ መሆን ማለት ያለ ኃጢአት መሆንና ፍጹም ቅዱስ መሆን ማለት አይደለም፤ ነገር ግን እግዚአብሔርን በፍጹም ልባችን በመውደድ፣ ወደ ልባችን ለእግዚአብሔር ንቃት ኖሮት ኃጢአት ባደረግን ጊዜ ወዲያውኑ ንስሐ በመግባትና በማስተዋል ለእግዚአብሔር በመታዘዝ መኖር አለብን ማለት ነው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሆንን ሰዎች በተለይ ከእግዚአብሔር ጋር የቅርብ ግንኙነት ሊኖረን ይገባል። የእግዚአብሔር ወዳጆች መሆን ይጠበቅብናል።

29ኛ ጥያቄ፣ ሀ) የእግዚአብሔር ወዳጅ ነህን? መልስህን አብራራ።
ለ) የእግዚአብሔር ወዳጅ ለመሆን ማድረግ ያለብህ ነገር ምንድን ነው?

3. የእግዚአብሔር ሕዝብ መሪዎች ኃጢአት እንዳይሠሩ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ አለባቸው፤ ምክንያቱም በበርካታ ሰዎች ላይ ተጽዕኖ ሊያደርጉና የበርካታ ሰዎችን ሕይወት ሊያጠፉ ይችላሉና ነው። መሪዎች ለውድቀት ብዙ ጊዜ ቅርብ የሚሆኑት እጅግ ውጤታማና ስኬታማ ሲሆኑ ነው። በሚገባ እየታወቁና እግዚአብሔር በሥራቸው ከፍተኛ በረከት እየሰጣቸው ሲሄዱ ለመውደቅ የሚቃረቡት ያኔ ነው፤ ምክንያቱም ትዕቢት የሚሰማቸውና በራሳቸው ችሎታ መተማመን የሚጀምሩት ያኔ ነው። ዳዊት ውጤታማነቱ ከፍተኛ ደረጃ ላይ በደረሰ ጊዜ፣ በአመንዝራነትና በመግደል ኃጢአት ወደቀ። ውጤቱም እግዚአብሔር በእርሱ፣ በቤተሰቡና በአጠቃላይ በእስራኤል ሕዝብ ላይ ጥፋት አመጣ።

መጽሐፍ ቅዱስ «ስለዚህ እንደ ቆመ የሚመስለው እንዳይወድቅ ይጠንቀቅ» ይላል (1ኛ ቆሮ. 10:12)፤ ደግሞም «በሃይማኖት ብትኖሩ ራሳችሁን መርምሩ ራሳችሁን ፈትኑ» ተብለን ታዘናል (2ኛ ቆሮ. 13:5)። በኃጢአት አንወድቅም ብለን የምናስበበት ጊዜ፣

ከየትኛውም ጊዜ በታላቅ ሁኔታ ለመውደቅ የምንችልበት ጊዜ ስለሆነ እንጠንቀቅ።

30ኛ ጥያቄ፡ ከ2ኛ ሳሙኤል ያገኘሃቸውንና ለቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ እድገት ለማስተማር የምትችላቸውን መንፈሳዊ እውነቶች ዘርዝር።

አምስተኛ ቀን

የሳምንቱን ትምህርት ከልሰና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎቹን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ

2. ጸሎት

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) መጽሐፍ ቅዱስ ዳዊት እንደ እግዚአብሔር ልብ የነበረ ሰው ነው ሲል ምን ማለቱ ነው?

ለ) ዳዊት የእግዚአብሔር ወዳጅ የተባለበትን ምክንያት የሚገልጡ ምሳሌዎችን ከዳዊት ሕይወት ዘርዝር።

ሐ) ለእግዚአብሔር ነገር ንቁ እንሆን ዘንድ መንፈሳዊው ንቃታችንን እንዴት መጨመር እንችላለን?

መ) እግዚአብሔር ዛሬም ቢሆን ወዳጄ ሊላቸው የሚችላቸው፣ ከቤተ ክርስቲያን የምታውቃቸውን ሰዎች ጥቀስ። ሠ) ይህንን ለማለት ያስቻለህ ከሕይወታቸው የምታየውን ልዩ ነገር ወይም ተግባራቸውን ጥቀስ።

2. ሀ) እርሱን ከሚፈሩት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እግዚአብሔር ምን እንደሚፈልግ የዳዊት ሕይወት መልካም ምሳሌ የሚሆነው እንዴት ነው? ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንዴት መምራት እንዳለባቸው ሥዕላዊ መግለጫ የሚሆኑ፡፡

ከዳዊት ሕይወት ያገኘሃቸው ምሳሌዎችን ጥቀስ። ሐ) ከቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ለሚገኙ መሪዎች በሙሉ ይህንን መመሪያ እንዴት ልታስተምሩላቸው እንደምትችሉ ተወያዩ።

3. ሀ) ከዳዊት ጋር በተገባው ቃል ኪዳን፣ ለዳዊት የተሰጡትን በረከቶች ዘርዘር። ለ) የተፈጸሙትስ እንዴት ነበር? ሐ) ገና የሚፈጸሙትስ እንዴት ነው?

4. ሀ) ስለ እግዚአብሔር ቅድስናና ሙሉ በሙሉ ለእግዚአብሔር የመታዘዝ አስፈላጊነት፣ ከዳዊትና ከታቦቱ ታሪክ የምንማረው ምንድን ነው? ለ) ከዳዊት ጭፈራ እግዚአብሔርን በሙሉ ልብ ስለ ማክበር (ስለ ማምለክ) የምንማረው ነገር ምንድን ነው? ሐ) ሚዛናዊ የሆነና የሚታይ አምልኮ በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ እንዴት ሊካሄድ እንደሚችል ግለጽ።

5. ሀ) ዳዊት በሕይወቱ መጨረሻ አካባቢ በኃጢአት ምክንያት የተጋፈጣቸውን የተለያዩ ችግሮች ዘርዘር ለ) ከዳዊትና ከቤርሳቤህ ታሪክ ስለ ኃጢአት የምንማረው ነገር ምንድን ነው? ሐ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎችም ትልቅ ኃጢአት ሊሠሩ እንደሚችሉና የኃጢአታቸውም ውጤት ምን እንደሚሆን እነዚህ ምዕራፎች ምን ያስተምሩናል? መ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ልጆቻቸውን እንዴት ማሳደግ እንዳለባቸው ከዳዊት ሕይወት ምን መማር እንችላለን?

5. ጸሎት

ትምህርት 15

1ኛ ቀን፡ - የ1ኛ ነገሥት መግቢያ

የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ሁለተኛ ዋና ክፍል የሆኑትን 12ቱን የታሪክ መጻሕፍት እያጠናን ነበር። እነዚህ መጻሕፍት ከኢያሱ እስከ አስቴር ያሉት ናቸው። እስካሁን ድረስ፤ የእስራኤል ሕዝብ በኃጢአት ምክንያት ለብዙ ዓመታት ከታገሉ በኋላ ወደ ታላቅና ኃያል መንግሥት እንዴት እንዳደጉ ተመልክተናል፤ ነገር ግን በዳዊት ወታደራዊ አመራር የእስራኤል ሕዝብና መንግሥት ወደ ከፍተኛ ስኬታማነት ደረሰ። እንዲሁም ዳዊት ከእስራኤል ታላላቅ የሃይማኖት መሪዎችም አንዱ ነበር። አብዛኛዎቹ የታሪክ መጻሕፍት የዳዊትን ታሪክ ይነግሩናል።

በዚህ ሳምንት 1ኛ ነገሥትን እናጠናለን። 1ኛና 2ኛ ነገሥት ስለ ሰሎሞን ዘመን መንግሥት አጭር መግለጫ ከሰጡ በኋላ፤ የሰሜኑ የእስራኤል መንግሥትና የደቡብ የይሁዳ መንግሥት ወደ ምርኮ እስከሄዱበት ጊዜ ድረስ ያለውን የእስራኤል መንግሥት አወዳደቅ ይነግረናል። ከሰሎሞን ሞት ጋር ታላቁ የእስራኤል መንግሥት እንደገና ወደዚያ ኃያልነት ሊመለስ በማይችልበት ሁኔታ እየወደቀ ሄደ። እስራኤል ልክ እንዳለፈው ጊዜ ገናና ልትሆን የምትችለው፤ በመሢሐ የወደፊት መሪነት ብቻ ነው።

1ኛና 2ኛ ነገሥት፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ በተከታታይ በሚያምፁበት ጊዜ ስለሚያገኛቸው ቅጣት ይነግሩናል። በራእይ 3፡15፤ 19 ኢየሱስ የሎዶቅያን ቤተ ክርስቲያን እንዲህ ሲል አስጠንቅቆአል፡- «በራድ ወይም ትኩስ እንዳይደለህ ሥራህን አውቃለሁ። በራድ ወይም ትኩስ ብትሆን መልካም በሆነ ነበር»። እንዲሁ ለብ ስላልህ በራድም ወይም ትኩስ ስላልሆንህ ከአፌ ልተፋህ ነው። ... እኔ የምወዳቸውን ሁሉ እገሥጻቸዋለሁ»። የእስራኤል ሕዝብ ለእግዚአብሔር በነበራቸው አምልኮ ሲበላሹ እግዚአብሔር ይቀጣቸው ዘንድ ለጠላቶቻቸው አሳልፎ ሰጣቸው። ከ70 ዓመታት በኋላ ከምርኮ የተመለሱት ጥቂት አይሁድ ብቻ ነበሩ። እነዚህ መጻሕፍት ዛሬ ለእኛ ብርቱ ማስጠንቀቂያ ይሆኑናል። ክርስቲያኖች ዓለምን ከመሰልንና ለእግዚአብሔር የማንጠቅም ከሆንን፤ እግዚአብሔር ለዚህ ዓለም ፍርድ ይተወናል። ይህ የሥነ - ሥርዓት እርምጃ ስደት ሊሆን ይችላል። ወይም ለእግዚአብሔር ታማኝ የሆኑ ጥቂት

ቅሬታዎችን ብቻ አስቀርቶ፤ ቤተ ክርስቲያንን ሙሉ በሙሉ ማጥፋት ሊሆን ይችላል። የሉዊዎስ ቤተ ክርስቲያን ንስሐ በመግባት ወደ ኢየሱስ አልተመለሰችም ነበር። ስለዚህ ዛሬ የሉዊዎስ ቤተ ክርስቲያን ሕልውናዋ የለም። ወደ ሉዊዎስ ብንሄድ፤ ቤተ ክርስቲያኒቱ ተደምስሳ በቦታው መስጊድ ተሠርቶበት እናገኛለን።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ በዚህ ዘመን ያለን ክርስቲያኖች ኢየሱስ ክርስቶስን ለመውደድና ለእርሱም ለመታዘዝ በገባነው ቃል መጽናት እንዳለብን ይህ እንዴት ብርቱ ማስጠንቀቂያ ይሆናል? ለ) ቤተ ክርስቲያን ወይም አንድ ክርስቲያን ለብ በሚልበት ጊዜ፤ እግዚአብሔር የሥነ-ሥርዓት እርምጃ የሚወስደው እንዴት እንደሆነ የተመለከትኩትን ግለጥ።

የመጽሐፈ ነገሥት ርዕስ

እንደ 1ኛና 2ኛ ሳሙኤል፤ 1ኛና 2ኛ ነገሥትም በዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንድ መጽሐፍ ነበሩ። ይህ አንድ መጽሐፍ ከዳዊት ሞት ጀምሮ የተከፋፈለው መንግሥት ወደ ምርኮ እስከተወሰደበት ጊዜ ድረስ ያለውን የእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ይሸፍናል። ይህ ማለት በ1ኛና በ2ኛ ነገሥት ውስጥ ያለው የእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ከ970-586 ዓ.ዓ. ድረስ ያለው ታሪክ ነው።

የዕብራይስጡ የብሉይ ኪዳን ክፍል ወደ ግሪክ ሴፕቱዋጀንት ትርጉም ሲተረጎም፤ መጽሐፈ ነገሥት በጣም ረጅም ስለሆነ፤ በሁለት መጻሕፍት ተከፈለና 1ኛና 2ኛ ነገሥት ተባለ። የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ የሴፕቱዋጀንትን ትርጉም የተከተለ ነው።

መጽሐፉ «ነገሥት» የተባለው፤ በእነዚህ ሁለት መጻሕፍት አማካይነት ከዳዊት ሞት ጀምሮ በእስራኤል ላይ በመጨረሻ እስከነገሠው ንጉሥ እስከ ሴዴቅያስ ድረስ ያሉትን የተለያዩ ነገሥታት አጫጭር ታሪኮችን ስለያዘ ነው።

ምሁራን መጽሐፈ ሳሙኤል ከመጽሐፈ ነገሥት ጋር ያለውን ቅርበትና ግንኙነት ለብዙ ጊዜያት ተገንዝበውት ነበር። በእርግጥ የላቲን መጽሐፍ ቅዱስ፤ ለመጽሐፈ ሳሙኤልና ነገሥት 1፤ 2፤ 3 ና 4 ነገሥት የሚሉ ስሞች ሰጥቶአቸዋል። እነዚህ መጻሕፍት በአንድነት ከሳኦል ጀምሮ እስከ ሴዴቅያስ ድረስ የእስራኤል ነገሥታት ስለነበሩበት ዘመን ያለውን ታሪክ ይነግሩናል።

የመጽሐፈ ነገሥት ጸሐፊ

የመጽሐፈ ነገሥት ጸሐፊ ማን እንደሆነ የምናውቅበት አንዳችም መንገድ የለም። ይህ መጽሐፍ እንዴት እንደተጻፈ የሚናገሩ ሁለት ዋና ዋና ፅንሰ ሐሳቦች አሉ፡-

1. የተለመደው ባሕላዊ አመለካከት፡ የኢየሩሳሌምን ውድቀት በዓይኖቹ ያየ ሰው መጽሐፈ ነገሥትን ጽፎታል የሚል ነው። ይህ ነገር እውነት ይሁን ውሸት በምንም መንገድ ልናረጋግጠው አንችልም። የአይሁድ አፈታሪክ 1ኛ እና 2ኛ ነገሥትን ኤርምያስ ጽፎታል ይላል፤ ምክንያቱም 2ኛ ነገሥት 24-25 የትንቢተ ኤርምያስ 52 ተመሳሳይ በመሆናቸው ነው።
2. አሪት ዘዳግማዊ አመለካከት ያላቸው ምሁራን ደግሞ፡ መጽሐፈ ነገሥት ሕዝቡ ከምርኮ ከተመለሱ በኋላ ቆይቶ በአይሁድ ታሪክ ውስጥ ሰዎች በቡድን የጻፉት ነው ይላሉ። መጽሐፉን የጻፉት ከዳዊት ዘር የሆነውን ንግሥና ለመደገፍ፡ በአምልኮ ወቅት የንጽሕናን አስፈላጊነት ለመናገር፡ የነቢያትን ትንቢቶች ፍጻሜ ለማሳየትና በተለይም ደግሞ በአሪት ዘዳግም ውስጥ ያሉትን በረከቶችና እርግማኖች በእስራኤል ሕዝብ ታሪክ እንዴት እንደተፈጸሙ ለማሳየት ነው።

መጽሐፈ ነገሥትን ከተለያዩ መጻሕፍት ያጠናቀረው አንድ ሰው እንደ ነበር ማመን ከሁሉ የተሻለው መንገድ ነው። ይህ ያልታወቀ ጸሐፊ መጽሐፈ ነገሥትን ከ586-539 ዓ.ዓ. ባለው ጊዜ አጠናቅቆታል። የመጨረሻውን መጽሐፈ ነገሥት ለመጻፍ ጸሐፊው ሌሎች ጽሑፎችንና መጻሕፍትን በመረጃ ምንጭነት መጠቀሙ ግልጽ ነው። በእርግጠኝነት የምንጠቅሳቸው ቢያንስ ሦስት መጻሕፍት አሉ፡- የሰሎሞን የታሪክ መጽሐፍ (1ኛ ነገ. 11፡ 41)፤ 17 ጊዜ የተጠቀሰው የእስራኤል የነገሥታት ታሪክ መጽሐፍ (ለምሳሌ 1ኛ ነገ. 14፡ 19)፤ እንዲሁም 15 ጊዜ የተጠቀሰው የይሁዳ ነገሥታት ታሪክ መጽሐፍ (ለምሳሌ 1ኛ ነገ. 15፡ 23) ናቸው። እነዚህ መጻሕፍት የመጽሐፈ ነገሥት ጸሐፊ በመረጃነት የተጠቀመባቸው የቤተ መንግሥት ታሪኮች ሳይሆኑ አይቀሩም።

አንዳንድ ምሁራን መጽሐፈ ነገሥትን የጻፈው ከእስራኤል ነቢያት አንዱ ነው፤ ስለዚህም ነው በነቢያት ሥራዎች ላይ ትኩረት የሚያደርጉ

ባሕላዊ መጻሕፍትን የሚጠቀመው ይላሉ። ከመጽሐፍ ቅዱስ አንደኛው ቀውት፡ ነቢያት የጻፉት የትንቢትን መጻሕፍት ብቻ ሳይሆን፤ የታሪክንም መጻሕፍት ነው (ለምሳሌ፡- 1ኛ ዜና 29:29፤ 2ኛ ዜና 9:29፤ 20:34፤ 26:22)።

** 2ኛ ነገሥት 25: 22-30 የመጽሐፈ ነገሥት ዋና ክፍል በሚጻፍበት ጊዜ ሳይሆን ጳላ የተጨመረ ይመስላል።

የ1ኛና የ2ኛ ነገሥት የጊዜ ቅደም ተከተል

የነገሥታት ዘመን በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች መከፈሉን ቀደም ሲል አይተናል። የመጀመሪያው ደረጃ ሳኦል፤ ዳዊትና ሰሎሞን በየተራ የነገሡበት የተባበረው የእስራኤል መንግሥት ሲሆን፤ ይህ ጊዜ ከ1050 እስከ 931 ዓ.ዓ. ድረስ የቆየ ነው። በሁለተኛ ደረጃ፤ የተከፋፈለው መንግሥት የቆየበት ጊዜ ሲሆን በሦስቱ ነገሥታት ዘመን በአንድነት የቆየው አገር ለሁለት ተከፍላ፡- በሰሜን እስራኤል፤ በደቡብ ይሁዳ የሚል መንግሥት ተቋቁሞ ነበር። ይህ ዘመን ከ931-586 ዓ.ዓ. ድረስ ቆይቷል።

1ኛ ነገሥት በተባበረው መንግሥትና ለሁለት በተከፈለው መንግሥት መካከል ስለ ነበረው የሽግግር ጊዜ የሚገልጥ ነው። በአንድነት በቆየው መንግሥት የነገሠው የመጨረሻው ሰው የዳዊት ልጅ ሰሎሞን ነበር። የ1ኛ ነገሥት ታሪክ የተቀረጸበት ጊዜ ዳዊት ከሞተበት ከ970 ዓ.ዓ. እስከ 853 ዓ.ዓ. ድረስ ነበር።

አንድ በነበረው በእስራኤል መንግሥት ላይ የነገሡት ነገሥታት እያንዳንዳቸው 40 ዓመታት ገዝተዋል። አንዳንድ ምሁራን ሳኦል፤ ዳዊትና ሰሎሞን የነገሡበትን ጊዜ በሚከተለው ሁኔታ ይገልጻሉ፡-

ሳኦል - 1050-1010 ዓ.ዓ.

ዳዊት - 1010-970 ዓ.ዓ.

ሰሎሞን - 970-931 ዓ.ዓ.

ለሁለት በተከፈለው የእስራኤል መንግሥት ልናስታውሳቸው የሚገቡን ጊዜያት የሚከተሉት ናቸው፡-

1. የሰሎሞን ሞትና የመንግሥቱ ለሁለት መከፈል 931 ዓ.ዓ.

2. የሰሜኑ መንግሥት ምርኮ 722 ዓ.ዓ.

3. የደቡብ መንግሥት ምርኮ 586 ዓ.ዓ.

የሚከተለው ሠንጠረዥ መንግሥቱ ለሁለት ከተከፈለ በኋላ የነገሩ
ነገሥታትን የሚያሳይ ነው። እነዚህን ነገሮች ሁሉ ግስታዊስ አስፈላጊ
አይደለም። ሠንጠረዡ ግን የዘመኑን ታሪክ የበለጠ እንድትረዳ
ያደርገሃል።

የደቡብ ጉጉሥ (በሕርያት)	ዘመት	የግንኙነት ክፍል	የሰዓት ጉጉሥ (በሕርያት)	ዘመት	የግንኙነት ክፍል
ሮብገም (ከተ)	931-913 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 12:1-24 14:21-31 2ኛ ዜና 10-12	ኢዮርብዎ ቀዳማዊ (ከተ)	930-909 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 12:25-14:20
አብያ (ከተ)	913-911 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 15:1-8 2ኛ ዜና 13-14:1			
አሳ (መልካም)	911-889 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 15:9-24 2ኛ ዜና 14:2-3 15:16-16:6	ናዳብ (ከተ)	909-908 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 15:25-31
			ባላስ (ከተ)	908-886 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 15:27-16:7
			ኢላ (ከተ)	886-885 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 16:6-14
			ዘምረ (ከተ)	885 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 16:9-20
ኢዮሳፍጥ (መልካም)	872-848 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 22:41-50 2ኛ ዜና 20:31-21:1	ታምረ (ከተ)	885-880 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 16:21-22
			ዶምረ (ዘምብረ) (ከተ)	885-874 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 16:15-28
			አከዓብ (ከተ)	874-853 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 16:28-22:40
			አከዘያስ (ከተ)	853-852 ዓ.ዓ.	1ኛ ነገ. 22:40- 2ኛ ነገ. 1:18
አከዘያስ (ከተ)	841-ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 8:24-9:29 2ኛ ዜና 22:1-9	ኢዮራም	852-841 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 3:1-9:25
			ኢዩ	841-814 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 9:1-10:36
ዕታልያ (ጎቶልያ) (ከተ)	841-835 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 11:1-20 2ኛ ዜና 22-23			

ኢ.ዮአስ (መልካም)	835-796 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 11:1-12: 21 2ኛ ዜና 22:10-24:27	ኢ.ዮአክብ(ክፉ)	814-798 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 13:1-9
ኢ.ሜስያስ (መልካም)	796-767 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 14:1-20 2ኛ ዜና 25:1-28	ዮአስ (ክፉ)	798-782 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 13:9-14:16
ዓዛርያ (መልካም)	792- 740ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:1-7: 2ኛ ዜና 26:1-23	ዘካርያ(ክፉ)	793-753 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 14:23-29
			ሳሎም (ክፉ)	753-ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 14:29-15:12
				752 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:10-15
ኢ.ዮአታም (መልካም)	750- 735ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:32-38: 2ኛ ዜና 27:1-9	ምናሔም (ክፉ)	752-742ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:14-22
አካዝ (ክፉ)	735-715 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 16:1-20 2ኛ ዜና 28:1-27	ፋቂያስ (ክፉ)	742-740ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:22-26
ሕዝቅያስ(መልካም)	715- 686ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 18:1-20:21: 2ኛ ዜና 29:1-32:33	ፋቂሌ (ክፉ)	752-732 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:27-31
ምናሲ (ክፉ)	697- 642ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 21:1-18: 2ኛ ዜና 33:1-20	ሆሲፅ (ክፉ)	732-722ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 15:30-17:6
አምጽ (አምጽ) (ክፉ)	642-640 ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 21:19-26: 2ኛ ዜና 33:21-25			
ኢ.ዮስያስ (መልካም)	640- 609ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 22-23: 2ኛ ዜና 34-35			
ኢ.ዮአክስ (ኢ.ዮአሐዝ) (ክፉ)	609ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 23:31-33: 2ኛ ዜና 36:1-4			
ኢ.ዮአቂም (ክፉ)	609- 598ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 23:34-24:6: 2ኛ ዜና 36:5-7			
ዮአኪግ (ክፉ)	598- 597ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 24:6-16:31 2ኛ ዜና 36:8-10			
ሲዴቅያስ (ክፉ)	597- 586ዓ.ዓ.	2ኛ ነገ. 24:17-25:30: 2ኛ ዜና 36:11-21			
በምርኮ					

በምርኮ

በምርኮ

ከዚህ ሠንጠረዥ የሚከተሉትን ነገሮች ልብ በል፡-

1. በደቡብና በሰሜኑ መንግሥታት ውስጥ የነገሥታት ቁጥር እኩል ነበር። እያንዳንዳቸው 20 ነገሥታት ነበራቸው። የሰሜኑ መንግሥት አንድ ንጉሥ በሥልጣን ላይ የቆየበት ማዕከላዊ ጊዜ 10 ዓመት ሲሆን፤ የደቡብ ግን 17 ዓመት ነበር።
2. የሰሜኑ መንግሥታት ከ930-722 ዓ.ዓ. ድረስ (208 ዓመታት) የቆየ ሲሆን፤ የደቡብ መንግሥት 931-586 (345 ዓመታት) ቆይቷል።
3. የሰሜኑ ነገሥታት በቀዳማዊ ኢየሱስብሳም 1ኛ የተጀመረውን የጣዖት አምልኮ ማምለክ የቀጠሉ ሁሉም ክፉ የነበሩ ናቸው፤ ነገር ግን ከደቡብ ነገሥታት መካከል ስምንቱ መልካም ሲሆኑ፤ የቀሩት እንደ ዳዊት ስላልነበሩና ለእግዚአብሔር ስላልታዘዙ ክፉ ተብለው ተጠርተዋል። ይልቁንም እነርሱ ጣዖት አምላኪዎች ስለሆኑ ሕዝቡን ወደ ኃጢአት መሩት።
4. 2ኛ ዜና በሰሜኑ ሳይሆን በደቡብ መንግሥት ላይ ያተኮረ ነው።
5. የአንዳንዶቹ ነገሥታት ዘመናት ተደራራቢ ናቸው። (ለምሳሌ፡- ሕዝቅያስና ምናሴ የኖሩባቸውን ዘመናት ተመልከት)። ይህ የሚሆነው አባቱ በነገሠበት ጊዜ ልጁም የአባቱን የተወሰነ ክልል ይገዛ ስለነበር ነው። እነዚህን የነገሥታት ዘመናት ከሌሎች መጻሕፍት ጋር ብታወዳድር ትንሽ ልዩነት ታያለህ። ይህም የሆነው ምሁራን ስለእነዚህ ዘመናት ፍጹም በእርግጠኝነት መወሰን ስላልቻሉ ነው።

የደቡብ መንግሥት በሙሉ የተገዙት በዳዊት ዝርያ ነው። የሰሜኑ መንግሥት ግን ዘጠኝ የተለያዩ የንጉሣውያን ቤተሰብ ነበራቸው። ቀጥሎ አራቱ ንጉሣውያን ቤተሰብ ተዘርዝረዋል፡-

1. የኢየሱስብሳም ሥርወ-መንግሥት 930-908 ዓ.ዓ.
2. የበአሳ ሥርወ - መንግሥት 908-885 ዓ.ዓ.
3. የዘንበሪ ሥርወ-መንግሥት 885-841 ዓ.ዓ.
4. የኢዩ ሥርወ-መንግሥት 841-752 ዓ.ዓ.
5. የመጨረሻዎቹ ነገሥታት 752-722 ዓ.ዓ.

ከሰሜኑ መንግሥት ሰባት ነገሥታት በሰው እጅ ሲገደሉ፤ አንድ ንጉሥ ራሱን ገሏ፤ አንድ ሌላ ንጉሥ በእግዚአብሔር የተገደለ ሲሆን፤ አንድ ንጉሥ በምርኮ ወደ አሦር መንግሥት ተወስዷል።

በደቡብ መንግሥት አምስት ነገሥታት በሰው እጅ ሲገደሉ፤ ሁለት በእግዚአብሔር መቅሠፍት ተመትተዋል ሦስት ደግሞ ወደ ባዕድ ምድር በምርኮ ተወስደዋል።

በ1ኛ ነገሥት ታሪክ ውስጥ የነበሩ ኃያላን መንግሥታት

1. ከ1000-931 ዓ.ዓ. በመካከለኛው ምሥራቅ የነበረ ኃያል መንግሥት የእስራኤል መንግሥት ነበር። ግብፅ በጣም ደካማ ስለነበረች በሰሜን በኩል ከነዓንን የሚፈታተን ጠንካራ መንግሥት አልነበረም። በዳዊት አመራር፤ የእስራኤል መንግሥት በደቡብ እስከ ግብፅ ድረስ፤ በሰሜን ደግሞ እስከ ኤፍራጥስ ወንዝ ድረስ ተስፋፋ። በተጨማሪም ዳዊት የሞዓብን፤ የኤዶምና የአምንን ወዘተ. መንግሥታት ተቆጣጠረ። እነዚህ መንግሥታት በዮርዳኖስ ወንዝ በስተምሥራቅ በኩል የሚገኙ ነበሩ። ሰሎሞን ይህንን ታላቅ መንግሥት ከአባቱ ከዳዊት የተረከበ ሲሆን፤ አብዛኛውን ክፍል እስከ ሞተበት እስከ 931 ዓ.ዓ. ሊያቆየው ችሏል። ከሰሎሞን ሞት በኋላ መንግሥቱ ለሁለት ስለተከፈለች፤ የእስራኤል ኃይል በመዳከሙ፤ ሌሎች መንግሥታት አይለው ተነሡ። በሰሜንና በደቡብ መንግሥታት መካከል የተደረገው የእርስ በርስ ጦርነትም፤ ሁለቱ መንግሥታት በጣም ደካሞች እንዲሆኑ አደረገ።

2. ግብፅ፡- በሰሎሞን ዘመን መንግሥት ግብፅና እስራኤል ይተባበሩ ነበር። ሰሎሞን የግብፁን የፈርዖንን ልጅ ያገባው በዚህ ምክንያት ነው፤ ነገር ግን በሰሎሞን ዘመን መንግሥት መጨረሻ አካባቢ ግብፅ የሰሎሞንን መንግሥት የሚቃወሙ ዓመፀኞችን መደገፍ ጀመረች (ለምሳሌ፡- ቀዳማዊ ኢዮርብዓም)። መንግሥቱም ለሁለት እንደተከፈለ፤ የግብፅ ንጉሥ የከነዓንን ደቡባዊ ክፍል አጥቅቶ ከይሁዳ መንግሥት ላይ ወሰደ። የኢዮሩሳሌምን ከተማ አጥቅቶ ምርኮ ወሰደ። በ1ኛ ነገሥት ታሪክ ውስጥ በሙሉ ግን የግብፅ መንግሥት እስራኤልን ወይም ይሁዳን የሚፈታተን ጠንካራ ኃይል አልነበረም።

3. ሶርያ፡- በእነዚህ ዓመታት በእስራኤል መንግሥት ላይ ችግር ሲፈጥር የነበረ የአሕዛብ ዋና መንግሥት፤ የሶርያ መንግሥት በዚያን ዘመን አረማውያን በመባል ይታወቅ ነበር። ዋና ከተማቸው ደማስቆ ነበር። ከሮብዓም ዘመን (732 ዓ.ዓ.) ጀምሮ ደማስቆ በአሶር መንግሥት እስከተደመሰሰችበት ጊዜ ድረስ፤ የሶርያ መንግሥት ለእስራኤል የማያቋርጥ፤ ለይሁዳ ደግሞ የአንዳንድ ጊዜ ፈተና ነበር (ለምሳሌ፡- ኢሳ. 7)።

4. አሶር፡- በ1ኛ ነገሥት ታሪክ መጨረሻ ገደማ፤ የአሶር መንግሥት በኃይል ማደግ ጀመረ። ከ892-648 ዓ.ዓ. ባለው ዘመን በመካከለኛው ምሥራቅ ጠንካራ መንግሥት ሆኖ ቆየ። መጽሐፍ ቅዱስ ባይገልጸውም እንኳ የእስራኤል ንጉሥ አክዓብ የአሦርን መስፋፋት ለመግታት በ853 ዓ.ዓ.፤ ከሌላ መንግሥት ጋር በመተባበር ተዋግቶ ነበር። ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ የሆኑ ዓለማዊ ታሪኮች አክዓብ ከሶርያ ጋር በትብብር ለመዋጋት 2000 ሰረገሎችንና 10000 ወታደሮችን ሰጥቶ እንደነበር ይናገራሉ።

የ1ኛ ነገሥት አስተዋጽኦ

1. ሰሎሞን (1-11)

2. ሮብዓም (12)

3. የተከፋፈለው የእስራኤልና የይሁዳ መንግሥት [13-22] (931-853 ዓ.ዓ.)

ሀ. ቀዳማዊ ኢየሮብዓም (12:22-14:20)

ለ. ሮብዓም (14:21-33)

ሐ. አብያ (15:1-8)

መ. አሳ (15:9-24)

ሠ. ናዳብ (15:25-32)

ረ. በአሳ (15:33-16:7)

ሰ. ኤላ (16:8-14)

ሸ. ዘምሪ (16:15-20)

ቀ. ዘንበሪ (16:21-28)

በ. አክዓብ (16:29-34)

4. ኤልያስና ነገሥታት

ሀ. ኤልያስና አክዓብ (17:1-22:40)

ለ. ኢዮሣፍጥ (22:41-50)

ሐ. አካዝያስ (22:51-53)

የ1ኛ ነገሥት ዓላማዎች

1. በሰሎሞን ጊዜና ከተከፋፈለ በኋላ ማለት ከ931-853 ዓ.ዓ. የነበረውን የእስራኤልን መንግሥት ታሪክ ባጭሩ ለመናገር ጸሐፊው በነገሥታት ጊዜ የነበረውን አጠቃላይና የተሟላ ታሪክ ለመናገር አይፈልግም። በእያንዳንዱ ንጉሥ ዘመን የተፈጸመውን ነገር የሚናገሩ ዝርዝር መዛግብት በቤተ መንግሥቱ ጽሑፎች ውስጥ ይገኙ ነበር፤ ስለዚህ የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ፣ እያንዳንዱ ንጉሥ በነገሠበት ዘመን ስለተፈጸመው ነገር እጅግ አጠር ያለ ማጠቃለያ በመስጠት፣ በተለይም ንጉሡ እንደ ዳዊት እንደነበረ ወይም እንዳልነበረ በሚያሳይ መልኩ ብቻ ባሕርዩን ለመዳሰስ ሞክሯል።

የነገሥታቱን ታሪክ በሚናገርበት ጊዜ፣ ጸሐፊው የሚከተለውን መሠረታዊ አወቃቀር ተከትሏል፡-

ሀ. የንጉሡ ማንነት ይነገርና የአባቱ ስም ይጠቀስ ነበር።

ለ. ንጉሡ ወደዚህ ሥልጣን የመጣበት ዕድሜ ተጠቅሷል። ከይሁዳ ከፍለ መንግሥት ከሆነ ብዙ ጊዜ የንጉሡ እናት ስም ተጠቅሷል።

ሐ. በንጉሡ ዘመን የተፈጸሙ ዐበይት ክስተቶች ተጠቅሰዋል።

መ. ጸሐፊው የንጉሡን የሥነ - ምግባር ባሕርይና በሕዝቡ ላይ የነበረውን መንፈሳዊ አመራርም ባጭሩ ይገመግማል። ንጉሡ ከይሁዳ ከሆነ ሕይወቱን ከዳዊት ጋር ማወዳደር፣ ከእስራኤል ከሆነ ደግሞ ከቀዳማዊ ኢዮርብዓም ጋር ማወዳደር የተለመደ ነው።

2. እግዚአብሔር በእስራኤል ላይ ለምን እንደፈረደ ለማሳየት። ጸሐፊው የ1ኛ ነገሥትን መጽሐፍ በሚጽፍበት ጊዜ፤ ሙሴ በዘዳ. 27-28 የሰጣቸው ተስፋዎች በአእምሮው ነበሩ። ጸሐፊው እስራኤል ለእግዚአብሔር በመታዘዝ በኖረችበት ጊዜ፤ እርሱ የሰጠውን የተስፋ ቃል በሙሉ እንዴት እንደፈጸመ ይናገራል፤ ነገር ግን እስራኤላውያን በእግዚአብሔር ላይ በሚያምፁበት ጊዜና ግዴታቸውን ሳይወጡ ሲቀሩ፤ በተስፋ ቃሉ የሰጠውን ፍርድ ያመጣቸው ነበር።

2ኛ ጥያቄ፤ ዘዳ. 27-28 አንብብ። ሀ) ለቃል ኪዳን ባለመታዘዝ ስለሚመጡ ፍርዶች (መርገሞች) የተነገረውን ነገር ዘርዝር። ለ) ለቃል ኪዳን በመታዘዝ ስለሚገኙ በረከቶች የተሰጠውንም ነገር ዘርዝር።

3. እግዚአብሔር ነቢያትን የእርሱ አፈቀላጤ አድርጎ ወደ ነገሥታቱ እንዴት ይልካቸው እንደ ነበር ለማሳየት። እግዚአብሔር ሕዝቡን ተግባራቸው ምን ውጤት እንዳለው ሳይገነዘቡ፤ ኮብልለው እንዲሄዱ አይፈልግም ነበር። በመሆኑም እግዚአብሔር ነቢያትን እያስነሣ ድርጊታቸውን እንዴት እንደሚመለከትና እንደሚፈርድባቸው ሕዝቡን ሁሉ በተለይም ነገሥታትን እንዲያስጠነቅቁላቸው ያደርግ ነበር። እነዚህ ነቢያት እግዚአብሔር በመለኮታዊ መንገዱ የመረጣቸውና ሕዝቡን የሥነ - ምግባር እውቀት እንዲኖራቸው የሚያደርጉ ነበሩ።

3ኛ ጥያቄ፤ ሀ) ዛሬም ክርስቲያኖች ለኅብረተሰባቸው የሥነ - ምግባር እውቀት (ብርሃን) መሆን የሚችሉት እንዴት ነው? ለ) ለኅብረተሰባቸው የእግዚአብሔር አፈቀላጤ የሚሆኑትስ እንዴት ነው? ሐ) ቤተ ክርስቲያንህ ይህንን ሚና እየተጫወተች ያለችው እንዴት ነው? ግልጥ የሆኑ መግለጫዎችን ሰጥ።

4. ዓመፀኞች፤ የማይታዘዙና ጣዖት አምላኪዎች የሆኑ የእግዚአብሔር ሕዝብ መሪዎችና ነገሥታት እንዴት በሕዝቡ ሁሉ ላይ እንዴት የእግዚአብሔርን ፍርድ እንዳመጡ ለማሳየት ነው። ብዙ ጊዜ በኃጢአት የሚወድቁት ሕዝቡ አይደሉም። የአንድ ሕዝብ መሪ የሆነው ንጉሠ በኃጢአት በሚወድቅበት ጊዜ፤ በራሱ ተጽዕኖ ሕዝቡንም ወደ ኃጢአት ይመራቸዋል። በሌላ በኩል ደግሞ ንጉሡ ጻድቅ ከሆነና ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ከኖረ፤ ሕዝቡ

እግዚአብሔርን በሚገባ እንዲያመልኩና ለእግዚአብሔር በመታዘዝ እንዲኖሩ ሊያደርግ ይችላል።

4ኛ ጥያቄ፡ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በቤተ ክርስቲያናቸው አባላት መንፈሳዊና ሥነ - ምግባራዊ ሕይወት ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ ስለመቻላቸው ከዚህ ምን ለመማር እንችላለን?

2ኛ ቀን፡ - 1ኛ ነገሥት 1-11

በእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ሰሎሞን በሥልጣን ላይ የነበረበት ዘመን፤ አንዳንድ ጊዜ «ወርቃማው ዘመን» ወይም ለእስራኤል ሕዝብ ከሁሉም የተሻለው ጊዜ በመባል ይታወቃል። በሰሎሞን አመራር፤ የእስራኤል ሕዝብ በዘመኑ እጅግ የታወቁና ገናና ሕዝብ ሆኑ። በብልጽግናና በሰላም የተሞላ፤ እጅግ የሠለጠነ ሕዝብ ሆኖ ነበር፤ ነገር ግን ይህ ለእስራኤል ሕዝብ አደገኛ ነበር።

5ኛ ጥያቄ፡ ዘዳ. 6:10-13፤ 8:7-14 አንብብ። ሀ) በእነዚህ ጥቅሶች ለእስራኤላውያን የተሰጠው ማስጠንቀቂያ ምን ነበር? ለ) እነዚህ ማስጠንቀቂያዎች በቤተ ክርስቲያንህ የተፈጸሙት እንዴት ነው? ሐ) ስደት ሲቀርና መልካም ጊዜ ሲመጣ፤ ብዙ ክርስቲያኖች በኃጢአት የሚወድቁት ለምንድን ነው?

ሰሎሞን ከአባቱ ከዳዊት ታላቅ መንግሥትን ወረሰ። ድንበሩ ከግብፅ ጀምሮ እስከ ኤፍሬጥስ ወንዝ ድረስ የሚዘልቅ ነበር። ከጠላቶች ጋር ሰላም ነበር። በምድሪቱ የተትረፈረፈ ነገር ነበር። ሰላምንና ብልጽግናን ለማግኘት ሰሎሞን መዋጋት አልነበረበትም። እንዲሁ ተሰጥተውት ነበር። ሰሎሞን አመራሩን የጀመረው በጥሩ ሁኔታ ነበር። በእግዚአብሔር ላይ ያለውን መደገፍ በማሳየት፤ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለመምራት ይችል ዘንድ ጥበብን ለመነ። እግዚአብሔርም ሰሎሞንን በምድር ላይ ከኖሩ ሕዝቦች ሁሉ የላቀ ጠቢብ ሰው አደረገው። ይህ ጥበቡ በመጽሐፈ ምሳሌ ውስጥ ተንጸባርቋል። የሰሎሞን ጥበብ ግን በመንፈሳዊ ሕይወቱ የበሰለ ሰው አላደረገውም። እንደ ዳዊት፤ እግዚአብሔርን በሙሉ ልቡ ማገልገል አልቻለም። ሴቶችን በመመኘት ወጥመድ ውስጥ ወደቀ። በርካታ ባዕዳን ሴቶችን አገባ። እነዚህም ሴቶች ወደ ክሕደትና ወደ ጣዖት አምልኮ መሩት። መጽሐፈ መክብብ ሰሎሞን እግዚአብሔርን በረሳ ጊዜ ስላሳለፈው የከንቱነት ኑሮ ይናገራል።

ሰላምና ብልጽግና ለሰሎሞን አደገኛ ሆነበት። እግዚአብሔርን ረሳ። በራሱ ጥበብና ብርታት ታመነ። ለራሱ ክብር የሚገደው ሰው ሆነ፤ ስለዚህ ለመንግሥቱ ከሁለት መከፈልና መውደቅ በተዘዋዋሪ መንገድ እርሱም ተጠያቂ ሆነ። የእስራኤል መንግሥት የተከፋፈለውና እስከ ዛሬ ድረስ ተመልሶ አንድ ሊሆን እስከማይችል ድረስ የተበተነው ከሰሎሞን ሞት በኋላ ወዲያውኑ ነው። የሰሎሞን ኃጢአት በዝርያዎቹ ሁሉ ላይ ከፍተኛ ችግሮችን አምጥቷል። እርሱ የጀመረው የጣዖት አምልኮ ወዲያውኑ አገሪቱን ሁሉ ችግር ውስጥ ዘፈቃት። በመጨረሻም፤ የሰሎሞን ኃጢአት የእስራኤል ሕዝብ በሙሉ ወደ ምርኮ እንዲሄዱ አደረገ።

6ኛ ጥያቄ፤ ሀ) ከሰሎሞን ሕይወት፤ የመሪዎች ኃጢአት በቤተ ክርስቲያን አባሎች ሁሉ ላይ ስለሚያመጣው ነገር ምን ለመማር እንችላለን? ለ) በበረከት ጊዜ ከእግዚአብሔር ስለ መራቅ ስለሚታይ አዝማሚያ ከሰሎሞን ሕይወት ታሪክ፤ የምንማረው ምንድን ነው?

ለብዙ ክርስቲያኖች፤ መንፈሳዊ ሕይወት አስቸጋሪ የሚሆነው በስደት ጊዜ ሳይሆን፤ በበረከት ጊዜ ነው። በስደት ጊዜ ክርስቲያኖች እግዚአብሔርን ሊመለከቱና በእርሱ ሊደገፉ ይገደዳሉ። በበረከትና በሰላም ጊዜ ግን እግዚአብሔርን በመርሳት፤ ፊትን ከእርሱ መልሶ ባለመታዘዝ መኖር በጣም የተለመደ ነገር ነው። ለእግዚአብሔር ከመታዘዝ ይልቅ፤ የአኗኗር ስልታችንን የማሻሻሉ ነገር የበለጠ ትኩረት የምንሰጠው ይሆናል። የቤተ ክርስቲያን መሪም ሆነ፤ ቤተ ክርስቲያን ብዙ ጊዜ በኃጢአት የሚወድቁት በበረከት ጊዜ ነው።

7ኛ ጥያቄ፤ 1ኛ ነገሥት 1፡11 አንብብ ሀ) ሰሎሞን በእስራኤል ላይ ንጉሥ ለመሆን የነበረበት ትግል ምንድን ነው? ለ) ሰሎሞን ያደረጋቸውን ዋና ዋና መልካም ነገሮች ዘርዝር። ሐ) ሰሎሞን ያደረጋቸውን ክፉ ተግባራት ዘርዝር። መ) በሰሎሞን አገልግሎት ውስጥ ነቢያት የነበራቸው ድርሻ ምንድን ነው?

1. ሰሎሞን ንጉሥ ሆነ (1ኛ ነገሥት 1-2)

ንጉሡ ዳዊት በሸመገላ ጊዜ፤ ዙፋኑን ለልጁ ለሰሎሞን የሚያስተላልፍበት ወቅት ደረሰ። ልጁ ሰሎሞን የዙፋኑ ወራሽ እንደሚሆን ዳዊት ለቤርሳቤህ ቃል ገብቶላት ነበር (1ኛ ነገ. 1፡17)። ይህ የታወቀ ነገር ይመስላል። ሰሎሞን ግን በሕይወት ያለ ትልቁ ልጅ ስላልነበረ ዙፋኑ

በተለመደው መንገድ የሚገባው ለእርሱ አልነበረም። የዳዊት ትልቁ ልጅ አምናን ሞቶ ነበር። የሚቀጥለው ትልቁ ልጅ ዶሎሕያ (2ኛ ሳሙ. 3፡3) የሞተ ይመስላል። እንዲሁም ሦስተኛው ታላቅ ልጅ አቤሌሉምም ሞቶአል። በዚህ ጊዜ በሕይወት ያለ ትልቁ ልጅ አዶንያስ ነበር፤ ስለሆነም ከውርስ መብት አኳያ በሕይወት ያለው ታላቁ ልጅ እንደመሆኑ፣ አዶንያስ መንገሥ ነበረበት። ዳዊት ንጉሥ አድርጎ እስኪመርጠውና ይህንንም ይፋ እስኪያደርግ ከመጠበቅ ይልቅ ትልቅ ወንድሙ አቤሌሉም እንዳደረገው፣ እርሱም በኃይል ለመንገሥ መከራ አደረገ። ታዋቂ ለመሆንና ሕዝቡ ንጉሥ ብለው እንዲጠሩት ለማድረግ ሞከረ።

ይህንን ነገር ነቢዩ ናታን፣ ጋድና የሰሎሞን እናት ቤርሳቤህ ሲሰሙ፣ ለዳዊት ነገሩትና ሰሎሞንን በግልጥ እንዲያነግሠው ገፋፋት። ዳዊትም እንዲሁ አደረገ። በመጀመሪያ በግል፣ ቀጥሎም በሕዝቡ ሁሉ ፊት ዳዊት ሰሎሞንን አነገሠው።

ዳዊት ሰሎሞንን እግዚአብሔር በሙሴ በኩል የሰጠውን ትእዛዝ በሙሉ በጥንቃቄ እንዲጠብቅ በሚገባ አስጠነቀቀው። በተጨማሪ በሕይወት ዘመኑ በደል ያደረሱበትን ኢዮአብን፣ ሳሚን ሌሎችንም እንዲቀጣሉት አዘዘው። ዳዊትም ለ40 ዓመታት ከነገሠ በኋላ ሞተ።

ሰሎሞንም ወዲያውኑ መንግሥቱን ማጠናከር ጀመረ። በመጀመሪያ፣ ወንድሙን አዶንያስን የሚገባውን ነገር አደረገ። በመካከለኛው ምሥራቅ ባሕል፣ አንድ ልጅ ንጉሥ በሚሆንበት ጊዜ፣ ዙፋኑ ይገባናል ብለው የሚገምቱ ሰዎችን በሙሉ በመንግሥቱ ላይ ችግር እንዳይፈጥሩ ይገድላቸው ነበር። ሰሎሞን ግን ይህን አላደረገም፤ ወንድሙን አዶንያስን ግን ምንም ዓይነት የዓመፅ መከራ ቢያደርግ ሕይወቱን ሊያጣ እንደሚችል አስጠነቀቀው። አዶንያስ የሰሎሞንን ቁባቶች መጠየቁ የዓመፅ ምልክት ነበር። በጥንት ባሕል ሥልጣኑን ሁሉ ከአባቱ ለመውረሱ ምልክት ይሆን ዘንድ፣ አዲሱ ንጉሥ የቀድሞውን ንጉስ (የአባቱን) ቁባቶች ሁሉ ይወስድ ነበር፤ ስለዚህ አዶንያስ የአባቱን ቁባቶች ሲጠይቅ ጥያቄው በዙፋኑ ላይ የመቀመጥ ጥያቄ መሆኑን ተገንዝቦ ሰሎሞን አዶንያስን ገደለው።

በሁለተኛ ደረጃ፣ ሰሎሞን በዳዊት ላይ ዓምዖ የነበረውን ሊቀ ካህኑን አቢያታርን አስወገደ። ይህ ከብዙ ዓመታት በፊት ሊቀ ካህን የመሆኑ

መብት ከቤተሰቡ እንደሚወሰድ ለዓሊ የተነገረው ትንቢት ፍጻሜ መሆኑ ነው (1ኛ ሳሙ. 2:27-37፤ 1ኛ ነገ. 2:26-27)።

ሦስተኛ፡ ሰሉሞን ኢዮዓብን ለሠራው ወንጀል አስገደለው።

አራተኛ፡ ሳሚ ተገደለ።

2. የሰሉሞን ታላቅነት ማስረጃዎች (1ኛ ነገሥት 2-10)

ከዳዊት ጋር ካወዳደርነው፡ የ1ኛ ነገሥት ጸሐፊ ስለ ሰሉሞን በመናገር ያጠፋው ጊዜ በጣም አነስተኛ ነው። በእርግጥ አብዛኛው የሰሉሞን ታሪክ ከቤተ መቅደስ ሥራው ጋር የተያያዘ ነው። በጸሐፊው ዓይን ሰሉሞንን ታላቅ ያደረገው ጥበቡና ሌላው ተግባሩ ሳይሆን፡ የቤተ መቅደስ ሥራው ነው።

ሰሉሞን በነገሠ ጊዜ ዕድሜው 20 ዓመት አካባቢ ሳይሆን አይቀርም፤ ስለዚህ ይህንን ታላቅ ሕዝብ ለመምራት ችሎታ እንደሌለው ተገነዘበና ዋስትና የማጣት ስሜት ተሰማው። ምን እንደሚፈልግ እግዚአብሔር በጠየቀው ጊዜ፡ የእግዚአብሔርን ሕዝብ የሚመራበትን ጥበብ ጠየቀ (1ኛ ነገ. 3)። እግዚአብሔርም ጥበብን፡ በተጨማሪም ሀብትንና ኃይልን ሰጠው። ሰሉሞንም በምድር ላይ ከነገሡ ነገሥታት ሁሉ የሚበልጥ ታላቅ መሪ ሆነ። ከማንም የላቀ ጠቢብ ነበር። ከዳዊት ጋር ስናወዳድረው ግን በመንፈሳዊ ሕይወቱ ያነሰ ነበር። ሰሉሞን ከእግዚአብሔር ጥበብ ተሰጠው። ይህንንም ጥበብ በተለያዩ መንገድ ተጠቀመበት፡-

ሀ. ክፉና ደጉን ለመለየት የሚችል ስለነበረ በጽድቅ ገዛ (1ኛ ነገ. 3:16-28)።

ለ. መንግሥቱን በሚገባ አደራጀ። ከዚህ ጊዜ በፊት ከነበረው የነገድ አገዛዝ (አከፋፈል) ዘዴ በተለየ ሁኔታ አገሪቱን በ12 የአስተዳደር ክልሎች ከፋፈላት (1ኛ ነገሥት 4)።

ሐ. ቤተ መቅደሱን በማሠራት ረገድ 7 ዓመታት አሳለፈ (1ኛ ነገሥት 5-6)።

ከ1ኛ ነገሥት ጸሐፊ አመለካከት፡ ሰሉሞን የሠራው ከፍተኛው ነገር የቤተ መቅደሱ ሥራ ነው። የሰሉሞን ቤተ መቅደስ፡ ለብዙ መቶ ዓመታት የቆየና በመጨረሻም በ586 ዓ.ዓ. በባቢሎናውያን የተደመሰሰ ነው።

በ520 ዓ.ዓ. ሌላ ቤተ መቅደስ የተሠራ ሲሆን፤ በ70 ዓ.ዓ. ተደምሰሶአል። ከዚያ በኋላ እስካሁን ድረስ እንደገና አልተሠራም። ቤተ መቅደሱ በነበረበት ስፍራ ዛሬ እጅግ የተቀደሰው ከሚባሉት መስጊዶች 2ኛ የሆነው የዓለቱ ክብ ጣራ በመባል የሚታወቀው መስጊድ ይገኛል። ለአይሁድ ይህ ስፍራ በምድር ላይ ከሚገኙ ስፍራዎች ሁሉ እጅግ የተቀደሰ ሲሆን፤ ሙስሊሞችም ደግሞ ያከብሩታል። አይሁድ ቤተ መቅደሳቸውን በዚያ ስፍራ ለመሥራት ከፍተኛ ፍላጎት ያላቸው ሲሆን፤ በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ይህ ቤተ መቅደስ ጌታ ኢየሱስ በምድር ላይ ለመግዛት ከመምጣቱ በፊት ይሠራል ብለው ያምናሉ።

የቤተ መቅደሱ መጠን ከ500 ዓመታት በፊት ከተሠራው ከመገናኛው ድንኳን በሁለት ዕጥፍ የሚበልጥ ነበር። የክርስቶስምድር አጥኚዎች በጥንት ጊዜ ከነበሩ ሰባት አስደናቂ ነገሮች፤ አንዱ ቤተ መቅደሱ እንደነበር ስለሚናገሩ በጣም ትልቅና ያግረ ነበር። የቤተ መቅደሱ ሕንጻ ራሱ 27 ሜትር ርዝመት፤ 9 ሜትር ስፋት፤ 13.5 ሜትር ከፍታ ነበረው። በሚከተሉት ክፍሎች የተከፋፈለም ነበር፡-

1. ቅድስት፡- 9 ሜትር ስፋት፤ 18 ሜትር ርዝመትና 13.5 ሜትር ከፍታ ነበረው። በውስጡ አምስት የጎብስት ማቅረቢያ የወርቅ ገበታዎች ነበሩት (የመገናኛው ድንኳን አንድ ገበታ ብቻ ነበረው)፤ አምስት የወርቅ መቅረቦች- (የመገናኛው ድንኳን አንድ መቅረብ ብቻ ነበረው)፤ እና 1 የዕጣን መሠዊያ ነበር።
2. ቅድስተ ቅዱሳን፡- 9 ሜትር ስፋት፤ 9 ሜትር ከፍታና 9 ሜትር የጎን ርዝመት ነበረው። በቅድስተ ቅዱሳን ውስጥ በምድረ በዳ የተሠራውና ዳዊት ወደ ኢየሩሳሌም ያስመጣው የመጀመሪያው የቃል ኪዳን ታቦት ነበር። ከንፎቻቸውን ከግድግዳ ጫፍ እስከ ጫፍ የበረጉ የሁለት ኪሩቦች ምስል የሚታይ ሲሆን፤ ታቦቱ ከከንፎቻቸው በታች በመሀል ነበር።
3. የካህናት አደባባይ፡- ከቤተ መቅደሱ ሕንጻ ወጣ ብሎ የሚገኝ ነበር። 45 ሜትር ስፋትና 90 ሜትር ርዝመት ነበረው። በዚህ ክልል ውስጥ ስፋቱ 9 ካሬ ሜትር ሆኖ 4.5 ሜትር ከፍታ ያለው የሚቃጠል መሥዋዕት ማቅረቢያ ነበር። በተጨማሪ 2.5 ሜትር ከፍታና ዙሪያው 5 ሜትር የሆነ አንድ ትልቅ የነሐስ መታጠቢያ እንዲሁም ሁለት ሜትር ከፍታ ያላቸው 10 ትናንሽ ተንቀሳቃሽ የነሐስ

መታጠቢያዎች ነበሩ፤ ደግሞም ንጉሡ ለሕዝቡ ንግግር የሚያደርግበት አንድ ትልቅ የነሐስ መድረክ ነበር።

4. የውጪው አደባባይ፡- ይህ አደባባይ ማንኛውም ተራ ሕዝብ ለአምልኮ የሚሰባሰብበት ቦታ ነበር። 90 ሜትር ስፋትና 180 ሜትር ርዝመት ነበረው። ይህ ክፍል አራት በሮች ባሉት የግንብ አጥር የታጠረ ነበር።

**** ወደ ትምህርት 8 ተመልሰህ የመገናኛውን ድንኳንና የቤተ መቅደሱን መሠረታዊ ቅርፁን ለመረዳት የቀረበውን ሥዕል ተመልከት።**

ቤተ መቅደሱን የሠሩት ዋናዎቹ የሕንጻ መሐንዲሶች በፎኔሺያ ከምትገኘው በዓለም አቀፍ የባሕር ንግድና ጥበብዋ ከታወቀችው ከጢሮስ ስለነበሩ፣ የኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ በፎኔሺያ ከሚገኙ ቤተ መቅደሶች ጋር ተመሳሳይ እንደሆነ በርካታ ምሁራን ይስማማሉ።

የቤተ መቅደሱ ሥራ እንዳለቀ፣ እግዚአብሔር ሥራውን መቀበሉንና መቅደሱን ማደሪያው ለማድረግ መስማማቱን ለማረጋገጥ፣ ቤተ መቅደሱን በከብሩ ደመና ሞላው።

የሰሎሞን ጸሎት የእግዚአብሔርን ባሕርይ በጥልቀት መረዳቱን ያሳያል። በሰሎሞን ዘመን ሰዎች አማልክት በአንድ በተወሰነ ስፍራ (ቤተ መቅደስ) የሚገኙ ናቸው ብለው ያምኑ ነበር፤ ሰሎሞን ግን እግዚአብሔር ከቤተ መቅደስ የላቀ መሆኑን ያውቅ ነበር። በእርግጥ ከሰማያትም ሁሉ የላቀ ነበር (1ኛ ነገ. 8:27)። እግዚአብሔር እንደ እኛ በቦታ የተወሰነ አይደለም። እርሱ በአንድ ጊዜ በሁሉም ስፍራ መገኘት ይችላል፤ ነገር ግን በአንድ በተወሰነ መንገድ እግዚአብሔር በልዩ ሁኔታ በቤተ መቅደስ እንደሚሆንም ያምን ነበር። የሰሎሞን ጸሎት የእግዚአብሔርን ይቅርታና ጸጋ ለኃጢአተኛው ሕዝብ የጠየቀበት አስደናቂ ጸሎት ነበር።

8ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ብዙ ክርስቲያኖች ዛሬም እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ውስጥ ይኖራል ብለው የሚያስቡት እንዴት ነው? ለ) ዛሬ በተለየ መንገድ እግዚአብሔር ማደሪያ ያደረገው ምንን ነው? (1ኛ ቆሮ. 6:19 ተመልከት) ሐ) ይህ እውነት ለቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ትኩረት ስለ መስጠት አስፈላጊነት ምን ያስተምረናል?

አንዳንድ ክርስቲያኖች ዛሬ እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያንን የሚያየው እንደ ሰሎሞን ቤተ መቅደስ ነው በማለት የተሳሳተ አሳብ ያቀርባሉ። እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ስለሚኖር፤ ስፍራው ከሌሎች ስፍራዎች ይልቅ የተቀደሰ ነው ብለው ያስባሉ። ይህ የቤተ ክርስቲያንን ምንነት በተሳሳተ መንገድ መረዳት ነው። ዛሬ እግዚአብሔር የሚያድረው በሕንጻዎች ውስጥ ሳይሆን በሰዎች ውስጥ ነው (1ኛ ቆሮ. 6:19)። እውነተኛዎቹ ቤተ ክርስቲያኖች ሰዎች ናቸው እንጂ ሕንጻው አይደለም። በአዲስ ኪዳን፤ ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል በኢየሱስ ለሚያምኑ ሰዎች ጎበረት እንጂ አንድም ጊዜ እንኳ ለሕንጻ አልተሰጠም። እግዚአብሔር ቤተ መቅደሴ ሕንጻ ሳይሆን በሰዎች ልብ ነው ብሏል።

በቤተ መቅደሱ ሥራ ታሪክ መካከል፤ ሰሎሞን ለራሱ ስለሠራው የቤተ መንግሥት ሕንጻ ሥራ ጥቂት ነገር ተጠቅሷል። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ሰሎሞን ለራሱ ስለሠራው ቤተ መንግሥት በቀጥታ ባያወግዘውም እንኳ፤ ብዙ እንዳልተደሰተበት ግልጽ ነው። ሰሎሞን ቤተ መቅደሱን ለመሥራት የወሰደበት ጊዜ 7 ዓመት ሲሆን፤ የራሱን ቤተ መንግሥት ለመሥራት ግን 13 ዓመት አጥፍቷል። ይህም ሰሎሞን ቅድሚያ የሰጠው ነገር የተሳሳተ እንደነበር ያሳየናል። ከእግዚአብሔር መኖሪያ ይልቅ ለራሱ መኖሪያ ገደት ነበር።

9ኛ ጥያቄ፤ በአሁኑ ጊዜ አንዳንድ ክርስቲያኖችም ይህንኑ በሚመለከት የተሳሳተ ቅድሚያ የሚሰጡት እንዴት ነው?

ከጸሎቱ በኋላ እግዚአብሔር ለሰሎሞን ተገለጠና ባረከው፤ ነገር ግን ከትእዛዛቱ ፈቀቅ እንዳይልም አስጠነቀቀው። አለበለዚያ እግዚአብሔር ቤተ መቅደሱንም እንደማይቀበልና እንደሚያጠፋው ነገረው። በኋላ የተፈጸመው ነገር ልክ እንደዚሁ ነበር። በሕዝቅኤል ዘመን የእግዚአብሔር ክብር ቤተ መቅደሱን ለቅቆ ሄደ (ሕዝ. 10)። እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር ሰላልታዘዙ፤ ባቢሎናውያን ቤተ መቅደሱን ደመሰሱት።

መ. የንግሥተ ሳባ ጉብኝት የሰሎሞን ታላቅነት ምልክት (1ኛ ነገ.

10) ኢትዮጵያውያን ስለ ንግሥት ሳባና ስለ ምኒልክ አስደናቂ የሆነ ታሪክ ቢኖራቸውም፤ ሳባውያን በአሁኒቱ ኢትዮጵያ የነበሩ ሰዎች ለመሆናቸው ታሪካዊም ሆነ የክርስ ምድር መረጃው በጣም ጥቂት ነው። በተጨማሪም የንግሥተ ሳባና የሰሎሞን ልጅ የኢትዮጵያ ንጉሥ ስለመሆኑና የቃል ኪዳንን ታቦት ሰርቆ

ሰለማምጣቱ የሚቀርብ መረጃ የለም። ይልቁንም በርካታ የክርስቶስ ምድር አጥኚዎች ላባ በደቡብ ምዕራብ ዓረቢያ በየመን አካባቢ የምትገኝ አገር ናት ብለው ያምናሉ።

የንግሥት ላባ ታሪክ ዓላማ፣ የሰሎሞን ዝና በዓለም ሁሉ እንዴት ተሰራጭቶ እንደ ነበር ለማሳየት ነው። ሰሎሞን በጥበቡ፣ ለእስራኤል ባስገኘው ብልጽግናና ከፍተኛ ሕንጻዎችን በመገንባቱ ዝናን አትርፎ ነበር።

3. የሰሎሞን ውድቀት (1ኛ ነገሥት 11)

ሰሎሞን በዓለም ዘንድ ምንም ያህል ጥበበኛ ይሁን፣ በእግዚአብሔር ዓይን ግን ጥበበኛ አልነበረም። ሰሎሞን በወጣትነቱ ዘመን «የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብሔርን መፍራት ነው» (ምሳ. 1፡7) ሲል ጽፎ ነበር። ይህንን ሲል እውነተኛ ጥበብ የሚመጣው ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደሆነና የሚገለጠውም ለእግዚአብሔር ወደመታዘዝ በሚያመራው በፈሪሃ እግዚአብሔርነት ነው ማለት ነበር። የሚያሳዝነው ግን ሰሎሞን በሸመገላ ጊዜ ይህንን አልተከተለም። ይልቁንም እግዚአብሔርን ረሳ፤ የእስራኤልን አምልኮ አበላሸ፤ ለእስራኤል መንግሥት መከፈል ዋና ምክንያት ሆነ። 1ኛ ነገሥት 11 የሚያተኩረው በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ስለነበረው፣ ሰሎሞን ሰላደረገውና በኋላም ዘሩ አድጎ የእስራኤልን ሕዝብ ሰላጠፋው ጋጢአት ነው። የእስራኤል ሕዝብ ከሕደት እስኪጠፋና ወደ ምርኮ እስኪሄዱ ድረስ የቀጠለው ሥሩን ከሰሎሞን በማቆጥቆጥ ነው።

ሰሎሞንን ወደ ጥፋት የመሩትን የሚከተሉትን ነገሮች ተመልከት፡-

ሀ. ሰሎሞን ብዙ ሴቶችን አገባ። የአብዛኛው ጋብቻ ዓላማ ከሌሎች ሕዝቦች ጋር የፖለቲካ ስምምነት ለማድረግ ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ ለሰሎሞን 700 ሚስቶችና 300 ቁባቶች እንደነበሩት ይናገራል። ሰሎሞን ይህንን ያደረገው ምናልባት ታላቅነቱን ለዓለም ለማሳየት ሊሆን ይችላል፤ ዳሩ ግን በምንም መንገድ ቢሆን የእግዚአብሔርን ሕግ በቀጥታ የጣሰ ነበር። (ዘጳ. 17፡17 ተመልከት)። በጥንት ዘመን ነገሥታት በመካከላቸው የሚያደርጉትን ስምምነት ወንዶችና ሴቶች ልጆቻቸውን ለጋብቻ በመለዋወጥ ያጸኑ ነበር። ሰሎሞን በርካታ ሚስቶች ያገባበት ምክንያት ይህ ለመሆኑ አንዳችም ጥርጥር የለም።

ለ. አብዛኛዎቹ ሚስቶቹ የተሳሰተ አማልክትንና ጣዖቶችን የሚያመልኩ አሕዛብ ስለነበሩ፤ ሰሎሞን ለሚስቶቹ በኢየሩሳሌም ውስጥ የሐሰት አምልኮ የሚያካሄዱበትን ስፍራ እንዲኖራቸው ፈቀደላቸው (1ኛ ነገ. 11:7-8)። ቀጥሎም ከእነርሱ ጋር እነዚህን የሐሰት አማልክት ማምለክ ጀመረ። ሰሎሞን ዛሬም ብዙ ክርስቲያኖች በሚጠመዱበት ወጥመድ ተያዘ። ሚስቶቻቸውን ወይም ቤተሰቦቻቸውን ለማስደሰት፤ ሰዎች እውነተኛውን አምላክና ሐሰተኛ አማልክትን ወይም የቀድሞ ሃይማኖታቸውን በአንድነት ያመልካሉ። ሰሎሞን ከኢየሩሳሌም ውጭ የገነባቸው የሐሰተኛ አማልክት ማምለኪያ ስፍራዎችን ኢየሱያስ እስኪያስወግዳቸው ድረስ ለ350 ዓመታት ቆዩ (2ኛ ነገ. 23:13 ተመልከት)።

10ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ነገር በአንዳንድ ክርስቲያኖች ሲፈጸም ያየኸው ነው? ለ) ስሕተት የሆነውስ ለምንድን ነው? ሐ) ሰሎሞን ሚስቶቹን ለማስደሰት ብሎ ጣዖትን ከማምለኩ ምን ልንማር እንችላለን?

ሐ. ሰሎሞን የአስተዳደር አሠራሩን በከፍተኛ ደረጃ ወደ ውስብስብ ሁኔታ አደረሰው። የመንግሥት ሠራተኞች እጅግ ብዙ ከመሆናቸው የተነሣ፤ በሰሎሞን መንግሥት ውስጥ ያሉ የአስተዳደር ሰዎችንና የተለያዩ ሥራዎችን ሕዝቡ ሊደግፍ ከማይችልበት ደረጃ ደረሰ።

መ. ሰሎሞን በአንድ ጊዜ ከመጠን በላይ የሆነ ነገሮችን ለመሥራት ሞከረ። አገሪቱ ቀስ በቀስ እንድታድግ ከማድረግ ይልቅ በርካታ ትላልቅ ከተሞችን በአንድ ጊዜ ሠራ። ይህም ነገር ሕዝቡ የመንግሥት ባሪያ እንዲሆን አደረገው። በምድሪቱ በሚኖሩ ሰዎች ሁሉ ላይ የኑሮ ጫና ፈጠረባቸው። ሕዝቡ እጅግ የጠሉት ነገር ይህ ነበር። ለዚህ ነው ከሰሎሞን ሞት በኋላ ስለ ገብርና ለመንግሥት በመሥራት ረጅም ጊዜ ስለማጥፋት ያገረመረሙት።

ሠ. ሰሎሞን ዓለም አቀፍ ንግድንና ግንኙነትን ከፍ ለማድረግ ስለሞከረ፤ ከእርሱ ጋር ግንኙነት ያደርጉ በነበሩ አሕዛብ መንግሥታት ፍልስፍናና የሃይማኖት ተጽዕኖ ሥር ወደቀ። ይህም እስራኤል ዓለም አቀፍ ስምምንት እንዲያደርጉ እግዚአብሔር

ከሰጣቸው ማስጠንቀቂያ ጋር በቀጥታ የሚገረር ነበር (ዘጸ. 34:12-15፤ ዘዳ. 7:2)።

በሰሎሞን ዘመን መንግሥት መጨረሻ አካባቢ መንግሥቱ መውደቅ ጀመረ። እግዚአብሔር ግን ለአባቱ ለዳዊት በነበረው ፍቅር ምክንያት፤ በእርሱ የሕይወት ዘመን መንግሥቱ እንደማትከፈል ቃል ገብቶለት ነበር። እግዚአብሔር ግን በሰሎሞን ላይ ፍርድን አመጣ።

1. እግዚአብሔር መንግሥቱ ለሁለት እንደምትከፈል ተናገረ። ነቢዩ አኪዩ የመንግሥቱን መከፈል የሚመለከት መልእክት ተናገረ። አሥሩ ነገዶች እስራኤል ሲባሉ፤ ሁለቱ የደቡብ ነገዶች የይሁዳ መንግሥት እየተባሉ ይጠራሉ። እግዚአብሔር አሥሩን የእስራኤል ነገዶች ከዳዊት ዘር ላልሆነው ለኢዮርብዓም ሰጣቸው፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ለዳዊት ከነበረው ፍቅር የተነሣ የይሁዳን ሁለት ነገዶች (ይሁዳና ብንያምን) በዳዊት ልጆች አመራር ሥር እንዲቆዩ አደረገ።

2. የሰሎሞን መንግሥት በተለያዩ ዓመቶች መፈረካከስ ጀመረ።

ሀ. ከሰሎሞን አስተዳዳሪዎች አንዱ የነበረው ኢዮርብዓም፡-
በሰሎሞን ላይ ዓምያ ወደ ግብፅ ኮበለለ።

ለ. የኤዶም መንግሥት በሰሎሞን ላይ ዓመፀ።

ግብፅ ለኢዮርብዓምና በሃዳድ መጠለያ በመስጠት ይህንን ዓመፀ እንዴት እንዳበረታታችና እንደደገፈች መመልከት የሚገርም ነው።

11ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደመሆናችን መጠን እንዴት መምራት እንዳለብን፤ ከሰሎሞን ሕይወት የምንማራቸውን ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) ልንከተላቸው የሚገቡን መልካም ነገሮች የትኞቹ ናቸው? ሐ) ወደ ሕይወታችን እንዳይገቡ ልንከላከላቸው የሚገባን ነገሮች የትኞቹ ናቸው?

አብዛኛዎቹን የብሉይ ኪዳን የጥበብ መጻሕፍት እንዲጽፍ እግዚአብሔር ሰሎሞንን ተጠቅሞበታል። እነዚህን በሚቀጥለው የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ጥናት እንመለከታቸዋለን። ብዙ ምሁራን ሰሎሞን መጽሐፈ ምሳሌን የጻፈው ወጣት በነበረና ከጌታ ጋር በመልካም አካሄድ በነበረው ጊዜ ነው ይላሉ። መጽሐፈ መከብብን ደግሞ የጻፈው በሕይወቱ መጨረሻ አካባቢ ከእግዚአብሔር ርቆ የመኖርን መራራነት ከተለማመደ

በኋላ ነው። መኃልየ መኃልይ ዘሰሎሞን ደግሞ ምናልባት ሰሎሞን ከሚስቶቹ መካከል አንዷን እንዴት እንዳገባ የሚገልጥ የግጥምና የፍቅር መጽሐፍ ይሆናል ብለው ያስባሉ።

12ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ቆሮ. 9፡24-27 አንብብ። ጳውሎስ በሕይወቱ ለራሱ ይፈራው የነበረው ነገር በሰሎሞን ሕይወት ውስጥ የተፈጸመው እንዴት ነው? (ቁ. 27)። ጳውሎስ ከነበረው ታላላቅ ፍርሃቶች አንዱ፡ በዕድሜ በገፉ ጊዜ ለብዙዎች ከሰበከና ብዙዎችን ለክርስቶስ ከማረከ በኋላ እርሱ እንዳይወድቅና ለክርስቶስ የማይጠቅም የተጣለ እንዳይሆን ነበር፤ ስለዚህ ሕይወቱን አጥብቆ ሊቆጣጠር ወሰነ። በክርስትና ሕይወትም ሆነ በቤተ ክርስቲያን አመራር ዋናው ነገር መልካም ጅማራ ሳይሆን ያማረ ፍጻሜ ነው። ሰሎሞን በመልካም ጀመረ፤ ነገር ግን በከፋ ሁኔታ ጨረሰ። ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደ ሰሎሞን ናቸው። አጀማመራቸው መልካም ነው። ዕድሜያቸው በገፉ ጊዜ ግን ከመንገዳቸው ፈቀቅ ይሉና ለቤተ ክርስቲያን የማይጠቅሙ ብቻ ሳይሆን የሚጎዱዋትም ይሆናሉ።

3ኛ ቀን፡- 1ኛ ነገሥት 12-16

የአንድ መሪ መንፈሳዊ ሕይወት በአጠቃላይ በሰዎች መንፈሳዊ ሕይወት ላይ ታላቅ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ተመልክተናል። ብዙ ጊዜ መሪው ለእግዚአብሔር ታዛዥ በሚሆንበትና ራሱን ለእግዚአብሔር ሙሉ በሙሉ አሳልፎ በሚሰጥበት ጊዜ፡ ሕዝቡም ለእግዚአብሔር ራሱን አሳልፎ በመስጠት ታዛዥ ይሆናል። መሪው ለእግዚአብሔር በሙላት በማይታዘዝበት ጊዜ፡ ሕዝቡን ከእውነት በቀላሉ ያርቀዋል። 1ኛና 2ኛ ነገሥትን በምናንብበት ጊዜ፡ የእስራኤልና የይሁዳ ነገሥታት የሕዝቡን መንፈሳዊ ሕይወት በከፍተኛ ደረጃ እንዴት እንደነኩት እንመለከታለን።

የምንኖርበት ዘመን በርካታ ስጦታ ያላቸው የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ወይም ሰባኪዎች በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚሠሩበት ዘመን ነው። ራሳቸውን ለእግዚአብሔር በሰጡት ጥቂቶች፡ እግዚአብሔር በከፍተኛ ሁኔታ ይጠቀምባቸዋል። ለራሳቸው ጥቅም በስግብግብነት የሚሠሩና ብዙዎችን የሚያስኮበልሉም አሉ። ጳውሎስ ለእግዚአብሔር መንጋ የማይራሩ «ጨካኝ ተኩላዎች» እንደሚነሡ አስጠንቅቋል። እንዲያውም እነዚህ ሐሰተኛ አስተማሪዎች የሚነሡት ከቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንደሆነ ተናግሯል (የሐዋ. 20፡29-30 ተመልከት)። በዚህ ዘመን በርካታ ሐሰተኛ አስተማሪዎችና መሪዎች ስላሉ፡ የእውነትን መንገድ ለመከተል

ራሳችንን የሰጠን ሰዎች፤ የራሳችንና የመንጋችንን ሕይወት ከጥፋትና ከኩብላላ መጠበቅ አለብን። በዚህ ዘመን የቤተ ክርስቲያን መሪዎች መሥራት ከሚገባቸው ዋና ዋና ሥራዎች አንዱ ምዕመናን በስሕተት ትምህርት እንዳይወድቁ መጠበቅ ነው። ይህንን ለማድረግ ግን መንፈሳዊ ሕይወታችን መንጋው ክርስቶስን ለመከተል የሚችልበትን መልካም ምሳሌነት የሚያሳይ እንዲሆን እርግጠኞች መሆን አለብን። የሐሰት አስተማሪዎች በቤተ ክርስቲያኖቻችን ያሉትን ምዕመናን እምነት ለማጥፋት እንዳይችሉ፤ የመሪዎች ሕይወት የሚጫወተው ሚና ከፍተኛ ነው።

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) አንድ መሪ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሕይወቱ መልካም ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው? ለ) ይህ በቤተ ክርስቲያን እንዴት እንደተፈጸመ መግለጫ ስጥ። ሐ) አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሕይወቱ ከፍተኛ የክፋት ተጽዕኖ ሊያደርግ የሚችለው እንዴት ነው? መ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን እንዴት እንደተፈጸመ መግለጫ ስጥ።

14ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ነገሥት 12-16 አንብብ። ሀ) በእነዚህ ዓመታት ውስጥ ያገለገሉ ነገሥታትን ዘርዝር። ለ) ከየትኛው መንግሥት እንደነበሩ ጥቀስ። ሐ) ምን ዓይነት መንፈሳዊ ባሕርይ እንደነበራቸውም ጥቀስ። መ) በነገሡበት ዘመን የተፈጸሙትን ጠቃሚ ነገሮች ዘርዝር።

1. ሮብዓም፡ - የይሁዳ ንጉሥ (931-913 ዓ.ዓ.)

አባቱ ሰሎሞን ከሞተ በኋላ ሮብዓም በእስራኤል ሁሉ ላይ ነገሠ። የእስራኤል ሕዝብ ሊያነግሡት በመጡ ጊዜ አንድ ቅድመ ሁኔታ ጠየቁት። ያለባቸውን የሥራ ጫናና ግብር ቢቀንስላቸው እንደሚያነግሡት ቃል ገቡለት። ይህንን ባያደርግ ግን እንደሚያምፁበት አስታወቁት።

ሮብዓምም በዕድሜ የገፉትን ሰዎች ምክር ሳይሆን፤ የወጣቶችን ምክር ስለሰማ ቀንበራቸውን የባለ እንደሚያከብድባቸው ነገራቸው። በዚህ

ጊዜ አሥሩ ነገዶች ዓመፁበትና ቀዳማዊ ኢየሩብሳምን ንጉሣቸው ይሆን ዘንድ መረጡት። የይሁዳና የብንያም ነገዶች ግን ከሮብሳምና ከዳዊት ሥርወ መንግሥት ከመጡ ነገሥታት ጋር ቆዩ።

በሮብሳም ዘመነ መንግሥት፤ የእስራኤል ሕዝብ በሁለት ታላላቅ መንግሥታት ተከፈለ። የመጀመሪያው፤ አሥሩን ነገዶች የያዘው የሰሜኑ መንግሥት ሲሆን፤ እስራኤል ተብሎ ተጠራ። አንዳንድ ጊዜ ኤፍሬም ተብሎም ይጠራል። ከሰሜኑ ክፍል የሚበዛው የኤፍሬም ነገድ ነበርና። በነቢያት መጻሕፍት በኋላ ዋና ከተማቸው ባደረጉት በሰማርያ ስምም ይጠራል። የነቢያትን መጽሐፍ በምናነበበት ጊዜ፤ የእስራኤልን ስም ስናገኝ ያ ቃል የሚናገረው በአጠቃላይ ለእስራኤል ይሁን ወይም ለሰሜኑ የእስራኤል መንግሥት መወሰን በጣም አስፈላጊ ነው።

ሁለተኛ፤ የደቡብ መንግሥት ደግሞ ይሁዳ ተብሎ ተጠራ፤ አንዳንድ ጊዜ የዚህ መንግሥት ዋና ከተማ በሆነችው በኢየሩሳሌም ስምም ይጠራል። የብንያም ነገዶችም ከይሁዳ ጋር ነበሩ።

እስራኤልና ይሁዳ በተከፋፈሉ ጊዜ ብዙዎች ካህናትና ሌዋውያን እንደዚሁም እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሌሎችም ሰዎች ከእስራኤል ወደ ይሁዳ ተሰደዱ።

በሮብሳም ዘመን በእስራኤልና በይሁዳ መካከል ብዙ ጊዜ ጦርነት ይካሄድ ነበር። በመጀመሪያ ሮብሳም የጌታን መንገድ ተከተለ። መንግሥቱ የበለጠ በጻናች ጊዜ ግን በእግዚአብሔር ላይ ዓመፁና በመንግሥቱ ውስጥ የጣዖት አምልኮ እንዲንሰራፋ አደረገ። ውጤቱም እግዚአብሔር ግብፃውያን እንዲመጡና እንዲወጉት፤ ከከተሞቻቸውም አብዛኛውን ከይሁዳ መንግሥት እንዲወሰዱ ማድረጉ ነበር። በሮብሳም ዘመን መንግሥት የደቡብ መንግሥት ኃይል ቀስ በቀስ እየቀነሰ ሄደ።

2. ቀዳማዊ ኢየሩብሳም የእስራኤል ንጉሥ (931-910 ዓ.ዓ.)

የሰሎሞን አስተዳዳሪዎች ከነበሩ ሰዎች መካከል አንዱ የሆነው ኢየሩብሳም የሰሜኑ መንግሥት ንጉሥ ይሆን ዘንድ በአሥሩ ነገዶች ተመረጠ። ለእግዚአብሔር፤ የሚታዘዝ ከሆነ ከእርሱ ጋር ቃል ኪዳን እንደሚያደርግ እግዚአብሔር ለኢየሩብሳም ነገረው (1ኛ ነገ. 11:38)። ኢየሩብሳም ግን ይህንን ሥልጣን እንደጨበጠ ወዲያውኑ በእግዚአብሔር ላይ ዓመፁ። በሰሜኑ የእስራኤል መንግሥት ውስጥ የሚገኙ ሰዎች ወደ

ኢየሩሳሌም በመሄድ እግዚአብሔርን እንዳያመልኩ፤ ኢየርብዓም ሁለት የግምለኪያ ማዕከሎችን አሠራ፤ ከእነዚህም አንዱ በስተሰሜን የሚገኘው ዳን የሚባለው ስፍራ ሲሆን፤ ሌላኛው ደግሞ በስተደቡብ ቤቴል ተብሎ የሚጠራው ስፍራ ነው። በሁለቱም ማዕከሎች ሕዝቡ የሚያመልኩትን የጥጃ ምስል ሠራላቸው። በዚህም ኢየርብዓም ሕዝቡን ወደ ጣዖት አምልኮ መራቸው።

እስራኤላውያን በምድረ በዳ የጥጃ ምስል እንዳመለኩ ታስታውሳለህ። ይህ የጥጃ ምስል አምልኮ ከግብፅ የመጣ ነው። ይህ አፒስ የሚባለው ለእንስሳት፤ ለሰዎችና ለእርሻ ጭምር ሕይወትን፤ ጤንነትን፤ ብርታትንና ፍሬያማነትን ይሰጣል ተብሎ የሚታሰበው አምላክ (ጣዖት) ምስል ነበር። አንዳንድ ምሁራን ኢየርብዓም የግብፃውያንን አምልኮ ከከነዓናዊያን ጥጃን ከግምለኪ ጋር ቀላቅሎአል ይላሉ። የኢየርብዓም ፍላጎት ሕዝቡ ለአምልኮ ወደ ኢየሩሳሌም ከሚሄዱ ይልቅ፤ በዚህ ስፍራ ጣዖትን በመሥራት የእግዚአብሔር ምልክት ብቻ እንዲሆንና ሕዝቡ እግዚአብሔርን እንዲያመልኩ ቢሆንም፤ እነዚህ የጥጃ ምስሎች ወዲያውኑ ጣዖት ሆነው መመለክ ጀመሩ። በኋላም ከባዓል አምልኮ ጋር ተቀይሮ፤ ሰዎች በመሥዋዕትነት የሚቀርቡበት ቦታ ሆነ (2ኛ ነገ. 17: 15-17)።

ኢየርብዓም ይህንን ባደረገ ጊዜ እግዚአብሔር ነቢይ ላከና እንዲገሥጸውና መንግሥቱም ለረጅም ጊዜ እንደማትቆይ እንዲነግረው አደረገ። መሠዊያው እንደሚረከስ የተነገረው ትንቢትም ከ300 ዓመታት በኋላ በኢየሰያስ ተፈጸመ (2ኛ ነገ. 23: 15-20 ተመልከት)።

15ኛ ጥያቄ፡ ይህ ትንቢትና ፍጻሜው ስለ እግዚአብሔር ቃል ኃይል ምን ያስተምረናል?

ከይሁዳ የሆነው የዚህ ያልታወቀ ነቢይ ታሪክ በጣም አሳዛኝ ነው። እግዚአብሔርን ከመስማት ይልቅ ሌላውን ነቢይ ሰማና ስላለመታዘዙ ጥተ፤ ስለዚህ በአልታወቀ ነቢይ ላይ የደረሰው ነገር ኢየርብዓምንና የእግዚአብሔርን ሕዝብ በሙሉ፤ ለእግዚአብሔር ቃል በጥንቃቄ ስለ መታዘዝ አስፈላጊነት አስተምሯል።

3. የይሁዳ ንጉሥ አቢያ (913-910 ዓ.ዓ.)

አቢያ የነገሠው ለሦስት ዓመታት ብቻ ነበር። ልክ እንደ አባቱ እንደ ሮብዓም በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ነገርን አደረገ። የጣዖት አምልኮ እንዲሰፋፋ ፈቀደ።

በእነዚህ ሦስት ዓመታት በእስራኤል ከነገሠው ከቀዳማዊ ኢየሩብዓም ጋር ከፍተኛ ጦርነት አካሂዷል። አቢያ አንዳንዶቹን የእስራኤል ግዛቶች በጦርነት ለመያዝ ችሎ ነበር።

4. የይሁዳ ንጉሥ አሳ (910-869 ዓ.ዓ.)

በይሁዳ ከነገሡ ነገሥታት መካከል መልካም ከነበሩት አንዱ ነው። አባቱና አያቱ የሠሩትን ክፉ ነገር ሁሉ ከአገሪቱ ለማስወገድ ሞከረ። እግዚአብሔርን የሚፈራ ሰው እንደ መሆኑ መጠን የባዕድ አምልኮ መሠዊያዎችን አፈራረሰ። ጣዖታትን ሁሉ ነቃቅሎ ጣለ። የጣዖት አምልኮ የሚፈጸምባቸውን ከፍተኛ ስፍራዎች ሁሉ አጠፋ። ሕዝቡንም ለሙሴ ሕግ እንዲታዘዙ ነገራቸው። በይሁዳ ምድር መንፈሳዊ መነቃቃት ስለነበረ፣ በእስራኤል ያሉ እግዚአብሔርን በታማኝነት ያመልኩ የጸሎት ሰዎች ወደ ይሁዳ ምድር መጡ።

አሳ ያስተዳድር በነበረባቸው በመጀመሪያዎቹ አሥር ዓመታት ፍጹም ሰላም ነበር። በዚህ ጊዜ የይሁዳ ከተሞችንና ጦሩን አደራጀ፤ ነገር ግን ከእስራኤል ጋር በተደረገው ጦርነት የእስራኤል ንጉሥ አሳን ድል ለማድረግና አንዳንድ ከተሞችን ከይሁዳ መንግሥት ለመውሰድ ቻለ። ከኢየሩሳሌም 8 ኪሎ ሜትር በስተ ሰሜን ርቃ የምትገኘውን የራማ ከተማን ለመውሰድም በቃ። ይህንን ያደረገበት አንዱ ምክንያት የእስራኤል ሰዎች እግዚአብሔርን ለማምለክ ወደ ይሁዳ እንዳይሄዱ ነበር። አሳ በእስራኤል በተጠቃበት ጊዜ የሶርያን እርዳታ ጠየቀና በአንድነት እስራኤልን አጥቅተው ከይሁዳ እንዲወጡ አደረጉ።

የሚያሳዝነው በዘመነ መንግሥቱ መጨረሻ አሳ ፊቱን ከእግዚአብሔር መለሰ። እንዲያውም በሶርያ ላይ መደገፉን በመቃወም ስለተናገረው የእግዚአብሔር ነቢይ የነበረውን አናኒን አሰረው (1ኛ ዜና 16:7-10)።

5. የእስራኤል ንጉሥ ናዳብ (910-909 ዓ.ዓ.)

የቀዳማዊው ኢየሩብዓም ልጅ የነበረው ናዳብ በሰሜኑ መንግሥት ላይ ለመንገሥ የቻለው ሁለት ዓመት ብቻ ነበር። ልክ እንደ አባቱ ክፉ

መሪ ነበር። ባለስ ገደለውና ልክ ነብዩ እንደተነበየው መንግሥቱ ከቀዳማዊ ኢየሩብሳም ቤት ተወሰደ (1ኛ ነገ. 14)።

6. የእስራኤል ንጉሥ ባለስ (909-886 ዓ.ዓ.)

ናዳብን ገድሎ በእስራኤል ላይ የነገሠ ሰው ነበር። በመጀመሪያ የወሰደው እርምጃ በእግዚአብሔር ላይ ባገኘው የንጉሥነት ሥልጣን ላይ ችግር ይፈጥሩብኛል ብሎ ያሰባቸውን የኢየሩብሳምን ዝርያዎች ሁሉ መፍጀት ነበር።

ባለስ ከይሁዳ ጋር የተዋጋ መሪ ሲሆን፤ ሶርያ ከሰሜን መጥታ እስከትዋጋው ድረስ ተሳክቶለት ነበር። ባለስ ክፉ ነበርና በቀዳማዊ ኢየሩብሳም የተጀመረው የጣዖት አምልኮ እንዲቀጥል ስላደረገ፤ እግዚአብሔር መንግሥቱን እንደሚወስድበት ተናገረው።

7. የእስራኤል ንጉሥ ኤላ (886-885 ዓ.ዓ.)

የባለስ ልጅ ኤላ በእስራኤል ላይ የነገሠው ለሁለት ዓመታት ብቻ ሲሆን፤ የእኩሌቶቹ ሰረገሎች አለቃ በሆነው በዘምሪ ተገደለ። በኤላ ሞት የባለስ ቤተሰብ ነቢዩ ኢዩ በተናገረው መሠረት ተደመሰሰ (1ኛ ነገ. 16፡1-4)።

8. የእስራኤል ንጉሥ ዘምሪ (885 ዓ.ዓ.)

ዘምሪ የተባለው ሰው በኃላፊነት ለሰባት ቀናት ብቻ ነገሠና የጦሩ አዛዥ በነበረው በዘንበሪ ተገደለ።

9. የእስራኤል ንጉሥ ዘንበሪ (885-874 ዓ.ዓ.)

ስለ ዘንበሪ አገዛዝ በመጽሐፍ ቅዱስ ብዙ የተነገረን ነገር ባይኖርም፤ ከእስራኤል ታላላቅ ነገሥታት አንዱ እንደነበር በዓለም ታሪክ ተጽፎ እንመለከታለን። ሥርወ መንግሥቱም የሰሜኑን መንግሥት ጥንካሬ ሊጨምርና ዝነኛ ሊያደርገው ችሎ ነበር። ዘንበሪ የጦሩ አዛዥ ሆኖ በሚነግሥበት ጊዜ የመጀመሪያው ዐቢይ ትኩረቱ የሰሜኑን መንግሥት ማጠናከር ነበር። ያደረገው የመጀመሪያ ነገር ዋና ከተማውን ወደ ሰማርያ ማዞርና ከጥቃት ለመከላከል በዙሪያዋ ምሽግ መሥራቱ ነበር። የሰማርያ ከተማ እስከ 722 ዓ.ዓ. ድረስ የሰሜኑ መንግሥት ዋና ከተማ ሆና ነበር።

በበርካታ የነቢያት መጻሕፍት ውስጥ የሰሜኑ መንግሥት በዋና ከተማው ስም ሰማርያ በመባል ይታወቅ ነበር።

ዘንበሪ ሞአባውያንን ለማሸነፍና በጣም ሀብታም ለመሆን የቻለ ሰው ነበር። በዚህ ጊዜ ከይሁዳ ጋር የተደረገ አንዳችም ጦርነት ያለ አይመስልም።

ዘንበሪ አገዛዙን ለማስፋፋት ይቻል ዘንድ ከፎኔሽያ ጋር ስምምነት አድርጎ ነበር። ፎኔሺያ በሰሜን ምዕራብ የሚገኝ የጢሮስና የሲዶና ግዛት ነበር። ጢሮስና ሲዶና እጅግ ጠንካራ አገር የነበሩና በሜዴትራኒያን ባሕር አካባቢ ከሚገኙ አገሮች ሁሉ በዓለም አቀፍ ንግዳቸው የታወቁ ነበሩ፤ ደግሞም የበአል አምልኮ ማዕከልም ነበሩ።

ስምምነቱን ሕጋዊ ለማድረግ ዘንበሪ ልጁን አክዓብን ከፎኔሺያ (ሲዶና) ንጉሥ ሴት ልጅ ከኤልዛቤል ጋር አጋባው። ይህ ስምምነት ለሕዝቡ መልካም ሊሆን ቢችልም፣ በመንፈሳዊ አንጻር ግን ለሰሜኑ መንግሥት እጅግ የከፋ ነገር አስከትሏል። የአክዓብ ሚስት የነበረችው ኤልዛቤል የበአልን አምልኮ ወደ እስራኤል ስላመጣች፣ አብዛኛዎቹን የእግዚአብሔር ነቢያት አስገደለች። በዚህ ምክንያት ዘንበሪ «ከእርሱ አስቀድሞ ከነበሩት ይልቅ እጅግ ከፋ» ተብሎ ተጽፏል (1ኛ ነገ. 16:25)።

10. የእስራኤል ንጉሥ አክዓብ (874-853 ዓ.ዓ.)

አክዓብ ጥሩ የፖለቲካ መሪ ነበር። የሰሜኑን መንግሥታት የግዛት ክልል ለማስፋፋት፣ ለመከላከል ምቹ የሆኑ ከተሞችን ለመገንባት፣ ወዘተ. ችሎ ነበር።

አክዓብ ከደቡብ የይሁዳ መንግሥት ጋርም ጥሩ ኅብረት ለመፍጠር ችሎ ነበር። ሴት ልጁን አታሊያህን በእርሱ ዘመን የይሁዳ ንጉሥ ለነበረው ለኢዮሳፍጥ ልጅ ለኢዮራም ድርሰት ነበር። ይህም የግንኙነታቸው ማሰሪያ ነበር። ይህ በይሁዳ ሕዝብ ሁሉ ላይ ታላቅ ጥፋት የሚያስከትል ክፉ ተግባር እንደነበረ ኢዮሳፍጥ አላስተዋለም ነበር። ከሞላ ጎደል የዳዊትን ቤት በሙሉ ሊያጠፋ ተቃርቦ ነበር።

አክዓብ የበአል አምልኮን ስላስፋፋና ይህም እጅግ ክፉ ተግባር ስለነበር «ከእርሱ በፊት ከነበሩት ሁሉ ይልቅ በእግዚአብሔር ፊት ክፉ አደረገ» ተብሎ ስለ እርሱ ተጽፏል (1ኛ ነገ. 16:30)።

በአክዓብ ዘመን መንግሥት መጨረሻ አካባቢ ከሶርያ ጋር ጦርነት የተደረገ ቢሆንም፤ በኤልያስ እርዳታ አክዓብ ጦርነቱን በድል ለመወጣት ችሏል። በኋላም ከይሁዳ ጋር በአንድነት በመተባበር በብሉይ ኪዳን ብዙ ጊዜ አራም ተብሎ ከሚጠራውና በአሁኑ ጊዜ በመስጴጦምያ ዋናው ኃይል ከሆነው ከሶርያ ጋር ተዋግቷል። በዚህም ጦርነት አክዓብ ተገደለ።

የእስራኤል ንጉሥ የነበረው አክዓብ እጅግ ታዋቂ የሆነው ታሪኩ ነገ ከምናጠናው ከእግዚአብሔር ነቢይ ከኤልያስ ጋር በነበረው የጠበቀ ግንኙነት ነው።

16ኛ ጥያቄ፡ ከእነዚህ የእስራኤልና የይሁዳ ነገሥታት ልትማር የምትችላቸውን አንዳንድ መንፈሳዊ ትምህርቶች ዘርዝር።

4ኛ ቀን 1ኛ ነገሥት 17-22

እጅግ የከፋ ነገር ባለበት ዘመን ሁሉ፤ እግዚአብሔር የራሱ የሆኑ ታማኝ ሰዎች አሉት። እነዚህ ሰዎች ብዙ ጊዜ «ቅሬታዎች» የምንላቸው፤ ለሐሰት ትምህርት አንንበረከከም የሚሉ፤ ወይም ከፍተኛ ስደት ባለበት ጊዜ እምነታቸውን በጽናት ይዘው የሚቆዩ ሰዎች ናቸው።

ብዙውን ጊዜ በእነዚህ የጨለማ ወቅቶች፤ ለእግዚአብሔር ታማኝ የሆኑ ሰዎች ተስፋ ሊቆርጡና በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ያለውን እምነታቸውን ለመተው ሊፈተኑ ይችላሉ። ለብቻ ከመቆም ይልቅ፤ የዓለምን የአኗኗር ስልት በመከተል ከብዙኃኑ ጋር መተባበር እጅግ ቀላል ነው።

ኤልያስ ብቸኛው የእግዚአብሔር ነቢይ ነበር። እጅግ ክፉ በነበረው በአክዓብ ዘመን ብዙዎቹ የእግዚአብሔር ነቢያት በአክዓብ ሲገደሉ፤ ኤልያስ በእምነቱ ጸንቶ ቆመ። አንድ ጊዜ ኤልያስ እጅግ ተስፋ ቆርጦ ሞቱን ሲለምን እግዚአብሔር እንዲህ በማለት አጽናናው፡- «እኔም ከእስራኤል ጉልበታቸውን ለበአል ያላንበረከኩትን ሁሉ፤ በአፋቸውም ያልሳሙትን ሁሉ፤ ሰባት ሺህ ሰዎች ለእኔ አስቀራለሁ።» (1ኛ ነገሥት 19:18)።

17ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ሁሉም የተዉት በሚመስልበት ጊዜ ለእግዚአብሔር መቆም አስቸጋሪ የሚሆነው ለምንድን ነው? ለ) በእነዚህ አስቸጋሪ ጊዜያት ተስፋ መቁረጥ ቀላል የሚሆነውስ ለምንድን ነው? ሐ) ጨለማው እጅግ ድቅድቅ በሚሆንበት ጊዜ እንኳ ለእግዚአብሔር ታምነው የሚቆሙ ቅሬታዎች አሁንም ስላሉት በእግዚአብሔር ላይ የምንጽናናው እንዴት ነው?

18ኛ ጥያቄ፡ 1ኛ ነገሥት 17-22 አንብብ። ሀ) ኤልያስ ያደረጋቸውን የተለያዩ ተአምራት ዘርዝር። ለ) ኤልያስ የጣዖታትን ከንቱነት ያሳየው እንዴት ነው? ሐ) በእዚህ ክፍል የተጠቀሱት ሦስት ነገሥታት እነማን ናቸው? መ) ስለ መንፈሳዊ ሕይወታቸው ሥዕላዊ መግለጫ ስጥ።

ከ1ኛ ነገ. 17-2ኛ ነገ. 8 ያሉት እነዚህ ምዕራፎች፡ ከነገሥታቱ ይልቅ በኤልያስና በኤልሳዕ ላይ ያተኩራሉ።

19ኛ ጥያቄ፡ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ኤልያስና ኤልሳዕ የሚለውን ክፍል ተመልከት። ስለ ሕይወታቸው ጠቃሚ የሆኑ እውነቶችን ዘርዝር።

የ1ኛ ነገሥት የመጨረሻ ክፍል (ምዕ. 17-22) የሚያተኩረው ኤልያስ ከእስራኤል ጋር ስለ ነበረው ግንኙነት ነው። ኤልያስና ኤልሳዕ ያገለገሉት በሰሜኑ የእስራኤል መንግሥት ነው። የበአል አምልኮ በእስራኤል እንዳይስፋፋ ለመከላከልና ሕዝቡን ወደ እውነተኛው የእግዚአብሔር አምልኮ ለመመለስ የተጠሩ የእግዚአብሔር ነቢያት ነበሩ።

በኤልያስና በኤልሳዕ ታሪክ ውስጥ ልናስታውሳቸው የሚገባን በርካታ እውነቶች አሉ፡-

1. በብሉይ ኪዳን የሚገኙ ነቢያት ተግባር የግድ የወደፊቱን ነገር መተንበይ አልነበረም! ነገር ግን ነቢዩ እግዚአብሔር በቀጥታ የሚናገረውና በእርሱም በኩል ከሕዝቡ ጋር ግንኙነት የሚያደርግበት ሰው ነበር። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር ለነቢያቱ ወደፊት ስለሚሆነው ነገር ይነግራቸው ነበር። ብዙ ጊዜ ግን ነቢዩ የእግዚአብሔርን ቃል የሚያመጣው ለዚያን ጊዜ ነበር።
2. በዘመኑ የነበሩት የፖለቲካ መሪዎች (ነገሥታት) እግዚአብሔርን በሚተዉበት ጊዜ፡ የእርሱን መልእክት ለሕዝቡ ያደርሱ ዘንድ

የተለዩ ሰዎችን ይመርጥ ነበር። ነቢያቱም ሕዝቡ በጣምት አምልኮ እንዳይያዙ ያስጠነቅቁ ዘንድ እግዚአብሔር ይጠቀምባቸው ነበር።

3. የነቢያት ዘመን ተብሎ በሚጠራው ጊዜ የተነሣ የመጀመሪያው ነቢይ ኤልያስ ነበር። ከኤልያስ ዘመን ጀምሮ፣ በሕዝቡ ላይ ስለሚመጣው የእግዚአብሔር ፍርድ የሚያስጠነቅቅ የነቢያትን ተከታታይ አገልግሎት እናያለን። ኤልያስና ኤልሳዕ «የነቢያት ጉባኤ» በመባል የሚታወቀውን የነቢያትን የቡድን አገልግሎት መርተዋል። ይህ የነቢያት ቡድን ለብዙ ዓመታት በእስራኤል ውስጥ አገልግሏል።

ለአይሁድ ኤልያስ የእውነተኛ ነቢያት ምሳሌ ለመሆን በቅቷል። አለባበሱና አኗኗሩን በኋላ የተነሡ ነቢያት ሁሉ የተከተሉት ነበር። በተለይ ደግሞ መጥምቁ የሐንስ ይህንን አድርጎአል። ብሉይ ኪዳን የሚጠናቀቀው ወደ እስራኤል በሚመጣ እንደ ኤልያስ ባለ ነቢይ እንደሚሆን ተነግሮ ነበር (ሚል. 4:5)። ኢየሱስ የዚህ ትንቢት ፍጻሜ መጥምቁ የሐንስ እንደሆነ ተናግሯል (ማቴ. 11:14)። ኢየሱስ በተራራው ላይ በተለወጠ ጊዜ የሕግ መሪ ከነበረው ከሙሴና የነቢያት መሪ ከነበረው ከኤልያስ ጋር እንደተገናኘ መመልከት የሚያስደንቅ ነው።

4. ኤልያስና ኤልሳዕ መልእክታቸውን በጽሑፍ ያላስተላለፉ ነቢያት ናቸው። ይህንን ስንል በእስራኤል የተነበዩ ቢሆንም እንኳ፣ መልእክታቸውን ለሕዝቡ በጽሑፍ አላስቀሩም ማለታችን ነው። ከእነርሱ በኋላ የተነሡት ሆሴዕ፣ ኢሳይያስ፣ ኤርምያስ ወዘተ. መልእክታቸውን በጽሑፍ ያስተላለፉ ነቢያት ናቸው።

5. የኤልያስና የኤልሳዕ አገልግሎት በበአል አምልኮ ላይ የቀረበ ቀጥተኛ ተቃውሞ እንደሆነ መመልከት አስፈላጊ ነው። የሚከተለውን የበአል አምልኮና የኤልያስና የኤልሳዕ አገልግሎት ንጽጽር ልብ በል፡-

በአልና የእግዚአብሔር ነቢያት የሆኑት- ኤልያስና ኤልሳዕ

- በአል ዝናምን የሚቆጣጠር የማዕበል	- ኤልያስ በምድሪቱ ላይ ድርቅ አምላክ ነበር	እንዲመጣ አዘዘ
- በአል የተትረፈረፈ ምርትን እንደሚሰጥ ያረጋግጥ ነበር	- እስራኤል ከፍተኛ ራብና ድርቅ ገጠማት ይሁን እንጂ በእግዚአብሔር	

- በአል መብረቅንና እሳትን ይቆጣጠር ነበር
- ኤልያስ በእግዚአብሔር ስም በማዘዝ እሳትን ከሰማይ አወረደ
- በአል ሕይወትና ሞትን ይቆጣጠር ነበር
- ኤልያስና ኤልሳቦ በእግዚአብሔር ስም በሽተኛን ፈወሱ ሙታንን አስነሡ

ኤልያስና ኤልሳቦ የሠሩአቸው ተአምራት እውነተኛ አምላክ እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነና በአልም ኃይል የሌለው ውሽተኛ አምላክ (ጣዖት) እንደነበረ በግልጽ የሚያሳይ ነበር።

20ኛ ጥያቄ፡ ክርስቲያኖች የዚህ ዓይነት ኃይል ያለው እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነ የማወቃቸው አስፈላጊነት ምንድን ነው?

በ1ኛ ነገሥት 17-22 ዋናው ነቢይ ኤልያስ ነበር። ስለ ኤልያስ የሚከተሉትን ነገሮች ተመልከት፡-

1. እግዚአብሔር ድርቅና ራብ እንደሚመጣ፤ የድርቁና የራቡ ዘመን እንደሚያበቃም ለመናገር የተጠቀመበት ሰው ነበር።
2. እግዚአብሔር በቁራዎች የመገበው ሰው ነበር።
3. መበለቲቱን ለመመገብና ልጇን ከሞት በማስነሣት ወደ ሕይወት ለመመለስ እግዚአብሔር የተጠቀመበት ሰው ነበር።
4. ለእስራኤል በሙሉ እውነተኛው አምላክ እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነና የጣዖት አምልኮ አንዳችም ዋጋ የሌለው ከንቱ ነገር እንደሆነ አሳየ። በቀርሜሉስ ተራራ የእግዚአብሔር እሳት ከሰማይ ወርዶ መሥዋዕቱን እንድትበላ አደረገ። ከዚያ በኋላ 400 የበአል ነቢያትንም አስገደለ።
5. ኤልሳቤል የተባለችውን ሴት ፈርቶ ወደ ምድረ በዳ ሸሽና ሞትን ለመነ። እግዚአብሔርም ተገናኘውና ገሠጸው። ለበአል ያልሰገዱ ሌሎች ሰዎች እንዳሉትም ነገረው።
6. እግዚአብሔር ኤልሳቦን የሚቀጥለው ታላቁ የእስራኤል ነቢይ አድርጎ ለመጥራት ኤልያስን ተጠቀመበት።

7. ኤልያስ የአክዓብን ቤት ፍጻሜና የኤልሣቤልን መሞት ተነበዩ።

በኤልያስ ዘመን የነበሩ ሌሎች ሁለት ነገሥታትም ተጠቅሰዋል፡-

1. ኢዮሣፍጥ የይሁዳ ንጉሥ (872-848 ዓ.ዓ.)

ከይሁዳ ታላላቅ ነገሥታት አንዱ ኢዮሣፍጥ ነበር። በአላ የተጀመረውን መንፈሳዊ መነቃቃት ቀጠለ። የጣዖት አምልኮን አጠፋ። በተለይ ደግሞ አሺራ የተባሉትን የከነዓናውያንን የልምሳሜ ሴት አምላክ አጠፋ። በይሁዳ ሁሉ እንዲሰማሩና ለሕዝቡ የእግዚአብሔርን ሕግ እንዲያስተምሩ ሌዋውያንና መኳንንትን አደራጀ። በእርሱ የአመራር ዘመን በይሁዳ ምድር ታላቅ መንፈሳዊ መነቃቃት አስነሣ። ለእግዚአብሔር ታማኝ ስለሆነ እርሱ አከበረው። ፍልስጥኤማውያንና ዓረቦችን በበላይነት ሊቆጣጠርና ምድሪቱንም ጠንካራ ሊያደርጋት ቻለ።

የኢዮሣፍጥ ትልቁ ችግር ከእስራኤል ጋር መስማማቱና ልጁን ለአክዓብ ቤት መዳሩ ነበር። ይህ ድርጊቱ እርሱንና ቤተሰቡን በመንፈሳዊ ነገር ሊጎዳ እንደሚችል አላሰበም ነበር። ከሞተ አሥር ዓመት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ይህ ባለማስተዋል የተፈጸመ ድርጊት ቤተሰቡን ሊያጠፋ ደረሰ። ይህ ያለማስተዋል ተግባር በመላው ይሁዳ የጀመረውን ሃይማኖታዊ ተሐድሶ አደናቀፈው።

ኢዮሣፍጥ ከአክዓብ ጋር የነበረው የጓደኝነት ግንኙነት ሊያስገድለው ምንም ያህል አልቀረውም ነበር። ኢዮሳፍጥ የእስራኤልን ሽንፈት የተናገረውን የእግዚአብሔርን ነቢይ ሚክያስን ስላልሰማ ከአክዓብ ጎን ቆሞ በመዋጋት ላይ ሳለ ሊገደል ነበር። ነቢዩ ሚክያስ እንደተናገረው፡ አክዓብ በጦርነቱ ተገደለ።

21ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ ከዓለም ጋር ስለሚኖረው ግንኙነት የኢዮሣፍጥ ሕይወት እንዴት ጥሩ ማስጠንቀቂያ ይሆናል? ለ) ከማያምኑ ጋር ስለሚደረግ ጋብቻ አደገኛነትና ይህም በአማኝ ልጆች ላይ ስላለው ተጽዕኖ ምን ያስተምረናል?

እግዚአብሔርን የሚፈሩ መሪዎች ሲሰምርላቸውና እግዚአብሔር በኃይል ሲጠቀምባቸው፡ ሰይጣን ከዓለም ጋር የጠበቀ ግንኙነት እንዲኖራቸው በማድረግ ሊያጠፋቸው ይሞክራል። የተከበረ ከርስቲያኖዊ መሪ አንዳንድ ጊዜ ከሌሎች የሃይማኖት መሪዎች ጋር ግንባር እንዲፈጥር

ወይም የፖለቲካ መሪ እንዲሆን ይመረጣል። ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን የጠበቀ ግንኙነትና በቤተ ክርስቲያን ያላቸውን ንጹሕ አቋም ከዓለም ጋር በዚህ ዓይነት ኅብረት ውስጥ ሆነው መጠበቅ የሚችሉ ጥቂት ክርስቲያን መሪዎች ብቻ ናቸው። ይህ ነገር ብዙ ጊዜ የመሪውን ሕይወት ወደ ማጥፋትና በቤተ ክርስቲያን ላይ ጉዳት ወደማምጣት የሚያዘነብል ነው። ክርስቲያኖች በሚመሠርቱት ኅብረትና ከዓለም ጋር በሚኖራቸው ግንኙነት በከፍተኛ ጥንቃቄ ሊኖሩ ይገባል። እግዚአብሔር ብዙ ጊዜ እርሱን የሚፈሩ መሪዎችን በዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ እንዲያገለግሉ የሚያስችላቸው ቢሆንም፤ እርምጃቸውንና እምነታቸውን በከፍተኛ ጥንቃቄ ሊይዙ ይገባል።

2. የእስራኤል ንጉሥ አካዝያስ (853-852 ዓ.ዓ.)

እንደ አባቱ እንደ አካዓብ፤ አካዝያስም ክፉና የበኣልን አምልኮ የተከተለ ሰው ነበር። ሁለት ዓመታት ብቻ ከነገሠ በኋላ ወደቀና ሞተ። የቀረው የአካዝያስ ታሪክ በ2ኛ ነገሥት ውስጥ ይገኛል።

22ኛ ጥያቄ፤ በዚህ ክፍል ከተጠቀሱት ነገሥታትና ከኤልያስ ሕይወት ስለ መንፈሳዊ መሪነት የተጠቀሱትን አንዳንድ ትምህርቶች ዘርዘር።

5ኛ ቀን፡-የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. ሳምንታዊ የአምልኮ ጊዜ

2. ጸሎት

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) 1ኛ ነገሥት የተጻፈባቸው ዓላማዎች ምንና ምን ነበሩ? ለ) የ1ኛ ነገሥት ታሪክ ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ሐ) 1ኛ ነገሥትን ለቤተ ክርስቲያን ሆስታስተምርባቸውን መንገዶች ግለጥ።

2. ሀ) በ1ኛ ነገሥት ውስጥ ያሉ ነቢያት ሚና ምን ነበር? ለ) ዛሬም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ተመሳሳይ ሚና ሊጫወቱ የሚችሉት

እንዴት ነው? ሐ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እንደ ቀድሞዎቹ ነቢያት ሊሆኑ የሚችሉባቸው መንገዶች የትኞቹ ናቸው?

3. ዘዳ. 6:10-13፤ 8:7-14 አንብብ። ሀ) እነዚህ ግስጦንቀቂያዎች በሰሎሞን ሕይወት የተፈጸሙት እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የተፈጸሙት እንዴት ነው? ሐ) በአብያተ ክርስቲያኖቻችን ውስጥ እነዚህ ነገሮች እንዳይፈጸሙ መሪዎች ማድረግ የሚችሉት ነገር ምንድን ነው?

4. ከሰሎሞን ሕይወት በቤተ ክርስቲያን ስላለ መንፈሳዊ መሪነት የምንማረው ነገር ምንድን ነው? አዎንታዊ ሆኑ አሉታዊ ነገሮችን ዘርዘር።

5. ሀ) የእስራኤልና የይሁዳ ነገሥታት መንፈሳዊ ሕይወት በሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት ላይ እንዴት ተጽዕኖ ያሳድር እንደነበረ ጥቀስ። ለ) ይህ ነገር ዛሬም እውነት የሆነው እንዴት ነው? ሥዕላዊ መግለጫ ስጥ። ሐ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አግባብነት ስላለው መሪነት አስፈላጊነት እንዴት ያስጠነቅቀናል?

6. ሀ) ኢዮሳፍጥ ከአክዓብ ጋር ስለነበረው ግንኙነት፡ ከዓለም ጋር አጥብቆ ወዳጅ ስለመሆን ምን መማር እንችላለን? ለ) በዚህ ዘመን ያሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከሌሎች ሃይማኖቶች መሪዎች ጋር በማይገባ መንገድ እንዴት ግንኙነት ሊኖራቸው እንደሚችል ምሳሌዎችን ስጥ። ሐ) በዚህ ዘመን ያሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከመንግሥት ባለሥልጣኖች ጋር ሊኖር ስለሚገባ መልካም ግንኙነት ከሚገባ በላይ ትኩረት ሊሰጡ እንዴት እንደሚችሉ ምሳሌዎችን ስጥ። መ) በዚህ የተሳሳተ ኅብረት እነርሱም ሆኑ ሌሎች ክርስቲያኖች ሊጎዱ የሚችሉት እንዴት ነው? ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከሌሎች ሃይማኖት መሪዎችና የፖለቲካ መሪዎች ጋር የሚኖራቸው ተገቢ ግንኙነት ምንድን ነው?

5. ጸሎት